

รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๓๒

วันพฤหัสบดีที่ ๒๙ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๐

ณ ตึกรัฐสภา

เริ่มประชุมเวลา ๙.๓๒ นาฬิกา

จำนวนสมาชิกที่มาประชุมทั้งหมดที่ลงชื่อไว้เมื่อเลิกประชุม ๓๐๘ คน

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : บัณฑิตสภาที่มาประชุมครบองค์ประชุม
แล้ว เมฆขอเปิดประชุม

ตามที่ท่านสมาชิกทั้งหลายทราบอยู่แล้ว ว่าการประชุมวันนี้เป็นการพิจารณา
ร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย โดยเฉพาะต่อจากที่ไต่ประชุมมาในคราวที่แล้ว
ขอเชิญคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเข้าประจำที่ครับ

(คณะกรรมการเข้าประจำที่)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เนื่องจากในการประชุมคราวที่แล้ว เราไม่ได้เชิญคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเข้ามาชี้แจงด้วย ก็อาจจะไม่เกิดความกระจ่างแจ้ง ในวันนี้ท่านกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญได้ให้เกียรติมาร่วมประชุมกับพวกเราด้วย เมื่อมีบางท่านสงสัยอะไร ท่านจะไต่กรรมาธิการชี้แจงให้เกิดความแจ่มแจ้ง และก็จะได้ไม่ต้องถกเถียงกันให้เสียเวลามากมาย ผมในนามของสมาชิกทั้งหลายขอขอบพระคุณคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไว้ในโอกาสนี้ด้วย เห็นว่าไม่ต้องมีอารัมภบทหรือกนະครັບ เพราะว่าเราได้พูดกันมาคราวหนึ่งแล้ว ต่อไปนี้เราก็จะได้เริ่มว่ากันในเรื่องร่างรัฐธรรมนูญเลย ก็ใครขอเรียนเชิญท่านประธานคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไต่กรรมาธิการชี้แจงให้พวกเราได้ทราบกันอีกสักครั้งหนึ่งครับ

นายจิตติ ตั้งสิทธิ์ (ประธานคณะกรรมการ) : ขอบคุณครับ ท่านประธานสภา การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้กรรมาธิการร่างขึ้นโดยสภาตั้งคณะกรรมการตามที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ฯ ฉบับ พ.ศ. ๒๕๒๐ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้พยายามร่างให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ด้วยความบริสุทธิ์ใจ ในการร่างก็ใคร่ระลึกถึงบทที่ปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พุทธศักราช ๒๕๒๐ ซึ่งเป็นฐานที่ตั้งของการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ซึ่งปรากฏในคำปรารภว่า "คณะปฏิวัติจะจัดให้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญอันมีเป้าหมายความปรารถนาที่จะเร่งฟื้นฟูเศรษฐกิจ สังคม ความสามัคคีของชนในชาติ ความเป็นระเบียบเรียบร้อย และความสงบสุขของประชาชน ตลอดจนสร้างเสริมความสัมพันธ์กับนานาประเทศ เพื่อให้เกิดความมั่นคงทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักร ในการบริหารประเทศต่อไป โดยให้มีการเลือกตั้งภายในกำหนดเวลานี้ก็เป็นมูลฐานที่คณะกรรมการอาศัยในหลักการที่จะวางร่างรัฐธรรมนูญลงไป และในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้กรรมาธิการร่างโดยไม่ได้อาศัยรัฐธรรมนูญฉบับใดเป็นหลักเหมือนอย่างที่เคยปฏิบัติมาในครั้งก่อน แต่ว่าได้ศึกษาจากรัฐธรรมนูญทุก ๆ ฉบับที่มีมาแล้วประกอบกับความเป็นอยู่ที่ไต่ถามมา และก็ใคร่ขอให้กรรมาธิการทุกท่าน แสดงความคิดเห็นว่าควรจะมีหลักการอย่างใดบ้าง เพราะฉะนั้นก็พิจารณาหลักการ

ของรัฐธรรมนูญในข้อต่าง ๆ ในเบื้องต้น เมื่อพิจารณาหลักการ เสร็จแล้วก็มอบให้
 ทานเลขานุการรับไปร่างเป็นคัมภีร์ขึ้นมา และก็พิจารณาคัมภีร์นั้นอีกครั้งหนึ่งในการ
 พิจารณานี้ก็ได้อาศัยความคิดเห็นของกรรมาธิการทุกท่านซึ่งได้แสดงความคิดเห็น โดย
 อีสระและก็ได้ตกลงไปตามความคิดเห็นข้างมาก เป็นบทบัญญัติขึ้นมาครั้งที่ได้นำเสนอมา
 ยังสภาแล้วในรายละเอียดต่าง ๆ กระผมจะไม่กราบเรียนในที่นี้ ถ้ามีข้อปลีกย่อย
 อย่างไม่ทราบสมาชิกต้องการจะทราบ กระผมกับกรรมาธิการคงจะพยายามแถลง
 ให้ทราบเท่าที่จะทำได้ เพียงแต่ว่าหลักใหญ่ ๆ ก็มีเรื่องรัฐสภาประกอบด้วยวิธสภา
 กับสภาผู้แทนราษฎรตามที่เคยมีมา สำหรับวิธสภานั้นรู้สึกว่าเป็นปัญหาของทุกคนก็คือ
 ว่าใครเป็นผู้แต่งตั้ง จะเห็นได้ว่าบทบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญนั้น ในบททั่วไปไม่ได้
 เขียนไว้ว่าใครเป็นผู้แต่งตั้ง ก็หมายความว่านายกรัฐมนตรีจะเป็นผู้รับสนองพระบรม
 ราชโองการ ก็หมายความว่านายกรัฐมนตรีนั้นเป็นคนแต่งตั้ง เพียงแต่ว่าบทบัญญัติใน
 บทเฉพาะกาลเท่านั้นที่มีการวางหลักพิเศษลงไปชั่วคราวระยะ ๔ ปีคน คือในสมัยแรก
 ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ถัดไปอีกระยะหนึ่ง
 ก็จะเป็นประธานวิธสภานั้นเองเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ พอหมด ๔ ปี แล้ว
 ก็จะไปสู่หลักทั่วไปที่ว่านายกรัฐมนตรีเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการ นี้ก็คง
 จะเป็นคำคอบัญญัติว่าทำไมถึงให้ประธานสภานโยบายแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้ง เพราะ
 เหตุที่ว่าเป็นการมอบอำนาจจากปัจจุบันไปสู่ระบอบปกติ ก็จะต้องเป็นไปตามขั้นตอน
 ตามลำดับไม่ใช่ว่าพลิกหน้ามือ เป็นหลังมือไปทีเดียว ก็คิดว่าคงจะเป็นเหตุผลที่อธิบาย
 ในเรื่องนี้

อีกข้อหนึ่งที่กระผมอยากจะเรียนคือว่า นายกรัฐมนตรีไม่ต้องมาจากสมาชิก
 สภาผู้แทนราษฎร เหมือนอย่างในฉบับ พ.ศ. ๒๕๑๓ ซึ่งเราก็เห็นแล้วว่าผลผลิตไม่ดี
 ชัดของกรงไทยปรากฏอยู่แล้ว และก็ไม่มีที่ไหนเลยที่จะต้องบังคับไว้เช่นนั้น
 เพราะฉะนั้นถึงได้ไม่มีข้อจำกัดว่าจะต้องมาจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้ง
 มา แต่ว่านายกรัฐมนตรีนั้นก็ต้องได้รับความเห็นชอบจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ถึง
 ได้รับความเลือกตั้งมานั่นเอง ถ้าว่าความหลักที่เท่ากับว่าการเลือกตั้งทางอ้อม แล้ว
 ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรก็ไม่ใช่ว่าราษฎรจะเลือกตั้งนายกรัฐมนตรี เมื่อไร

ก็ไม่ได้เป็นเช่นนั้น เพราะฉะนั้นเราก็นึกว่าการที่มีการเลือกตั้งทางอ้อมก็เป็นวิธีที่ถูกต้อง ไม่ขัดข้องไม่เสียหายอะไร ถ้าหากว่ามีสมาชิกที่เหมาะสมในการเป็นนายกรัฐมนตรีแล้วก็คงไม่มีปัญหาว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะไม่เลือกท่านผู้นั้นให้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพราะฉะนั้นปัญหาข้อนี้กระผมคิดว่าก็คงจะไม่เสียหายอย่างไรแล้วในการที่นายกรัฐมนตรีจะบริหารราชการแผ่นดินต่อไปนั้นเราไม่ได้กำหนดว่าจะต้องได้รับมติไว้วางใจก่อนเหมือนอย่างที่เคยมีมา ก็เพราะเหตุที่ว่าเมื่อสภาผู้แทนราษฎรเลือกนายกรัฐมนตรีเป็นรัฐบาลขึ้นมาแล้ว ในระยะต้นก็รู้สึกว่าจะไม่จำเป็นเท่าไรที่จะต้องมีการไว้วางใจ แต่ว่าในระยะต่อไปการบริหารราชการแผ่นดินนั้นก็คงอยู่ในการควบคุม ซึ่งถ้าหากว่าไม่เป็นที่พอใจมีเหตุผลพอก็อาจจะมีการเปิดอภิปรายแล้วก็ลงมติไม่ไว้วางใจได้ก็คงออกไปตามวิถีทางของรัฐธรรมนูญ ในการที่จะไว้วางใจหรือไม่ไว้วางใจตามหลักที่ปรากฏในร่างรัฐธรรมนูญก็ไม่เชื่อว่าวุฒิสภาจะเข้าไปมีส่วนมีเสียงด้วย เพียงแต่ว่าในระยะที่โชบเฉพาะกาลเท่านั้นที่จะมีโอกาสเข้าไปพิจารณา ร่วมกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ นี่ก็อยู่ในเหตุผลอันเดียวกันว่าในระยะที่โชบเฉพาะกาลจำเป็นจะต้องมีวิธีการที่จะมอบอำนาจการปกครองหรือมอบภาระในการบริหารราชการแผ่นดินให้ยามเมื่อไม่โดยลำดับเป็นขั้นตอน กระผมก็คิดว่ารายละเอียดต่อไปนั้นถ้าท่านสมาชิกสงสัยตรงไหน คณะกรรมาธิการก็คงจะพยายามชี้แจงเท่าที่สามารถจะทำได้

ขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ก็ขอขอบพระคุณท่านประธาน คณะกรรมาธิการที่ได้กรุณาชี้แจงที่มาของร่างรัฐธรรมนูญในครั้งนี้ เพื่อท่านสมาชิกที่ไม่เข้าใจที่ว่าพื้นเนานั้นเนาตรงไหน หรือที่วางขึ้นมาด้วยความกลัวนั้นกลัวอะไร กลัวใครบ้าง อะไรอย่างนั้นเป็นต้นนะครับ ก็คงจะเข้าใจแจ่มแจ้งดี แต่ก่อนที่จะอภิปรายกันต่อไป ผมจะขอมติเสียก่อน คือผมจะไม่ขอให้อภิปราย ทว่าขอละว่าเราควร จะอภิปรายทั้งฉบับพร้อมกัน หรือว่าเป็นรายหมวดหรือเป็นรายมาตรา ผมจะขอมติเลย เพื่อจะการสงวนเวลา รายมาตรานั้นคงเป็นไปได้หรือกเพราะว่ามีตั้ง ๑๕๑ มาตรา

แต่รัฐธรรมนูญฉบับนี้มี ๑๑ หมวด ถ้าวรรณทั้งคำปรารภกับบทเฉพาะกาลด้วยก็เป็น ๑๓
เราจะอภิปรายรวม ๆ กันไปทั้งหมดนี้ หรือจะอภิปรายเรียงหมวดไปตั้งแต่คำปรารภ
แล้วก็หมวด ๑ หมวด ๒ หมวด ๓ ไปตามลำดับ ท่านผู้ใดเห็นสมควรว่าจะอภิปราย
รวมกันทั้งหมดนี้ โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๐๘ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดเห็นสมควรว่าจะให้อภิปราย
ทีละหมวด โปรดยกมือขึ้น

(มีสมาชิกยกมือ ๑๕๑ คน)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เป็นอันว่าที่ประชุมลงมติให้อภิปราย
กันทีละหมวดนับตั้งแต่คำปรารภเป็นต้นไป และก็ขอเรียนไว้ด้วยว่า ท่านสมาชิกกรุณา
คิดถึงเวลาและคิดถึงโอกาสของท่านผู้อื่นด้วยนะครับ ท่านผู้ใดพูดแล้วก็กรุณาเปิดโอกาส
ให้ท่านผู้อื่นพูดด้วย แล้วก็อย่าใช้เวลาจนเกินไปนัก เพราะทุก ๆ ท่านก็ต้องการ
จะพูดด้วยกันทั้งนั้นนะครับ คุณกนกศักดิ์จะว่าอย่างไรครับ

นายกนกศักดิ์ สุภมมงคล (กรรมาธิการ) : ขอขอบคุณท่านประธาน
ที่เคารพ ที่กระผมมีความเห็นว่าควรจะให้มีการอภิปรายทั้งหมดนี้ ก็เนื่องจากว่ากระผม
ยังเชื่อเป็นกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญ และก็เป็นคนที่ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ
ที่คณะกรรมาธิการนี้ได้ร่างขึ้นมาทั้งหมดนี้ แต่ว่าเมื่อมติของที่ประชุมมีอยู่แล้ว บอกว่า
เราจะไม่มีการพิจารณาทั้งหมดนี้ เราจะพิจารณาเป็นหมวด ๆ ไป

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ครับเป็นไปตามมติที่ประชุม

นายกนกศักดิ์ สุภมมงคล (กรรมาธิการ) : กระผมก็ขอยอมให้เป็นไป
ตามมติของที่ประชุม ทั้งนี้ในวาระนี้ท่านประธานจะให้พิจารณาอะไรก่อนครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คำปรารภก่อน เชิญท่านสมาชิกครับ

นายเฉลิมชัย เล็กสม : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติทุกท่าน ก่อนอื่นกระผมใคร ขอขอบพระคุณในเจตนาดีของท่านประธานสภา

LIART

ที่ได้เชิญคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาประชุมรวมเพื่อจะชี้แจงข้อข้องใจ
ของบรรดาท่านสมาชิกทุกท่านก่อนที่จะเข้าสู่วาระการประชุม กระผมขอใ้พท่าน
กรรมาธิการชี้ข้อข้องใจของกระผมสักหนึ่ง คือกระผมมีข้อข้องใจว่าร่างของ
คณะกรรมการชุดนี้อาจจะมีใครชี้คเส้นให้เกิน รู้สึกว่าออกมาอย่างไรชอบกล จน
เป็นที่พากษ์วิจารณ์ทั้งวงการหนังสือพิมพ์หรือวงการทั่วไป กระผมคิดว่าถ้าท่าน
กรรมาธิการคนไหนพอจะชี้แจงให้กระผมทราบได้จะเป็นพระคุณอย่างยิ่งครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คณะกรรมาธิการจะตอบหรือไม่ตอบ
ก็ได้ครับ ขอเชิญคุณมีชัย

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ขอขอบคุณที่ท่านประธาน
ที่เคารพ กระผมขอกราบเรียนว่า คนที่ชี้คเส้นให้เกินนั้นไม่มี ในการร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้เสียส่วนใหญ่ของคณะกรรมการ เป็นผู้ชี้คเส้นให้ร่างออกมาเป็นอย่างนี้ ที่นี้ที่
ท่านพูดถึงการวิพากษ์วิจารณ์ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างกันด้วยความกลัว กระผมก็
อยากจะถือโอกาสชี้แจง ณ ที่นี้ว่าก็ยอมรับว่าร่างกันด้วยความกลัว เพราะเรา
ถ้าเราไม่กลัวอะไรเลยเราก็ไม่ควรจะต้องมีรัฐธรรมนูญ กระผมจะยกตัวอย่างง่าย ๆ
ในมาตรา ๒๕ ซึ่งว่าด้วยบทบัญญัติเสรีภาพของการพูด การเขียนการพิมพ์และการ
โฆษณา กระผมอยากจะเรียนถามว่า ถ้ากระผมไม่กลัวอะไรเลย กระผมก็คงจะตัด
มาตรานี้ออก ที่ต้องใส่ไว้ก็เพราะกลัวว่ารัฐบาลในยุคต่อไปจะไม่ให้เสรีภาพในเรื่องนี้
จะไปปิดหนังสือพิมพ์เขาเสียได้ง่าย ๆ จึงต้องเขียนกันเอาไว้ การที่เราเขียนเป็น
กรอบอะไรไว้ในร่างรัฐธรรมนูญให้ฝ่ายบริหารจะต้องเกินอย่างนั้น ให้ฝ่ายนิติบัญญัติจะ
ต้องเกินอย่างนี้ ประชาชนจะต้องมีสิทธิและเสรีภาพอย่างนั้น ก็เพราะว่าเรากลัว
กลัวว่าคนที่ขึ้นมาอยู่ในอำนาจบริหารก็ อยู่ในอำนาจนิติบัญญัติก็ จะหลงในอำนาจ
นั้น ๆ จึงต้องเขียนเป็นกรอบกันเอาไว้ ถ้าไม่กลัวอะไรกันเสียเลยก็ควรจะต้อง
เขียน ปัญหาที่ขึ้นอยู่กับว่าในขณะที่ร่างรัฐธรรมนูญนั้นคณะกรรมการ ที่ร่างคืออะไร เป็น
เกณฑ์ในการที่จะกลัวมากกลัวน้อย ก็รัฐบาลในขณะนั้น ๆ กับรัฐบาลที่ตามมาเป็นเกณฑ์

ในความเห็นของคณะกรรมการเห็นว่ารัฐบาลที่แล้มามิได้เลวร้ายกันถึงขนาดเราก็
 ไม่ได้ใส่หมวกผู้ถืออะไรที่เราคิดว่าไม่น่าจะทองใส่เอาไว้ ถ้าเรากลัวหรือเคยมีมาว่า
 เรื่องอย่างนั้นอย่างนี้เคยทำให้เกิดความเจ็บช้ำน้ำใจแก่ราษฎร เราก็ต้องใส่เอาไว้
 อันนี้เป็นความกลัวที่พุกกันอยู่ กระผมก็อยากจะกราบเรียนเอาไว้ ถ้าหากว่าเราไม่กลัว
 อะไรเลยเราคงจะตัดหมวกผู้ถือที่ว่ากลัวสิทธิและเสรีภาพทั้งหมดทิ้งออกได้ เพราะ
 เหตุว่าอะไรทั้งหลายก็จะต้องเป็นไปตามกฎหมาย ใครจะบังคับอะไรกับใครก็คงจะ
 ต้องมาออกกฎหมายในสภา ถ้าสภานั้นเราไว้ใจให้ทั้งหมดก็คงจะคงปล่อยไป ถ้าเขา
 เห็นว่าอะไรควรจะต้องบังคับก็ควรจะต้องบังคับไป ทั้งนี้เราเห็นว่าเรื่องอย่างนั้นปล่อยกัน
 ไปไม่ได้ บางเรื่องน่ากลัวก็ควรเขียนเป็นกรอบเอาไว้ นี่แหละครับคือความกลัวที่คิด
 ว่ามีกันอยู่ในคณะกรรมการ คณะกรรมการนี้ไม่ได้มีใครเอาไปเฝ้าจับหลัง ไม่ได้
 มีใครเอาคำสั่งมาบอกว่าจะต้องวางกันอย่างนั้นวางกันอย่างนี้ ก็ว่ากันไปตามระบอบ
 ประชาธิปไตย แล้วก็คอยดูแลอะไรว่าผลแห่งการพิจารณาของสภานี้ เมื่อร่าง
 รัฐธรรมนูญออกจากสภานี้แล้วจะเป็นอย่างไร ก็เป็นเรื่องความกลัวของสภานี้ทั้ง ๓๖๐
 คน ที่สุดแต่ท่านจะพิจารณา เพราะนี่เป็นเรื่อง ๓๕ คนที่ร่างออกมา ขอบพระคุณครับ

นายอตุล วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
 กระผมขอประทานอนุญาตที่จะกราบเรียนชี้แจงต่อท่านสมาชิกผู้เกียรติ ที่ได้สอบถาม
 เรื่องเกี่ยวกับว่าจะมีท่านผู้ใดชี้แจงให้เดินหรือเปล่า กระผมขอกราบเรียน
 ประสพการณ์ของกระผมเพื่อให้ความมั่นใจแก่ท่านสมาชิกผู้เกียรติว่า เมื่อแรก ๆ ที่
 กระผมเองเข้าไปนั่งร่วมในการพิจารณา กระผมเองก็ไม่ทราบว่าเดินที่ชี้แจงให้
 เดินหรือเปล่า กระผมก็พยายามคอยสังเกตพฤติกรรมของกรรมาธิการแต่ละท่าน แล้ว
 ก็ดูการพิจารณาและการลงมติของคณะกรรมการในแต่ละเรื่อง กระผมขอกราบเรียน
 ด้วยความสุจริตใจว่า ในฐานะนักวิชาการนั้นกระผมสนใจปัญหา และแน่นอนกระผม
 เชื่อว่าทุกท่านก็คงจะสนใจในปัญหานี้เช่นกัน ในคณะกรรมการสังเกตได้จาก
 การอภิปราย การลงมติ กระผมเชื่อด้วยความมั่นใจ ซึ่งกระผมไม่มั่นใจเมื่อตอนแรก

เข้าไปนั่ง แรกๆหลังจากเมื่อการพิจารณาได้ดำเนินไปแล้วตลอดจนกระทั่งได้พิจารณาเสร็จ กระทบเชื่อด้วยความมั่นใจเป็นที่สุดว่าไม่มีการชี้ตงเส้นให้เกิน และไม่มีใครซึ่งรับที่จะเดินตามเส้น ถ้าจะมีกระทบเชื่อว่าไม่มีใครรับเกิน ตัวอย่างที่จะเห็นได้ชัดในปัญหาบางเรื่อง ซึ่งกรรมาธิการแต่ละท่านก็พิจารณาออกความเห็นกันไปนั้น เมื่อได้ลงมติไป และเมื่อได้ลงมติไป และเมื่อได้สลับรับฟังในความคิดเห็นแล้วคณะกรรมาธิการก็กลับมาพบทวนในปัญหาต่าง ๆ เหล่านั้น แล้วก็มาพิจารณากันใหม่ แล้วก็ลงมติเห็นอย่างอื่นก็มี ถ้ามีเส้นให้เกินจริง ๆ แล้ว และมีผู้รับเห็นตามเส้นนั้นจะไม่กลับไปอย่างนั้น เพราะว่าเราก็พิจารณากันอยู่ประจำ กระทบเชื่อว่าเส้นที่จะชี้ตงมาใหม่นั้นคงจะชี้ตงมาไม่ทันในทันทีที่เราได้มีการพิจารณากันไป และในการพิจารณาครั้งเกี่ยวกับนั้นก็เปลี่ยนไปเปลี่ยนมาที่มี ความเหตุผลที่กรรมาธิการแต่ละท่านโดยที่ขึ้นมากล่าวอ้าง และเป็นเหตุผลซึ่งคณะกรรมาธิการส่วนใหญ่รับฟัง ความคิดเห็นของแต่ละท่านนั้นเป็นความคิดเห็นที่กระทบเชื่อว่าโดยสุจริตใจ และก็เป็นการบังเอิญว่าในประเด็นแต่ละประเด็นนั้นความเห็นส่วนใหญ่เป็นเช่นนั้น กระทบเองมีความเห็นส่วนตัวในหลายเรื่องและปัญหาในโครงสร้างซึ่งก็ไม่ตรงกับร่างที่ออกมา แต่กระทบเองก็พยายามที่จะใช้เหตุผลชักจูงคณะกรรมาธิการให้เห็นคล้อยตามสิ่งซึ่งกระทบเห็นว่าดีที่สุด ในบางเรื่องท่านก็รับ ในบางเรื่องท่านก็ไม่รับ กระทบเองก็เช่นกันเมื่อเห็นว่าความเห็นของกระทบตามแนวซึ่งเสนอเป็นแนวใหม่ท่านจะไม่ได้รับ ซึ่งกระทบเห็นว่าท่านจะตกลงรับ แต่เมื่อของคณะกรรมาธิการส่วนใหญ่เป็นเช่นนั้นรูปแบบเช่นนี้ กระทบก็ยอมรับตามหลักของการพิจารณาที่จะลงมติว่าเราจะต้องถือความเห็นส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ เพราะฉะนั้นจะให้ทุกเรื่องที่ได้ลงมติก่อนไปนั้นเป็นไปตามความเห็นชอบของเราแต่ละคนนั้น เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ และกระทบก็เชื่อว่าทุกท่านก็ได้เห็นด้วยกับทุกบททุกมาตรา กระทบก็ตระหนักแน่แก่ใจว่ากรรมาธิการทุกท่านที่ได้พิจารณานั้นก็ได้พอใจในทุกบททุกมาตรา แต่ว่าเมื่อผลรวมออกมาเป็นอย่างนี้ การทำงานในลักษณะซึ่งต้องทำงานเป็นกลุ่ม เราต้องรับผลงานที่เป็นกลุ่มนั้นออกมา และกระทบก็คิดว่า

สิ่งที่เราได้พิจารณาไว้ด้วยกันไปแล้วนั้นก็มี เหตุผลที่มีความสมควรภายในกรอบและประสม
การของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เรานี้กันมา ในการพิจารณาปัญหา
บางเรื่องเราก็น่ากลับไปดูรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ว่าจะไร่น่าจะเหมาะสมที่สุด กระแสม
คิดว่ามีสิ่งเดียวที่คณะกรรมการเราพิจารณาและได้เห็นร่วมกัน มีให้เห็นแตกต่างเป็น
อย่างอื่นนั่นก็คือความ เชื่อว่าระบอบการปกครองประชาธิปไตยในรูปแบบซึ่งอันจะพึงนำ
มาใช้ได้ในประเทศไทยนั้นเป็นสิ่งที่ปรารถนาของเราทุกคนของสถานที่ และของ
ประชาชนชาวไทย และมีความเชื่อว่าเราจะต้องหารูปแบบซึ่งเราจะตกลงร่วมกันได้
เป็นรูปแบบที่จะพึงรับกันได้นั้นมาสู่สถานที่ และเราก็น่าจะทำกันอย่างนั้น ความปรารถนา
ที่จะทำในสิ่งที่ที่สุดช่วยความสุจริตใจและให้ทรงความหลักความแนวประชาธิปไตยเท่าที่
จะพึงเป็นไปได้และเท่าที่จะตกลงกันได้ในความ เห็นส่วนรวมนั้นเป็นสิ่งซึ่งเราไม่ควรกระทำ
กัน และไม่น่าสู่สถานที่ กระแสมขอยืนยันและเชื่อว่ากรรมการทุกท่านก็คงยืนยัน
เช่นเดียวกันว่าเราไม่ได้รับบัญชาจากใคร และไม่มีใครมีบัญชาหรือชี้เส้นแนวทาง
ให้เราเดิน สิ่งทั้งหมดที่ได้ตกลงกันมานั้นเป็นผลแห่งการพิจารณาตกลงด้วยความพินิจ-
พิเคราะห์ที่สุดเท่าที่เราจะพึงกระทำได้และเห็นร่วมกันได้ ขอพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : สำหรับคำปรารภ มีท่านผู้ใดจะขอ
อภิปรายบ้างหรือไม่ เชิญคุณวินสครับ

นางวินส เจียมเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิก
ผู้มีเกียรติทั้งหลาย คิฉัน วินส เจียมเจริญ คิฉันเห็นด้วยกับท่านกรรมการที่ว่าท่าน
ไม่ได้รับหลักการจากใคร ไม่มีใครชี้เส้นให้ท่านเดิน แต่คิฉันมีความเห็นที่ทางฝ่าย
คณะกรรมการตอบว่าเรากลัวแล้วละก็ไม่ต้องมีรัฐธรรมนูญกันนั้น ไม่ถูกต้อง
เพราะความจริงกฎหมายรัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดหน้าที่ คือกำหนดหน้าที่
ของคนในประเทศ กำหนดหน้าที่การปกครอง กำหนดหน้าที่การบริหาร เพราะฉะนั้น
รัฐธรรมนูญฉบับนี้จึงไม่ได้กำหนดหน้าที่ผู้ใดของ แต่ไปคำนึงถึงสิ่งอื่นแทน การร่าง
รัฐธรรมนูญนั้นคิฉันขอเรียนถามหนอยว่าเราร่างจากอะไร เราร่างจากหลักการ

LIART

ประชาธิปไตย ท้องการให้ประเทศเป็นประชาธิปไตย หรือเราวางขึ้นเพื่อต้องการ เสถียรภาพของรัฐบาล หรือเราวางขึ้นเพื่อคณะใด บุคคลใด คิดนั้นขอกราบเรียนว่า ท่านอาจจะไม่มีการชี้ให้เห็นให้เด่นชัดจริง แต่ได้มีการกำหนดออกสเป็ค (Specification) ไว้ แล้วก็พิมพ์เขียว ไปตามนั้นเพื่อให้ได้รัฐบาลตามที่ท่านต้องการ คิดนั้นขอเริ่มตนจาก คำปรารภ คำปรารภเขียนที่ ไพเราะนัก ถูกต้องภาษาไทยเป็นอย่างดีสำหรับนักเขียน อย่างดีนั้น แต่เนื้อหานั้นเบาเกินไป ในคำปรารภของรัฐธรรมนูญทุกฉบับต้องบ่งถึง ประวัติศาสตร์ ของรัฐธรรมนูญ ต้องบอกควาเราเสียรัฐธรรมนูญไปเพราะเหตุใด เพราะในคำปรารภนี้แหละจะรวมอยู่ในประวัติศาสตร์ ของรัฐธรรมนูญ ซึ่งคิดนั้นก็เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ไม่มีคำปรารภที่บ่งถึงประวัติศาสตร์ เลย

ประการต่อไปก็คือ คิดนั้นมีความเห็นในข้อร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร ไทย ถ้าวางเส้นคำว่า "ชั่วคราว" สักหน่อย คิดนั้นจะไม่ยื่นขึ้นมาพูดเลย แต่เมื่อคิดถึง ข้างในกลับบอกว่าเป็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับถาวร คิดนั้นอยากจะกราบเรียนถามว่า เรา จะใช้คำว่า "ถาวร" นั้นไปอย่างไรในเมื่อการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เราได้เอาภาวะ วิสัยของการเมืองในขณะนี้ เป็นเครื่องกำหนด ซึ่งคิดนั้นคิดว่า ควรอยู่แต่เฉพาะในหมวด บทเฉพาะกาลเท่านั้นเอง ไม่ควรจะไปอยู่ในตัวอย่างรัฐธรรมนูญเป็นอันขาด ไม่ ควรบ่งถึงเจตนารมณ์อย่างแจ่มแจ้ง เพราะว่าถ้าให้ถาวรแล้วคงหมายความว่าตลอดไป เมื่อการเมืองในภายหน้า อนาคตภายหน้า ภาวะวิสัยของการเมืองในภายหน้าไม่ใช่ อย่างนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็เชื่อนั่นได้ว่าจะต้องถกกันเหมือนฉบับอื่นนั่นเอง ถ้าให้ดีแล้ว อย่าน่าได้เลยละคำว่า "รัฐธรรมนูญ" คิดนั้นเรียกว่าเป็นสิ่งที่พิมพ์ธรรมดา ๆ อย่างหนึ่ง เท่านั้นเอง หากเราเอารัฐธรรมนูญฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มตนคิดนั้นก็เห็นแล้วว่า เพียงแต่ คำปรารภ เพียงแต่ เริ่มตนก็เริ่มมีความไม่มั่นคงเสียแล้ว ถ้าท่านจะบอกควาร่างเพื่อ เสถียรภาพเพื่อความมั่นคงของรัฐบาล คิดนั้นก็ขอตอบว่าไม่ใช่เช่นนั้น

ประการแรกทันทีที่มีรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมาก็มีเสียงวิพากษ์วิจารณ์ จาก ประชาชนอย่างกว้างขวาง ท่านอย่าบอกเลยว่าจะไม่ต้องฟังประชาชน ไม่ต้องหวั่นไหว

กับประชาชน คิดันชกรถามเรียนว่า พลังมหาชน คราวใดที่ท่านยังนั่งอยู่ในสภานี้ท่าน
จะไม่รู้จักเป็นอันขาด จะไม่รู้จักจนกว่าวันหนึ่งคลื่นมหาชนจะหลังไหลเข้ามาสู่ที่นี่

ประการต่อไปท่านก็บอกว่ารัฐบาลจะได้มีเสถียรภาพ คิดันชกร
ถามเรียนถามว่า ใครจะอยากจะเป็นรัฐบาล ในเมื่อบทบัญญัติข้างในนั้นมีสภาอื่นซึ่ง
อยู่ และยังทำงานแบบเรดเทป (Red tape) ซึ่งคิดันชกรจะพูดถึงในหมวดของ
วุฒิสภาต่อไป

ประการต่อไปคือพอเริ่มต้นมีรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมา คิดันชกรเห็นฝ่าย
รักษาความมั่นคงภายในประเทศ เริ่มต้นมองหมางใจคิดันชกรเสียแล้ว ที่จะให้ถาวรอย่าง
ที่ว่าไว้ในคำปรารภนั้นยอมไม่มีโดยเด็ดขาด และโดยเฉพาะท่านใส่ไว้ว่า "สมดัง
พระราชปณิธานของสมเด็จพระบรมปิณฑุลาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหา —
ประชาธิปกพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ได้พระราชทานพระราชอำนาจในการปกครอง
แผ่นดินให้แก่ปวงชนชาวไทย" ท่านกรรมาธิการที่เคารพ ท่านทราบหรือไม่คะว่าขณะที่
พระราชทานพระราชอำนาจให้สมเด็จพระปกเกล้าฯ มีกระแสรับสั่งว่า
อย่างไร ถ้าล้ม คิดันชกรจะทวนให้ฟัง พระองค์ท่านมีกระแสรับสั่งว่า "ข้าพเจ้าเต็มใจที่
จะสละอำนาจอันเป็นของข้าพเจ้าอยู่แต่เต็มใจให้แก่วรรณทัณฑ์ไป แต่ข้าพเจ้าไม่ยินยอม
ยกอำนาจทั้งหลายของข้าพเจ้าให้แก่ผู้ใดคนใดโดยเฉพาะเพื่อใช้อำนาจนั้นโดยสิทธิขาด
และโดยไม่ฟังเสียงอันแท้จริงของประชาราษฎร์" ขอคุณคะ

พลเรือโท เกตุ สันติเวชกุล : ท่านประธานที่เคารพ ในร่าง
รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย เฉพาะคำปรารภมีความตอนหนึ่งที่กล่าวว่า
"รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองประเทศชั่วคราวที่ได้มาทุกฉบับมีความ เป็นอันหนึ่ง
อันเดียวกันในความยืนยันในระบอบการปกครองอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข โดยทรง
ใช้อำนาจนิติบัญญัติทางรัฐสภา ทรงใช้อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และทรงใช้
อำนาจตุลาการทางศาล ขอแตกต่างสำคัญที่ได้มีการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไข
ได้แก่สภาพภาพของรัฐสภาและสัมพันธภาพระหว่างอำนาจนิติบัญญัติ และอำนาจบริหาร

LIRT

ทั้งนี้ ย่อมแสดงถึงความเลื่อมใสศรัทธาของปวงชนชาวไทย ในระบอบการปกครอง ประชาธิปไตย" ความตอนนั้นกระผมมีความเห็นว่าคำว่า "ขอแตกต่างสำคัญ" ซึ่งได้กล่าวไว้ลอย ๆ นี้ แม้กระผมจะได้อ่านร่างทั้งหมดนี้หรือเท่าที่เป็นมาก็ยังเห็นไม่ชัดเจน ถึงจะมีความแตกต่างในเรื่องการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงที่ใดกล่าวไว้เท่าประมาณ คณะกรรมาธิการก็บอกว่าใครจะไว้ให้เป็นบทเฉพาะกาลเท่านั้น แต่ในรูปแบบแล้วก็ รู้สึกว่าจะเป็นไปในทำนองเดียวกัน กระผมใคร่จะขอเรียนถามท่านกรรมาธิการว่า ขอสำคัญที่แตกต่างนั้นถ้าจะชี้ให้ชัดแล้วก็ใส่ไว้ในคำปรารภให้เห็นชัดเจน เพราะถ้าเขียนไว้อย่างนี้ หรือแม้กระทั่งความเข้าใจในตอนที่กระผมก็ยังไม่เข้าใจว่าในเนื้อหาของ การร่าง ในข้อแตกต่างสำคัญนี้มีอะไรบ้าง กระผมขอเรียนถามครับ

นายกันตธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ เมื่อได้มีการอภิปรายกันในที่ประชุมนี้ถึงเรื่องว่าได้มีการชี้แจง แนวทางอย่างไรหรือไม่ที่จะให้คณะกรรมาธิการปฏิบัติตามในการร่างรัฐธรรมนูญนั้น — เมื่อมีการพูดถึงเรื่องนี้ กระผมก็ใคร่จะขอกราบเรียนชี้แจงดังนี้ครับ คือเป็นความจริง อย่างที่ท่านเลขาธิการว่า และเท่าที่กระผมทราบแต่กระผมไม่ไ้ทราบทั้งหมดนะครับ แต่เท่าที่กระผมทราบก็เป็นความจริงว่าไม่มีใครชี้แจงแนวอะไรให้ ตรงกันข้าม กระผมเองได้ขอวิงวอนต่อเพื่อนคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญว่า ในการที่เราจะ ร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นฉบับที่ ๑๓ ได้มีการแก้ไขกันมาหลายครั้งหลายคราवलุลูก ลูกหลานอยู่เรื่อย ในการที่คณะกรรมาธิการจะร่างนั้นสมควรหรือไม่ที่เราจะคงฟัง ความคิดความเห็นของคนอื่นบ้าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระผมเสนอว่าควรหรือไม่ใน เมื่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติเป็นผู้แต่งตั้งเรามาโดยไม่ใ้กว้างแนวให้เราเลย เรา สมควรหรือไม่ที่เราจะมาพิจารณากันเสียก่อนว่าแนวเราจะเอาอย่างไร แล้วก็มาถาม สภาว่า แนวนั้นเอาหรือไม่เอา ถ้าไม่เอาเราก็จะไปหาแนวใหม่คณะกรรมาธิการ ส่วนใหญ่ไม่เห็นด้วย และที่ประชาชนส่งกันมาเป็นพันหน้าไม่ใ้มีการพิจารณาเลย นี้ละครับที่กระผมอยากจะขอกราบเรียนท่านเพื่อนสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติผู้มีเกียรติ

ตรงกันข้ามเลยครับคือ ไม่ยอมที่จะรับฟังอะไรเลย และเราก็มารู้ว่าของเราไป ที่นี้ก็จริง
 อย่างที่ท่านประธานคณะกรรมการไต่สวนแถลงเมื่อกี้ว่าในการร่างนี้เราไม่ได้ถือ
 เอารัฐธรรมนูญฉบับ-หนึ่งฉบับใดมาเป็นบรรทัดฐานเลย ๓๕ คนนี้เรารู้ว่าของเราเรื่อย
 เอาทุกฉบับมาดู แต่ผลเป็นอย่างไรครับ ผลที่ได้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ออกมา ท่านที่
 อานคุณแล้วจะเห็นได้ทันทีว่าไม่ผิดแตกต่างกับฉบับของปี ๒๕๕๗ เท่าไรนัก มีผิดแยก
 ครับ กระผมครับ แต่ว่าที่ผิดแยกแตกต่างนั้นบ้างเออผิดแยกแตกต่างไปในทางที่ไม่ดีไป-
 ในทางที่ตัดหลักประชาธิปไตยเขาไป เพราะฉะนั้นกระผมจึงมานึกว่าประชาชนโดย
 สื่อมวลชนเขาบอกว่า ถ้าคณะกรรมการเอารัฐธรรมนูญเก่าปี ๒๕๕๗ มา แล้วมา
 ปรับปรุงแก้ไขตรงไหนตรงนั้นนิด ๆ หน่อย ๆ โดยไม่ต้องพูดถึงว่าผลของการแก้ไขจะ
 เป็นอย่างไรนะครับ แล้วก็เอาไปเสนอสภา เขาบอกว่าใช้เวลาถึง ๖ เดือนเขี้ยว
 หรือ ในเมื่อเรามีตัวบทอยู่แล้ว แล้วเรามาแก้ไขนิด ๆ หน่อย ๆ ทำไมต้อง ๖ เดือน
 กระผมก็ไม่ทราบว่าตัวเลขนี้มาจากไหน ใช้จ่ายถึง ๗๐๐,๐๐๐ บาท กระผมเสียค่าย
 ครับ กระผมเสียค่ายจริง ๆ ที่นี้เมื่อหลักการเราไม่ยอมฟังใครเสร็จแล้วในทางปฏิบัติ
 เราไปยกเอาปี ๒๕๕๗ ขึ้นมา ที่มีปี ๒๕๕๗ นี้ครับ ท่านสมาชิกที่เคารพ กระผมอยาก
 จะขอให้ท่านกลับไปดูพระราชบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
 ๒๕๕๕ มีความตอนหนึ่งเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๗
 ว่าอย่างนี้ครับ "โดยเฉพาะอย่างยิ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับพุทธศักราช
 ๒๕๕๗ มีอุปสรรคขัดข้องจนไม่อาจจะปฏิบัติให้เป็นไปโดยเรียบร้อยได้" นี่เป็นพระราช
 บัณฑิต โดยที่ว่าเป็นความเห็นของคณะปฏิรูปการปกครองแผ่นดินซึ่งได้แปลงตนมาเป็น
 คณะปฏิวัติในปัจจุบันนี้ได้ว่าไว้อย่างนั้นบอกว่า " ๒๕๕๗ มีอุปสรรคขัดข้องจนไม่อาจจะ
 ปฏิบัติให้เป็นไปโดยเรียบร้อยได้" แล้วเรากลับไปเอาปี ๒๕๕๗ นี้มาเป็นหลักการ
 ในการพิจารณา แต่เสร็จแล้วผลออกมาเป็นอย่างนั้น สบควรวหรือครับอย่างนี้ กระผม
 จึงคิดว่าถ้าหากเราจะไม่ฟังอะไรใครเลย เราก็คงจะมีความคิดเห็นอะไรของเรา
 ให้เป็นเกียรติกันบ้างให้เป็นของใหม่ ๆ ขึ้นมาบ้าง เพราะเหตุว่าทุกอย่างที่เรา

มีกันมา ๕๐ กว่าปีแล้วนี้ในระบบแนวเดียวกันมาเรื่อย รัฐบาลโดยรัฐสภา รัฐบาลจะ
 ต้องได้รับความยินยอมจากสภาจึงจะดำเนินการได้ รัฐบาลมีสิทธิจะยุบสภาได้จะ
 ทำอะไรเหล่านั้น แล้วก็ยังกันมาทุกวันนี้ ๕๐ กว่าปีแล้ว เราไม่คิดหาทางอื่นมาหรือครับ
 เรายังคงจะเอาอย่างเก่าอีกหรือ กระผมรู้สึกว่าเมื่อเริ่มต้นก็ผิดเสียแล้ว ที่นี้เนื่อง
 จากว่าที่ประชุมอันนี้เกิดขึ้นได้ตกลงแล้วว่าถ้าการอภิปรายนั้นอภิปรายเป็นหมวด ๆ ไป
 กระผมก็เสียใจที่ไม่มีโอกาสจะแสดงความคิดเห็นของกระผมในร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ
 แต่กระผมอยากจะขอความกรุณาทำประชาชนสภาได้ให้กระผมโอกาสกล่าวโดยสรุป
 กระผมจะไม่เข้าไปในรายละเอียด เพื่อบอกว่าเหตุใดกระผมจึงไม่เห็นด้วยกับร่าง
 รัฐธรรมนูญที่เสนอนี้

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : โปรดอย่าเพิ่งเลยครับ เพราะที่
 ประชุมมีมติให้อภิปรายกันเป็นหมวด

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : เปล่าครับ กระผมจะไม่
 เข้าไปในรายละเอียดเลย จะบอกว่าเหตุใดที่กระผมไม่เห็นด้วยครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ครับ นั้นเป็นความเห็นส่วนตัวที่
 ในคณะกรรมาธิการทะเลาะกันเองแล้วก็ตกลง

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ไม่ใช่ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คือคุณกนต์ธีร์ ไม่ยอมรับมติของคณะ
 กรรมาธิการ

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ไม่ใช่ครับ คือว่าที่กระผม
 จะกล่าวต่อไปนี้ เป็นเหตุผลที่ไม่เข้าไปในหมวดใดเลย อย่างนี้กระผมจะพูดอย่างไรครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าอย่างนั้นเอาไว้สรุปคอนทนต์
 เฉพาะครับ

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ขอให้กระผมพูดตอนนี้ได้
 หรือ ไม่ครับ

LIART

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่ไ้ครับ จะเสียเวลา

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : กระผมจะพูดอย่างสั้น ๆ
ไม่นานหรือครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ก็น่าที่ครับ

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ไม่เกิน ๕ นาทีครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ไม่เกิน ๕ นาทีนะครับ

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : โอ.เค. ครับ

นายกนต์ธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : คือว่าข้อที่กระผมไม่เห็นด้วย
กับร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมาธิการนั้นรวมทั้งสิ้น ๒๐ ข้อด้วยกัน ทั้งที่กระผมได้
กราบเรียนกับที่ประชุมสภาในคราวที่แล้ว ๒๐ ข้อนี้แบ่งความสำคัญไต่อย่างนี้ครับ บท
บัญญัติบางอย่างไม่จำเป็นเขียนเสียยืดยาว รู้สึกว่าจะเขียนตามตำรากัน รัฐธรรมนูญ
คืออะไร รัฐธรรมนูญก็คือธรรมเนียมประเพณีในการที่จะปกครองประเทศ เพราะ
เกี่ยวกับอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร และองค์กรที่จะบัญญัติขึ้น ที่นี้เราไปเขียน
เรื่องอะไรต่ออะไรเข้ามา นี่ประการหนึ่งที่กระผมไม่เห็นด้วย ในหัวข้อที่มีความ
ที่ไม่จำเป็น กระผมมีข้อซักของอยู่ ๕ ประการด้วยกัน ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กฎบัตร
สหประชาชาติ องค์การโลก นี้ครับ เล่มนี้ ๑๑๑ มาตราเท่านั้น แล้วทำไมรัฐธรรมนูญ
ของประเทศไทยเราจึงมีถึง ๑๕๑ มาตรา บทบัญญัติที่ ๒ มีบทบัญญัติที่ซ้ำกันในคำว่า
อย่างนี้ ๆ ในหัวข้อนี้มีอยู่ ๔ ประการด้วยกัน รวมเป็น ๕ ประการแล้วนะครับ บท
บัญญัติที่ ๓ ก็คือกระทำให้การบริหารราชการแผ่นดินไม่คล่องตัวแล้วก็เกิดความยุ่งยาก
ลำบากในทางปฏิบัติ ในหัวข้อนี้กระผมมีอยู่ ๒ ข้อ แล้วกับบทบัญญัติประการสุดท้าย
บทบัญญัติที่ ๔ ก็เป็นบทบัญญัติที่กระผมถือว่าเป็นบทบัญญัติที่ขัดต่อหลักประชาธิปไตย ใน
บทบัญญัติที่กระผมรวมไว้ ๕ ข้อด้วยกัน เพราะฉะนั้นด้วยความเคารพคอมติของที่
ประชุมและต่อคำขอของท่านประธานสภา กระผมจะไม่พูดในรายละเอียดในข้อนี้

LIART

แต่กระผมขอกราบเรียนเพื่อนสมาชิกผู้เกียรติทั้งหลายว่า เหตุซึ่งของของกระผมต่อ
รัฐธรรมนูญฉบับนี้รวมทั้งสิ้น ๒๐ ข้อด้วยกัน ๒๐ ข้อนี้ในวันนี้ วันพฤหัสบดีที่ ๒๕ ถ้า
หากศึกษากันไปแล้วจะพบข้ออื่น และที่กระผมไม่เห็นด้วย เพราะเห็นข้อซึ่งทั้ง ๒๐
ข้อนี้ ไม่ใช่ที่กระผมคิดขึ้นเองนะครับ ที่กระผมพบข้อซึ่งนี้ก็เนื่องจากการอภิปราย
ในที่ประชุมคณะกรรมการนั้นเอง กระผมไม่ทราบว่าทำไมถึงได้มีพระบรมราช-
โองการ ฯ แต่งตั้งให้กระผมมาเป็นสมาชิกสภา ฯ และสภาได้แต่งตั้งให้กระผมเป็น
กรรมาธิการร่างด้วยคนหนึ่ง เพราะฉะนั้นกระผมในระยะ ๑๐ กว่าปีหลังนี้อยู่ในต่าง
ประเทศตลอดเวลา แต่เมื่อให้กระผมเป็นแล้วจริงอยู่ครับ เวลากระผมทราบใหม่ ๆ
มีเพื่อนที่หวังดีหลายคนมาบอกกระผม คุณกานต์ครับ ถ้าคุณอยากจะยาวนานละก็อย่าทำ
อะไรนะ บอกกระผมอย่างนี้หลายคน กระผมจะทำไฉนหรือไม่ครับ ถ้ากระผมไม่เคารพ
ตัวเองแล้ว กระผมจะมานั่งทำไมครับที่นี้ ทั้ง ๆ ที่ผู้หวังดีได้เตือนกระผมแล้ว
กระผมจึงเห็นว่ากระผมต้องทำตามที่กระผมเห็นสมควร ขอพระคุณรับทามประธานสภา
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ในเรื่องคำปรารภนี้ท่านผู้ใดจะขอ
อภิปรายอีกหรือไม่ เชิญคุณชาญครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม : ท่านประธานที่เคารพ กระผม
ได้อ่านคำปรารภที่คณะกรรมการร่างในรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว กระผมเห็นว่าก็
เหมือน ๆ กับทุกฉบับที่แล้วมา และรัฐธรรมนูญทุกฉบับที่มีคำปรารภนั้นก็ถูกยกเลิกไป
จนถึง ๑๒ ฉบับแล้ว กระผมไม่เห็นว่าจะมีคำปรารภที่มีเหตุผลและเป้าหมายใน
การร่างรัฐธรรมนูญไว้ด้วยจริงไหน ซึ่งจะให้เห็นว่าผิดแยกแตกต่างไปจากคำปรารภ
ฉบับอื่น ๆ ที่ถูกยกเลิกไปแล้ว เป็นต้นว่ารัฐธรรมนูญฉบับนี้เราใครร่างขึ้นมาเพื่อที่จะรักษา
ความมั่นคงของประเทศชาตินี้ไฉนหรือไม่ เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญ ฉบับที่ ๑ ถึงฉบับ
ที่ ๑๒ นั้น สถานการณ์ของประเทศไม่เหมือนกันกับปัจจุบันนี้ ท่านสมาชิกผู้เกียรติ
ที่เคารพ ท่านก็ทราบแล้วว่าประเทศชาติในขณะนี้เราเป็นอยู่อย่างไร มีภัยรอบคาน
โดยเฉพาะอย่างยิ่งภัยจากพรรคคอมมิวนิสต์แห่งประเทศไทยกำลังดำเนินการอย่างไร

กระผมคิดว่าท่านมีเกียรติทั้งหลายคงทราบดี กระผมไม่จำเป็นจะต้องอภิปราย ณ ที่นี้ เป็นภัยที่ลำบากแก่การแก้ไขและเป็นภัยที่จะล้มล้างพระมหากษัตริย์ ซึ่งเราเห็นทูลอยู่ เนื้อหั่วและมา เขียนในคำปรารภปัจจุบันนี้ กระผมไม่เห็นว่คำปรารภจะกล่าวถึง จุดหมายของการร่างให้ผิดแยกแตกต่างออกไปจากฉบับอื่น ๆ แต่ในร่างรัฐธรรมนูญ กลับไปเขียนบทเฉพาะกาลล่อย ๆ ขึ้นมาโดยไม่สมกับคำปรารภที่ไ้ร่างไว้ เราจะทำอะไรก็ตาม กระผมว่าต้องมีคำปรารภก่อนว่าเราจะคงทำอย่างนั้น ๆ เมื่อ จุดยืนและเป้าหมายอยู่ที่นั้น ๆ แล้วเราก็เขียนไปตามนั้น กระผมขอตั้งว่าคำปรารภ นี้่อยากจะให้มีการแก้ไขให้สมกับเนื้อถ้อยกระทงความในร่างรัฐธรรมนูญ ขอขอบคุณ นายสุนทร แก้วเนตร : ขอขอบคุณมากท่านประธานครับ กระผม สุนทร แก้วเนตร ก่อนที่กระผมจะอภิปรายในคำปรารภ กระผมใคร่ขอกราบเรียน หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช ด้วยคำถามสั้น ๆ ว่า การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้คณะ กรรมการยกร่างหลักความมั่นคงของรัฐมาก่อนประชาธิปไตยหรือไม่ครับ ส่วนตัว กระผมเห็นเห็นว่าประชาธิปไตยนั้นน่าจะเป็นส่วนช่วยให้เกิดความมั่นคงแก่รัฐ เพราะ ฉะนั้นจึงเห็นสมควรอย่างยิ่งที่จะให้ประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์แก่ประชาชน ขอคุณ มากครับท่านประธาน

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ และ สมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมใคร่ขอกราบเรียนว่า การพิจารณาคำปรารภนี้ได้มีผู้ให้ ความเห็นมาหลายคนแล้ว และคำปรารภนี้ไม่ใช่เนื้อหาสำคัญอะไร การแปรญัตติใน วาระที่ ๒ ก็ย่อมจะกระทำได้ กระผมคิดว่าน่าจะผ่านไปได้ อีกประการหนึ่งได้มีเสียง ถึงคำของสมเด็จพระบรมปิตุลาธิราชที่ไ้กล่าวไว้ในกาที่จะไม่ให้อำนาจแก่หนึ่งผู้ใด ต้องการให้แก่ประชาชนชาวไทยนั้นเป็นที่สามซึ่งแก่กระผมยิ่งนัก แต่กระผมใคร่จะ กราบเรียนว่า เนื้อสิ่งอื่นใดในพระราชเจตนารมณ์ที่ไ้ทรงกล่าวไว้เช่นนั้น นอกจาก ต้องการจะให้ประชาธิปไตยแก่ชนชาติไทยแล้ว กระผมคิดว่าเจตนารมณ์ของพระองค์ ท่านที่เห็นสิ่งอื่นใดที่ไม่ไ้มีพระ ราชดำรัสออกมา นั้นคือความอยู่รอดของชนชาติไทย -- กระผมคิดว่าคำปรารภนี้ น่าจะผ่านไปได้แล้วครับ

นายปึ้งจะ เกสรทอง : ท่านประธานที่เคารพ กระผม ปึ้งจะ เกสรทอง ก่อนที่จะผ่านคำปรารภนี้ กระผมก็มีข้อข้องใจอยากจะเรียนถามคณะกรรมการฯ ชักการว่า การร่างรัฐธรรมนูญของท่านนั้นท่านยึดอะไรเป็นหลัก มีประการหนึ่ง เพราะเท่าที่กระผมได้ดูร่างรัฐธรรมนูญแล้วก็ไม่ได้ออกห่างไปจากปี ๒๕๑๗ ทั้งที่ท่านกรรมาธิการบางท่านได้โต้แย้งไปเมื่อกี้ กระผมจึงอยากทราบว่าท่านถือหลัก ๓ ประการ ในการร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ คือ ๑. ความอยู่รอดปลอดภัยของประเทศชาติ ๒. ความสงบสุขของประชาชนในการประกอบอาชีพ ๓. ความปลอดภัยในชีวิตทรัพย์สิน และร่างกายของประชาชน หรือท่านต้องการเอาแต่ประชาธิปไตยเป็นหลักอย่างสวยงาม ดังเช่นที่ท่านได้เสนอสภาฯ มาวันนี้ กระผมคิดว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เมื่อประกาศใช้ ออกไปแล้วจะไม่แก้ปัญหาอะไรได้เลย ที่ท่านคิดร่างรัฐธรรมนูญเพื่อความมั่นคงถาวร กระผมคิดว่าเป็นไปไม่ได้ เพราะฉะนั้นกระผมเองก็มีข้อข้องใจอยากจะให้คณะกรรมการฯ ชักการชี้แจงว่าจะยึดหลักอันใด ลงท้ายกระผมก็คิดว่าน้ำคำหรือจะแก้ปัญหาก็ได้ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : สมาชิกได้อภิปรายกันหลายท่านแล้ว ขอให้คณะกรรมการฯ ชักการช่วยกรุณาชี้แจงครับ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ มีคนจะจ้งถามผมว่าในการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถือความปลอดภัยของรัฐหรือประชาธิปไตย เราไม่ได้พูดกันในข้อนี้ ไม่ได้พูดกันเจาะจงครับ แต่ว่าเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันคือ ถ้ารัฐไม่ปลอดภัยประชาธิปไตยก็มีไม่ได้ นี่เป็นของธรรมดา ถ้าบ้านเมืองเสียไปแล้วจะประชาธิปไตยอะไรกันมีไม่ได้เป็นธรรมดา ไม่ได้พูดเจาะจงถึงข้อนี้ แต่ได้มีการพูดกันเหมือนกัน ผมจะรับสารภาพตรง ๆ เมื่อเขียนไปแล้วกลัวทหารจะฉกจะมีการปฏิวัติ จนกระทั่งกรรมาธิการคนหนึ่งพูดว่าจะฉกฉกไปวางให้ดีที่สุดเป็นประชาธิปไตยก็แล้วกัน นี่ได้พูดกันในที่ประชุมคณะกรรมการฯ ชักการ ที่บางท่านบอกว่าไม่เห็นมีอะไรใหม่ ก็ประชาธิปไตยใหม่อะไรละครับก็ของเก่า ใช้กัน

มาตั้งแต่แรกแล้วก็ซ้ำ ๆ ซาก ๆ อย่างนี้ หลักของประชาธิปไตยคืออำนาจ มีการ
 คุมอำนาจคือคนกลุ่มหนึ่งมาเป็นรัฐบาล อีกกลุ่มหนึ่งจะคอยคุมไม่ให้ใช้อำนาจเกินไป
 ถ้าวางถึงความปลอดภัยของประชาชนในหมวดว่าควยสิทธิและเสรีภาพของประชาชนก็มี
 เขียนไว้ พอใช้ได้ ผมก็ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ทั้งฉบับ โดยเฉพาะบท
 เฉพาะกาลผมไม่เห็นด้วย แต่วาทะพินในเสียงข้างมาก อยากจะกล่าวสั้น ๆ เท่านั้นว่า
 ในด้านความปลอดภัยของประชาชนเราได้คิดมาก เลขาตุลาการก็โกล่าวไปแล้ว โดย
 เฉพาะสิทธิเสรีภาพของบุคคลในการจะพูด ในการแสดงความคิดเห็นนี้เราก็สงวนไว้—
 ส่วนที่ตัดออกไป บางที่รวมบางที่มากไปเท่านั้นเอง เพราะกรรมการบางคน
 บอกว่ายาวเหยียดเกินไป ดูเหมือนสมาชิกบางคนก็ว่ามีตั้ง ๑๕๐ กว่ามาตรานี้จะมากไป
 แต่อย่างไรก็ตามก็ได้สงวนในหลักแกน ๆ ไว้ ส่วนการอาธิพินที่ว่าจริง ๆ ก็ไม่อยู่ใน
 ร่างรัฐธรรมนูญที่เดียว แต่ก็มีปรากฏไว้ในแนวนโยบายของรัฐ มีพูดถึงการสหกรณ์
 อะไรต่าง ๆ เราพิจารณาถึงชาวไรชาวนาของเราจะก้าวหน้าไปได้อย่างไร ถ้า
 ไม่มีอะไรส่งเสริม เพราะฉะนั้นถ้าท่านได้กรุณาอยู่ในหมวดนโยบายของรัฐ จะเห็นข้อนี้
 กระผมก็อยากจะกล่าวสั้น ๆ ถ้าไม่พอใจก็ถามไต่ครับ เพราะผมมานี้ได้รับเชิญ
 มาชี้แจงก็อยากจะกล่าวสั้น ๆ ว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้เราร่างขึ้นมาเท่านั้นเอง พวก
 ท่านทั้งหลายที่นั่งอยู่จะเป็นผู้ตัดสินก็ได้ทั้งฉบับ ท่านอยากจะแก้หรือตัดอะไรทิ้งก็ได้
 จะเอาอย่างไรก็แล้วแต่ท่าน ก็อยากจะกราบเรียนในข้อนี้เท่าที่ทราบประธานครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ผมคิดว่าในเรื่องคำปรารภคงจะ
 ไม่ต้องเสียเวลามากมายนักนะครับ แล้วท่านกรรมการก็ได้ชี้แจงแล้วว่า จะแก้ไข
 ก็ได้ จะตัดอะไรก็ได้ทั้งนั้น เพราะฉะนั้นเราไปแก้ไขในชั้นแปรญัตติ จะขอผ่านไป
 หมวด ๑ ท่านผู้ใดจะชี้ข้อหรือไม่ว่าง

(ไม่มีสมาชิกชี้ข้อ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : เมื่อไม่มีท่านผู้ใดชี้ข้อ ผมถือว่า
 สภาให้ความเห็นชอบด้วยการผ่านการอภิปรายในเรื่องคำปรารภ ขอไม่ก็เป็น

หมวด ๑ บททั่วไปซึ่งมีอยู่ ๔ มาตรา ท่านผู้ใดต้องการจะอภิปรายบ้าง ขอเชิญ
อาจารย์เกรียงศรีครับ

นายเกรียง ศรีศิริ : ท่านประธานที่เคารพ ผมเป็นคนยกมือขอ
อภิปรายทั้งหมด แต่ว่าเมื่ออภิปรายเป็นหมวด ผมก็นึกว่าเรื่องที่ผมจะอภิปรายนั้นจะ
เข้าหมวดไหน เห็นจะเข้าหมวด ๑ นี้แล้วแต่ผมใครจะขอพูดเพียงครั้งเดียวเท่านั้นใน
การพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สิ่งที่ผมจะพูดนั่นก็คือ เมื่อเอ่ยถึงคำว่า "ประชา-
ธิปไตย" ท่านประธานก็ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติก็ หรือผู้ที่มีความรักก็ เข้าใจ
หลักการประชาธิปไตยกันทุกคน ไม่มีปัญหาเลย แต่เราจะเอาหลักการประชาธิปไตย
นี้มาตัดสินร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าเป็นประชาธิปไตยหรือไม่เป็นประชาธิปไตยนั้นน่าจะ
ไม่ถูกต้อง เพราะถ้าเอาหลักการประชาธิปไตยมาตัดสินแล้ว เราจะพบ
รายละเอียดต่าง ๆ ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่าไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น การ
แต่งตั้งนายกรัฐมนตรี เราก็พูดกันได้ว่าไม่เป็นประชาธิปไตย บทเฉพาะกาลก็ไม่เป็น
ประชาธิปไตย แต่ถ้านิ่งถึงบทบัญญัติของมาตรา ๒ ที่ว่า "ประเทศไทยมีการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" บทบัญญัติข้อนี้มีความหมาย
เหลือเกิน ซึ่งจะเตือนใจพวกเราที่จะพิจารณาร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เพราะประเทศ
ไทยนั้น ไม่ใช่แผนที่ ไม่ใช่เฉพาะเขตแดน ไม่ใช่เฉพาะกรุงเทพมหานครหรือภายในเขต
เมืองเขตเทศบาล แต่ประเทศไทยนั้น เราจะต้องคำนึงถึงพื้นฐานของพลเมืองธรรมดา
สามัญในประเทศไทยเป็นประการสำคัญ พื้นฐานของประชาชนคนไทยธรรมดาสามัญนั้น
เป็นอย่างไร วัฒนธรรม ประเพณี ขนบธรรมเนียมอะไรต่าง ๆ นั้นคือประเทศไทย
ซึ่งเราจำเป็นจะต้องคำนึงถึงให้มาก ผมขอขอบคุณท่านเลขาธิการคณะกรรมการ
และท่านประธานคณะกรรมการที่รับแจ้ง โดยเฉพาะท่านเลขาธิการคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญที่ได้ชี้แจงในวันก่อนว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้โดยยึดหลักอยู่ ๒ ประการ
ประการหนึ่ง คือความเป็นประชาธิปไตย ประการที่ ๒ คือความมั่นคงของประเทศชาติ
ผมขอขอบคุณเป็นอย่างมาก ผมเชื่อว่าท่านทุกแทนคณะกรรมการทั้งหมด และโดย
เฉพาะท่านประธานคณะกรรมการในวันนี้ก็พอว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้อาศัย

ข้อสังเกต สำนักงาน ก.พ.

๒๑

คำปรารภในรัฐธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร พ.ศ. ๒๕๒๐ เป็นหลัก เพื่อความ
มั่นคงของประเทศชาติ เรื่องของประชาธิปไตยในเมืองไทยเรานั้นได้เคยแกว่งอย่าง
สุดเหวี่ยงมาแล้วทั้งสองข้าง แกว่งไปในด้านที่เราอาจจะเรียกว่าเผด็จการเราก็
เรียกว่าประชาธิปไตย แกว่งไปในด้านที่จะเป็นประชาธิปไตยบริสุทธิ์ที่สุดของ เรา
ก็เคยทำมาแล้ว ผลเป็นอย่างไร ท่านผู้มีเกียรติทั้งหลายก็ทราบดี ฉะนั้นในการ
ที่สภานี้จะพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถ้าเราพยายามเดินสายกลางให้เหมาะสม
กับพื้นฐานของพลเมืองธรรมดาสามัญของเรา ผมเชื่อว่าจะเป็นการดีที่สุด ผมใคร่
ขออนุญาตยกตัวอย่างซึ่งก้าวล่วงไปถึงหมวดอื่นอย่างที่ท่านประธานคณะกรรมการไค
ซีแจ้งว่าการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีใช้วิธีการแต่งตั้งโดยทางอ้อม เป็นทางสายกลาง
ไม่สุดเหวี่ยง ผมเห็นว่า เป็นเรื่องที่เหมาะสม แต่พอไปถึงเรื่องบทที่ว่าควยวุฒิสภา
กำหนดจำนวนเข้าไว้ถึงสามในสี่ของสมาชิกสภาแทนราษฎร สามในสี่นั้นผมว่าไม่ใช่
ทางสายกลาง ทางสายกลางนั้นน่าจะเป็นหนึ่งในสอง นี่ก็เป็นเรื่องซึ่งเราควร
พิจารณาคือไป ในที่นี้ผมอยากจะพูดแค่เพียงว่า เราพยายามประนีประนอมกันและ
เดินทางสายกลางเพื่อความอยู่รอดของประเทศไทยจะเป็นการดีที่สุด ขอขอบคุณรับ
ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านผู้ใดจะอภิปรายอีก เชิญครับ
นายพิชญ์ แคนวงศ์ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มี
เกียรติ กระผม พิชญ์ แคนวงศ์ ความจริงกระผมเองก็ไม่เห็นด้วยกับร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับนี้หลายหมวด แต่สำหรับหมวด ๑ บททั่วไป กระผมขอรับว่าทางคณะกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้ร่างดีมาก และได้ใช้ข้อความกะทัดรัด เป็นการยอมรับว่า
โครงสร้างการปกครองของประเทศไทยเรานั้นเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย
โดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และนอกจากนั้นก็ได้ออกว่าประเทศไทยของเราเป็น
ราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวกันจะแบ่งแยกมิได้ สำหรับอำนาจของชิปไทยนั้นก็คงจะเป็น
ที่ยอมรับกัน เราถือว่าอำนาจสูงสุดนั้นมาจากปวงชนชาวไทย เพราะฉะนั้นในร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ก็ได้บอกไว้อย่างชัดเจน แต่กระผมขอกราบเรียนว่า ในบททั่วไป
หมวด ๑ ของเรานี้ เนื่องจากเราได้ยอมรับกันแล้วว่าระบอบประชาธิปไตยนี้

เป็นระบบที่ดีที่สุดเป็นระบบที่เหมาะสมที่สุดสำหรับประเทศไทยของเรา ในปัจจุบัน และในอนาคต แต่ความี่หลายบทหลายหมวดซึ่งในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เองก็คล้ายคลึงกัน กับบททั่วไปที่ว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทยนั้นมีหลายหมวดหลายตอนซึ่งไม่ได้ เป็นไปตามบททั่วไป เป็นการวางหลักในการที่จะร่างรัฐธรรมนูญนั้น กระผมคิดว่าเราน่าจะไ้ทุกถึงในหมวดอื่น ๆ เช่นหมวดรัฐสภา หมวดที่ว่าควยรัฐบาล และบทเฉพาะกาลที่เ้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ สำหรับในชั้นนี้กระผมขอพูดเท่านั้นก่อน ขอขอบคุณครับ

นางวิมล เจริญเจริญ : ท่านประธานที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลาย คิดนสนับสนุนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติที่นั่งลงเมื่อกี้ คือในมาตรา ๓ ไ้บอกว่ "อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย" แต่ในขณะที่เกี่ยวกับในหมวดก่อนนั้น ก็ขัดคอบททั่วไป เพราะอำนาจอธิปไตยอันเป็นอำนาสูงสุดนั้นไม่ไ้มาจากปวงชนชาวไทย อย่างน้อยที่สุดนั้นเรายังมีวุฒิสมาชิกซึ่งมีการแต่งตั้ง ไม่ใช่การเลือกตั้ง อันถือกันว่ไม่ไ้มาจากปวงชนชาวไทยทั้งหมด ขอสำคัญคือในมาตรา ๒ บอกว่ "ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย" ก็เพียงแต่ร่างรัฐธรรมนูญให้เป็นประชาธิปไตย ท่านกรรมาธิการท่านหนึ่งยังบอกว่ท่านไม่ฟังเสียงใครเลย และเมื่อเข้ามาสู่สภาก็ฟังเสียงคนภายนอกไม่เท่าไร สมาชิกท่านหนึ่งยังบอกว่ว่า เลิกกันเสียทีไม่ต้องฟังเสียงคนในสภานี้ควย คิดนก็คิดว่าท่านควรรับเสียแต่ ค่ายนี้ เป็นคนไปก็เห็นจะเหมาะกว่า ขอขอบคุณคะ

คุณหญิงนันทภา สุประภาตะนันท์ : ท่านประธานที่เคารพ คิดนขึ้นมากุ่คนก็โดยความสำนึกอยู่เสมอว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เราสมาชิกมีสิทธิที่จะขอแปรญัตติได้ทุกมาตรา คิดนเข้าใจในข้อนี้ดี แต่ว่ขอสงสัยบางประการนั้นถ้าหากว่ได้รับคำชี้แจงจากท่านกรรมาธิการในชั้นนี้แล้วก็อาจจะไม่จำเป็นที่ต้องไปใช้เวลาขอแก้ไขหรือแปรญัตติก็ได้ ขอสงสัยของคิดนมีอยู่บางประการในหมวดนี้ก็คือว่เราชากรรมาธิการรับรองว่ประชาชนชาวไทยนั้นไม่ว่าเหล่ากานิกหรือศาสนาใดยอมอยู่ในความคุ้มครอง

แห่งรัฐชนวนดุษณีนี้เสมอกัน ซึ่งเคยมีปรากฏอยู่ในรัฐชนวนดุษณีบ้าง ๆ บางฉบับ
จริงอยู่ในหมวดข้อไปที่ว่าควยสิทธิของประชาชนนั้นก็ไ้มีการรับรองในเรื่องสิทธิของ—
ประชาชนในค่านต่าง ๆ เอาไว้มาก แต่อันนั้นคิดันคิดว่าเป็นการจำแนกแจกแจง
ออกไปจากหลักการใหญ่ สำหรับหลักการใหญ่ที่เราจะรับรองสิทธิของประชาชนนั้น
ว่าอยู่ในความคุ้มครองของรัฐชนวนดุษณีนี้เสมอกันนั้นเอาไปบัญญัติไว้เป็นหลักการ
ใหญ่ อุตุมท้าวไปควย คิดันว่าทานกรรมาธิการอาจจะกรุณาชี้แจงได้ ขอพระคุณละ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ทานกรรมาธิการจะกรุณาชี้แจงหน่อย
หรือไม่ เชิญครับ

พลโท กานต์ รัตนวราหะ (กรรมาธิการ) : ทานประธานที่เคารพ
สำหรับสิทธิของประชาชนตามที่ทานผู้มีเกียรติได้กล่าวเมื่อกี้ก็ได้ไปปรากฏอยู่ในหมวด
มาตรา ๑๕ แล้ว คือ "บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่ง
รัฐชนวนดุษณี" ก็มีความหมายอันเดียวกัน

คุณหญิงนันทกา สุประภาตะนันท์ : ที่นั้นขออนุญาตอีกครึ่งจะ
ทานประธานคิดันทราบและก็ได้ถามพบแล้วในร่างมาตรา ๑๕ ที่ท่านนั้น แต่คงที่คิดันได้
กราบเรียนแล้วว่าอยู่ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย ซึ่งเป็นการจำแนกแจก
แจงออกไปในเรื่องต่าง ๆ ของสิทธิที่ให้อตามกฎหมาย แต่ในบททั่วไปนั้นเอาจะไ้มีการ
รับรองเอาไว้เป็นหลักการ ขอพระคุณละ

นายอักษราทร จุฬารัตน (กรรมาธิการ) : ทานประธานสภานิติบัญญัติที่เคารพ
คณะกรรมาธิการขอกราบเรียนชี้แจงว่า บทบัญญัติที่ท่านสมาชิกมีข้อสงสัยนั้นใน
ความหมายและเนื้อหาที่ปรากฏอยู่ในรัฐชนวนดุษณีกับก่อนบางฉบับที่รับรองเกี่ยวกับความ
คุ้มครองตามรัฐชนวนดุษณีนี้ก็เป็นความจริงที่ว่า เป็นบทบัญญัติทั่วไป แต่โดยที่เรา
ได้พิจารณาเห็นว่า เรื่องของความคุ้มครองที่ได้ไว้ในรัฐชนวนดุษณีนี้ เราได้แบ่งเรื่อง
เป็นหมวดเป็นหมู่โดยแน่นอนแล้ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิทธิและเสรีภาพ การคุ้มครอง
ตามรัฐชนวนดุษณีนี้ก็เป็นเรื่องการคุ้มครองในเรื่องของสิทธิเสรีภาพและก็เป็นเรื่อง

ที่กำหนดถึงความคุ้มครองในเรื่องของความเสมอกันในกฎหมายด้วย เพราะฉะนั้น
บทบัญญัติที่ว่ามันจึงไ้หมายรวมถึงบัญญัติอยู่แล้วในหมวด ๓ ว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ คือไม่
เฉพาะในมาตรา ๑๕ เท่านั้น จะเห็นว่าไ้ปรากฏอยู่ในมาตรา ๒๐ ด้วยในเรื่องให้
ความคุ้มครอง เพราะเหตุว่าคุณคนนั้นเสมอกันทั้งในกฎหมาย และไ้ได้รับความคุ้มครอง
ตามกฎหมายเท่าเทียมกัน ซึ่งผลก่อกองจะเป็นอย่างเดียวกันครับ

นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ : ทานประธานสภาที่เคารพ กระผมไ้
ขอเรียนถามคณะกรรมการว่า ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้อ่านาจอธิปไตยทางศาลนั้น
มาจากปวงชนในข้อไหนครับ เพราะกระผมอ่านคนแล้วรู้สึกว่าอ่านาจอธิปไตยทางศาลนั้น
ไม่เห็นมีบทบัญญัติจากทางไหนที่มาเกี่ยวข้องกับที่วามาจากปวงชนครับ

นายอตุล วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ทานประธานที่เคารพ
ระบอบของรัฐธรรมนูญในแบบที่เราอ่านาใช้กันนับตั้งแต่เริ่มแรกจนถึงปัจจุบัน คือ
รัฐธรรมนูญฉบับสุดท้ายปี ๒๕๑๗ ก็ตาม หรือในร่างฉบับนี้ก็ตาม มีไ้คือหลักที่วอ่านาจอ
ในทางศาลคือโดยเฉพาะตัวผู้พิพากษาจะไ้รับการเลือกตั้งจากประชาชน มีไ้เช่นนั้น
หรือมีไ้ว่าให้ผู้พิพากษานั้นไ้รับการแต่งตั้งจากสภาผู้แทนราษฎร แต่ในทางหลักการ
ก็ยังถือและกล่าวไ้อย่างเช่นในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ และในร่างฉบับนี้ไ้บัญญัติไว้ว่า
อ่านาจอในทางศาลนั้นมาจากประชาชนชาวไทย เพราะเหตุว่าการแต่งตั้งผู้พิพากษา
ก็ตาม การพิจารณาพิพากษาคก็ก่ตาม ทั้งหมดนี้ต้องกระทำไปโดยอาศัยและอยู่ภายใน
กรอบของกฎหมาย กฎหมายต่าง ๆ เหล่านั้นก็ออกโดยสภาผู้แทนราษฎร ออกโดย
อ่านาจอที่บัญญัติซึ่งมาจากประชาชน เพราะฉะนั้นอ่านาจอในทางศาลก็กล่าวไ้ ไ้ใคร
ยอมจะปฏิเสธไ้ไ้ความไ้ไ้มาจากประชาชน กระผมคิดว่าในอีกหลาย ๆ ประเทศไ้ไ้
ถือหลักเช่นเดียวกันนี้ และก่กล่าวไ้ความมาจากประชาชนเช่นเดียวกัน ขอพระคุณครับ

นายนิธิพัฒน์ ชาลีจันทร์ : ความจริงนั้นกระผมเข้าใจว่าควรจะมี
ข้อคิดท้ออะไรกันระหว่างสถาบันศาลกับสภาผู้แทน หรือว่าทางรัฐสภา อย่างสหรัฐ
อเมริกานั้นก็จริงครับ ผู้พิพากษาเขาก็ไ้รับการแต่งตั้ง

เช่นประธานศาลฎีกาหรือทางอธิบดีศาลอุทธรณ์ หรือในชั้นสฎปรีม คอร์ท (Supreme Court) ทาง ๓ เมื่อฝ่ายบริหารได้นำแผนเคท (Mandate) มาแล้ว ทางวุฒิสภาเขาจะต้องให้คำรับรองอีกครั้ง อันนี้จะต้องมีลิงค์ (Link) บางไม่อย่างนั้นกระผมคิดว่าเราที่หลุดตัวเองว่าอ่านจอธิปไตยทางศาลมาจากปวงชน-ความจริงกระผมเห็นว่าการแต่งตั้งอะไรต่าง ๆ เหล่านี้ที่อยู่ใน ก.ค. ทั้งนั้น แต่ ก.ค. นี้ไม่ได้มาจากปวงชน มาจากข้าราชการบ้านญาติและผูกพันกับเขาตัวเอง เพราะฉะนั้นกระผมเห็นว่าน่าจะมีการปรับปรุงให้ถูกต้องกับสถานการณ์ตามความเป็นจริง ถ้าไม่เช่นนั้นก็ต้องมีข้อเสนออยู่ในมาตรา ๓ คัดค้านไว้ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายในหมวดนี้ อีกหรือไม่ เชิญครับ

พลตรี ประกอบ จารุมณี : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ สำหรับกระผมก็มีความเห็นสำหรับบททั่วไปนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการที่เราจะอภิปรายหมวดอื่น แต่อย่างไรก็ตามเราควรจะต้องยอมรับว่าเมื่อเรายอมรับหมวด ๑ บททั่วไปแล้ว เราควรจะต้องเป็นกรอบที่สำคัญที่เราจะอภิปรายต่อไป ไม่ควรจะอภิปรายออกไปจากกรอบของบททั่วไปนี้ สำหรับกระผมเองก็เห็นด้วยในมาตรา ๓ นี้ว่า "อำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย" นี้ก็เป็นกรอบอันหนึ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง แต่ในขณะที่เดียวกันกระผมก็มีความเห็นว่าเราจะต้องถือมาตรา ๒ ไม่ควรจะมองข้ามว่าเป็นการเขียนไว้โดยไม่มีมีความสำคัญ มาตรา ๒ นี้มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่ามาตรา ๓ ซึ่งพูดถึงว่าอำนาจอธิปไตยมาจากปวงชนชาวไทย มาตรา ๒ นั้นใครระบุไว้ว่า "ประเทศไทยมีการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" สำหรับมาตรา ๒ นี้กระผมมีความตามความรู้สึกของกระผมเองว่าตรงกับที่ทางสภา ทางสมาชิกทั้งหลายได้อภิปรายมาว่ากรอบของเราในการที่จะเขียนรัฐธรรมนูญฉบับนี้เราต้องหวังอยู่ ๒ อย่าง ต้องรักษาคูญ ๒ อย่าง ประการแรกก็คือความชอบของชาติ ประการที่ ๒ ก็คือประชาธิปไตย

กรอบ ๒ อันนี้ เราจะต้องหาจุดและในการหาจุดนั้นก็แฝงอยู่ในระบอบที่เราเรียกว่า ประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข คำว่า "ระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" นั้นประกอบด้วยการประชาธิปไตยและความมั่นคงของรัฐของชาติ เพราะฉะนั้นถ้าหากว่าเรารับหมวด ๑ บททั่วไปนี้แล้วก็จะกรอบที่เราจะต้องคำนึงถึง ในการอภิปรายหมวดข้อ ๆ ไปอย่าออกนอกกรอบนี้ กระผมมีความเห็นอย่างนั้นครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะอภิปรายในหมวด ๑ นี้ อีกหรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกอภิปราย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดอภิปรายก็จะไต่ถาม ไปถึงหมวด ๒ เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ ก่อนที่จะอภิปราย ผมขอเรียนเตือนท่านสมาชิกทั้งหลายว่าโปรดระลึกถึงความเคารพที่มีต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งมีปรากฏอยู่ในธรรมนูญการปกครองราชอาณาจักร ฉบับปัจจุบัน มาตรา ๔ กับข้อบังคับการประชุม สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ข้อ ๔๖ ข้อใดโปรดระมัดระวังด้วย ผู้ใดต้องการจะอภิปราย ในหมวดนี้ เชิญคุณวิมล อย่าให้ลุกเคื้อคนกันนะครับ

นางวิมล เจียมเจริญ : ขอนี้ที่ฉันขอเรียนถามนะคะ เรียนถาม คณะกรรมาธิการสักกนิทหนึ่ง ในมาตรา ๑๐ บอกว่า "การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรี ก็คือ การให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งก็ให้ เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย" นี้ที่ฉัน เห็นด้วย แต่ก็มีอยู่คนหนึ่งฉันอยากจะเรียนถามคณะกรรมาธิการจริง ๆ ว่า เรื่อง คุณสมบัติขององคมนตรีนี้ เคยเคยมีหรือเปล่า แล้วทำไมเราก็ตกออกไป เรื่องนี้สำคัญ นะคะท่านประธาน เพราะการแต่งตั้งองคมนตรีบางครั้งก่อให้เกิดเสียงวิพากษ์วิจารณ์ไปถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ได้ ที่ฉันกลัว ในหมวด ๒ ที่ที่ฉันชอบมากที่สุดนั่น ก็คือในมาตรา ๑๗ ที่วางไว้ดีมาก แต่ขอเรียนถามคณะกรรมาธิการนิดเดียวว่า ใน เรื่องคุณสมบัติขององคมนตรี เคยมีหรือเปล่า และมีเหตุผลใดในการที่ตัดออกไป เช่นนั้น ที่ฉันขอ ขอบคุณค่ะ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ทานประธานที่เคารพ กระผม ขอกราบเรียนชี้แจงว่า ในบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ที่เดิมนั้นเคยมี กำหนดคุณสมบัติบางประการสำหรับองคมนตรีไว้ กล่าวคือจะต้องไม่เป็นผู้มีกีดกันในทางการเมืองอะไรต่าง ๆ เหล่านี้รวมทั้งจะต้องไม่เป็นข้าราชการประจำด้วย ทั้งนี้ทางคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าเมื่อมาตรา ๑๐ เราเขียนว่า "การเลือก และแต่งตั้งองคมนตรีก็ การให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งก็ ให้เป็นไปตามพระราช อธิษฐาน" คณะกรรมาธิการก็คิดว่าเมื่อให้เป็นไปตามพระราชอธิษฐานแล้วก็ไม่ควรจะไปกำหนดข้อกีดกันอะไรไว้ ก็เลยตัดบทบัญญัติที่กำหนดคุณสมบัติออก ก็มีเหตุผลแต่เพียงเท่านี้ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายอีก เชิญครับ พลอากาศเอก เอื้อน ชมะสีนิจ : ทานประธานสภาที่เคารพ และ สมาชิกผู้เกียรติทั้งหลาย กระผมขออนุญาตถามในหมวด ๒ นี้ กล่าวคือเกี่ยวกับ เรื่ององคมนตรี คือในมาตราที่เขียนไว้รู้สึกว่าจะสับสน เป็นต้นว่ามาตรา ๕ บังไว้ว่า "พระมหากษัตริย์ทรง เลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิเป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีกไม่เกินสิบสี่คน ประกอบเป็นคณะองคมนตรี" อันนี้หมายความว่า คณะองคมนตรีนั้นก็คือประธานองคมนตรีและองคมนตรีอื่น หมายความว่าอย่างไร ที่ในมาตรา ๑๐ บอกว่า "การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีก็ การให้องคมนตรี พ้นจากตำแหน่งก็ ให้เป็นไปตามพระราชอธิษฐาน" เมื่อคุณ ๒ มาตราแล้วจะเห็น ได้ว่ามาตราแรกมันบ่งว่า คณะองคมนตรีนั้นคือประธานองคมนตรี และองคมนตรีอื่น แต่มาตรา ๑๐ บอกว่าการเลือกและแต่งตั้งองคมนตรีก็ ให้เป็นไปตามพระราชอธิษฐาน— ที่นี้กระผมก็ขออนุญาตถามว่าประธานองคมนตรี ไม่เป็นไปตามพระราชอธิษฐาน เช่นนั้นหรือ หรือ ท่านจะมีความหมายว่า องคมนตรีนั้นคือรวมทั้งประธานด้วย อาจจะตีความได้ทั้งสองอย่าง ครับ นอกจากนั้นในมาตรา ๑๑ "องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อ คาย ลาออก หรือมี พระบรมราชโองการให้พ้นจากตำแหน่ง" อันนี้ประธานองคมนตรีก็ไม่พูดถึง เพราะจะ ฉะนั้นกระผมเข้าใจว่าเจตนานั้นคงจะหมายถึงประธานองคมนตรีด้วย ที่นี้ศัพท์

ขึ้นมาหลายศัพท์ คณะองคมนตรีนั้นคือประธานและองคมนตรีอื่น แต่ในขณะที่เดียวกันนั้นบางมาตรา องคมนตรีนั้นหมายถึงทั้งสองนี้ แล้วก็มีศัพท์อีกอันหนึ่ง "องคมนตรีอื่น" เลยสับสน กระผมเห็นรัฐธรรมนูญฉบับนั้นเขียนไว้ชัด เจนว่าประธานองคมนตรี—และองคมนตรี สองอย่างนี้แยกกัน กระผมว่าชัด เจนดีกว่า การเขียนอย่างนี้ทำให้สับสน ผู้ที่อ่านนั้นอยากคิดว่าจะอ่านเฉพาะบทหรืออย่างน้อยก็กฎหมายอย่างนี้ เพราะฉะนั้นคงให้คนที่มีความรู้ค่า ๆ อ่านได้ช่วย เพราะหลักการเขียนหนังสือให้คนอื่นเข้าใจมันกระผมคิดว่าถ้าเราสามารถจะเขียนแล้วไม่ต้องตีความ คือเข้าใจง่าย กระผมว่ามันคงจะถูกวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญแล้วจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้คนอื่นอ่านค่า ๆ ที่มีความรู้อย่างเข้าใจโดยไม่ต้องตีความ กระผมว่าจะดีกว่า อันนี้กระผมสงสัยจึงกราบเรียนไว้ ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะอภิปรายอีกในหมวดนี้ เชิญครับ

นายสุชาติ เศษเส็น : ท่านประธานสภาที่เคารพ และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ สำหรับในหมวดพระมหากษัตริย์นี้กระผมก็มีแนวความคิดอย่างเช่นสมาชิกสภาสตรีได้พูดไปละครับ และท่านกรรมาธิการก็ได้ชี้แจง แต่กระผมอยากจะขอชมเชยในการร่างครั้งนี้ มีอยู่ในมาตรา ๑๗ ซึ่งว่าด้วยการสืบราชสมบัติ ให้เป็นไปโดยนัยแห่งกฎหมายเพื่อบรรเทาความยากลำบากสืบราชสันตติวงศ์ พระพุทธศักราช ๒๔๖๗ และประกอบด้วยความเห็นชอบของรัฐสภา หากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจจะให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ก็ได้ อันนี้เป็นสิ่งที่ดี อย่างอื่นท่านก็ได้ตอบไปแล้ว กระผมขอชมเชยคณะกรรมาธิการผู้ร่างได้กล้าให้ความจริง ขอขอบคุณมากครับ

นายนิธิพนธ์ ชาลีจันทร์ : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผมก็เห็นชอบด้วยกับท่านสมาชิกที่ได้อภิปรายถึงว่าควรจะมีมาตราเกี่ยวกับคุณสมบัติขององคมนตรีไว้ด้วย และที่กรรมาธิการท่านหนึ่งบอกว่าเมื่อเราเขียนไว้ว่าให้เป็นไป

ตามพระราชอำนาจแล้วก็ไม่ควรจะมีข้อจำกัดอะไร กระผมเห็นว่าการอธิบาย
 นั้นไม่valid (valid) นะครับ เพราะว่าถ้าเราจะเขียนไว้เช่นนั้นแล้วใน
 มาตรา ๕ เราก็ไม่ควรจะต้องบังคับไว้ว่า ให้มีประธานองคมนตรีคนหนึ่งและ
 องคมนตรีอื่นไม่เกิน ๑๔ คน ก็น่าจะปล่อยให้อยู่ในวิจาร์ณญาที่จะแต่งตั้งก็คนที่ได้
 อันนี้เราก็มีลิมิเตชัน (Limitation) จำกัดจำนวนเอาไว้ เพราะฉะนั้นเมื่อ
 จำกัดจำนวนเอาไว้ การจำกัดคุณสมบัติเอาไว้ กระผมก็มองไม่เห็นว่าจะมีข้อ
 จำกัดของอะไร เพราะรัฐธรรมนูญฉบับอื่น ๆ เราก็จำกัดเอาไว้เช่นเดียวกันก็ไม่
 เห็นมีปัญหาอะไร กระผมเห็นว่าจะเป็นการเอามาตรา ๑๗ เดิมของรัฐธรรมนูญ
 ปี ๒๕๑๗ นั้นมาใช้ได้ ก็จะไม่เสียหายอะไร จะเป็นประโยชน์เสียอีกครับ ขอคุณ

พลอากาศโท อุตสาหกรรม ชัยนาม : ท่านประธานที่เคารพ กระผม
 พิจารณาในมาตรา ๕ "องค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพ
 สักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทาง
 ใด ๆ มิได้" อันนี้กระผมคิดว่า เหตุใดเราจึงไม่เพิ่มเกี่ยวกับสมเด็จพระบรม
 ราชนินาถและสมเด็จพระยุพราชบ้าง เพราะว่าทั้งสองพระองค์ก็ยอมเป็นที่เคารพ
 และสักการะของเราเช่นเดียวกัน ก็ควรจะเพิ่มลงไป ในมาตรานี้คำว่า "สมเด็จพระ
 บรมราชินีนาถและสมเด็จพระยุพราช ผู้ใดจะกล่าวหาหรือฟ้องร้องในทาง
 ใด ๆ มิได้" กระผมมีขอเรียนเพียงเท่านี้ครับ ขอคุณ

นายอุทิศ นาคสวัสดิ์ : เมื่อคืนผมได้ยื่นสมาชิกผู้เกี่ยวข้องเรื่อง
 มาตรา ๕ กับมาตรา ๑๐ แล้วถามคณะกรรมาธิการ ยังไม่ได้ออกนะครับ ผมก็
 รู้สึกว่าสับสน เช่นเดียวกับที่ท่านว่า คือมาตรา ๕ บอกว่า "พระมหากษัตริย์ทรง
 เลือกและแต่งตั้งผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นประธานองคมนตรีคนหนึ่ง และองคมนตรีอื่นอีก
 ไม่เกินสิบสี่คน" และมาตรา ๑๐ แทนที่จะบอกว่า "การเลือกและแต่งตั้งประธาน
 องคมนตรีก็ดี และองคมนตรีก็ดี การให้พ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้เป็นไปตามพระราช
 อำนาจ" กลับไปตัดทิ้งประธานองคมนตรีเสียอย่างนี้ เพราะฉะนั้นจะ

หมายความว่าอย่างไร สันสนจริง ๆ ครับ ผมขอคำชี้แจงจากคณะกรรมการ
 ไตรคนหนึ่งคนใดก็ได้ครับ เพราะไม่อย่างนั้นจะต้องบอกว่า "การเลือกและ
 แต่งตั้งองคมนตรีให้เป็นไปตามพระราชอัชฌาศัย" และอาจจะมีว่า "ให้องคมนตรี
 เลือกผู้สมควรคนหนึ่งเป็นประธาน" ถ้าอย่างนั้นที่หลังเราพูดเรื่ององคมนตรีได้
 โดยไม่ต้องใส่คำว่า "ประธาน" เลยครับ แต่ที่นี้ประธานพระมหากษัตริย์ทรงเลือก
 มาแล้ว ประธานรัฐสภาเป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ที่ตั้งองคมนตรีคนอื่น
 ละคือ ประธานองคมนตรีเป็นผู้รับสนอง ๆ เพราะฉะนั้นถ้าจะมาพูดคำว่า
 "องคมนตรี" เฉย ๆ ที่หลังโดยไม่ต้องถึงประธานแล้ว ประธานจะหายไป ผมขอ
 คำชี้แจงหน่อยครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมการ) : ท่านประธานที่เคารพ
 กระผมขอกราบเรียนชี้แจงอย่างนี้ครับ ถ้าดูในมาตรา ๕ ให้ดู จะเห็นว่าเราใช้
 คำว่า "องคมนตรีอื่น" ซึ่งเป็นเครื่องแสดงให้เห็นว่าประธานองคมนตรีนั้นก็คือ
 องคมนตรีคนหนึ่งอยู่แล้ว ประธานองคมนตรีนั้นเป็นแค่เพียงตำแหน่งในระหว่าง
 องคมนตรีด้วยกัน เหมือนอย่างกับสภานิติบัญญัติ กรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
 กรรมการก็ไปเลือกกรรมการคนหนึ่งขึ้นมาเป็นประธาน เมื่อพูดถึงคณะ
 กรรมการก็จะต้องหมายความว่ารวมถึงท่านประธานคณะกรรมการด้วยเสมอไป
 เพราะว่านี่ฐานะเป็นกรรมการอยู่แล้วครับ เพราะฉะนั้นจึงคิดว่าไม่จำเป็นต้อง
 ที่จะต้องไปแยกแยะอย่างนั้นอีกในมาตรา ๑๐ กัต หรือมาตรา ๑๑ กัต แล้วบท
 บัญญัติอย่างนี้ได้เขียนมาอย่างเดียวกันในรัฐธรรมนูญทุกฉบับ เพราะฉะนั้นถ้าหาก
 ว่าจะมีความไม่เข้าใจในระยะเริ่มแรกที่มีรัฐธรรมนูญมา ความไม่เข้าใจนั้น
 ก็คงจะหมดไปนานแล้ว ถ้าหากว่าจะเริ่มเขียนกันใหม่อีกแบบหนึ่งก็ต้องมานั่ง
 ศึกษาค้นคว้าหรือมานั่งแปลกันใหม่อีกจะทำให้ยุ่งยากขึ้นไป ก็คิดว่าเขียนในแบบเดิม
 ตามที่รัฐธรรมนูญเคยเขียนมาแล้วนั้นจะเหมาะสมกว่า ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านใดจะขออภิปราย
 อีกหรือไม่ เชิญครับ

LIRT

พลอากาศโท อู่สาห์ ชัยนาม : ขอประทานโทษครับ ทางท่าน
กรรมการยังไม่ได้ออกข้อสงสัยของกระผมที่กระผมถามว่า เหตุใดจึงไม่เติม ที่
กระผมกล่าวในมาตรา ๕ นั้นเข้าไป คือ "สมเด็จพระบรมราชินีนาถและสมเด็จพระ
พระยุพราช" ขอใ้กรุณาให้ความกระจ่างด้วยครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คณะกรรมการชี้แจงให้คุณอู่สาห์
ทราบเสียหน่อยได้หรือไม่ เชิญครับ

หมอมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (กรรมการ) : ท่านประธาน
ที่เคารพเหตุที่กรรมการไม่อยากพูดเพราะกลัวจะกระทบกระเทือน แต่โดย
หลักแล้วละก็พระมหากษัตริย์องค์เดียวเท่านั้นเป็นสถาบันในรัฐธรรมนูญ ส่วน
สมเด็จพระบรมราชินีนาถและพระเจ้าลูกยาเธอทั้งหลาย กฎหมายอาญาก็มีป้องกัน
ใครไปทำอะไรก็ไม่ได้แล้ว ท่านอัยการซึ่งท่านเป็นรองประธานก็พยักหน้า และ
ท่านประธานท่านก็รู้ดีในข้อนี้ เพราะฉะนั้นก็มีอยู่เดิมอยู่แล้ว แต่ว่าถ้าจะให้มา
เจดีย์อันว่ากันในรัฐธรรมนูญนี้ นำทุกพระองค์เข้ามาละก็ ผรั่งเรียกว่า คีวอ็ค
เดอะรอยแวลตี้ (Devide the royalty) คือว่าความจงรักภักดีก็แตกแยก
ออกไป ถ้าว่าถึงสถาบัน มีแต่พระมหากษัตริย์องค์เดียวครับ

พลอากาศเอก เอื้อน เขมะสิงคิ : กระผมยังไม่หายข้องใจที่
คณะกรรมการชี้แจงเรื่ององค์มนตรี เพราะเวลาที่เขียนไว้นั้นมีความหมายได้
๒ อย่าง คือมาตรา ๘ คณะองคมนตรีนั้นคือ ประธานองคมนตรีและองคมนตรีอื่น
เป็นคณะองคมนตรีนั้นคือหมายความว่า ๒ กรุพนี้ เป็นคณะองคมนตรี ถ้าจะเรียกรวม
นะครับ เรียกอย่างนั้น แต่วาตราอื่น ๆ นอกองคมนตรีเฉย ๆ ท่านก็บอกวา
หมายถึงประธานด้วย เกิของคมนตรี คือประธานและองคมนตรีอื่น และองคมนตรี
อื่นกับประธาน คือคณะองคมนตรี ศัพท์ซ้อนศัพท์นะครับ ซึ่งทำให้เกิดความสับสน
ถ้าเราจะแก้ความสับสนโดยจะเขียนเป็นอย่างอื่น กระผมว่าจะดีกว่า การที่บอก
ว่าที่แล้วมา เคยเขียนไว้อย่างนี้ไม่ใช่หมายความว่า จะแก้ไม่ได้ อะไรก็ตาม

ถ้าหากเราเห็นว่าห้ามแล้ว ๑๐ ครั้ง ๒๐ ครั้ง คราวนี้จะมีดีกว่าเราทำได้ครบ
ไม่ไหวว่าทำไมได้หรือไม่ควรทำ กระผมเห็นว่าอย่างนั้น ขอคุณครับ

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน
และท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ ปัญหาที่เล็กน้อยเหลือเกินในเรื่องถ้อยคำ กระผมอยาก
จะขอประธานกราบเรียนว่า เพื่อตัดความยุ่งยากก็อยากจะขอชี้แจงด้วยความจริง
ว่า คณะกรรมาธิการที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้มาสภา ที่ร่างมาไม่ได้หมายความว่า
ให้อោคาณนี้ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์ ร่างมาเพื่อให้แก่ ที่พูดกันมากกว่าคณะกรรมาธิการ
นี้ร่างรัฐธรรมนูญด้วยความกลัว หลายท่านก็มีความกลัวแตกต่างกันอย่างท่าน
เลขานุการก็กลัวในเรื่องหนึ่ง กลัวว่ารัฐบาลต่อ ๆ ไปจะปิดหนังสือพิมพ์ ส่วน
กระผมก็นักกลัวอยู่อย่างหนึ่ง เหมือนกับคือกลัวว่าท่านจะไม่แก่ของคณะกรรมาธิการ—
คืออยากจะให้แก่ครับในมาคราที่ร่างนั้นก็ปรากฏว่าเป็นความขອງใจของท่านสมาชิก
ท่านก็แก่ได้ แล้วอยากจะให้แก่แก่ ๆ ด้วย ก็สุดแล้วแต่ที่ประมุขของสภานี้จะ
วินิจฉัยประการใด แต่ส่วนคณะกรรมาธิการก็ได้ชี้แจงไปแล้วถึงความมุ่งหมายว่า
ประธานองคมนตรีนั้นก็คือองคมนตรีคนหนึ่งเท่านั้น ขอขอบพระคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดต้องการจะอภิปราย
ในหมวดนี้อีกหรือไม่ เชิญครับ

พลโท จิตรพล ณ ลำปาง : ท่านประธานที่เคารพ ในมาตรา
๑๐ "การเลือกและแต่งตั้งองคมนตรี การให้องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งก็ดี ให้เป็น
ไปตามพระราชอำนาจ" ส่วนมาตรา ๑๑ "องคมนตรีพ้นจากตำแหน่งเมื่อตาย"
อันนี้ไม่มีปัญหาครับ เพราะตายแล้วก็ต้องคนใหม่แทนไม่เกิน ๑๕ คน ลาออกหรือมี
พระบรมราชโองการ ๓ ให้พ้นจากตำแหน่ง คำว่า "ลาออก" นี้ถ้าหากว่าไม่ต้อง
พระราชอำนาจหรือว่าไม่โปรดเกล้า ๆ ให้ลาออก ก็คงลาออกไม่ได้ คงเป็น
องคมนตรีต่อไป เพราะฉะนั้น คำ ๆ นี้ถ้าเราตัดออกเสียก็คงจะไม่ทำให้เสียหายครับ

นายพนัส ฉิมะเสถียร : ท่านประธานสภาที่เคารพ กระผม

มีข้อข้องใจอยากจะทราบเรียนถามคณะกรรมการ ในหมวดที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ มีบางมาตราบัญญัติเกี่ยวกับพระราชอำนาจไว้แล้ว แต่มาถึงในหมวด ๒ กระแสมขอความกรณาก้าวไปถึงหมวด ๒ สักหนึ่ง ในมาตรา ๑๔๕ เป็นต้นไปก็มีการบัญญัติไว้เกี่ยวกับพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์เหมือนกัน และหมวดนั้นเป็นหมวดเกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี มีบางพระราชอำนาจที่บัญญัติไว้ในหมวด ๒ อย่างเช่นพระราชอำนาจที่จะทรงสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์กำหนดไว้ในหมวด ๒ แต่ว่าพระราชอำนาจที่จะถอดถอนฐานันดรศักดิ์หรือเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์กลับไปบัญญัติไว้ในหมวด ที่เกี่ยวกับคณะรัฐมนตรี กระแสมขอทราบเรียนถามว่าเรื่องเกี่ยวกับพระราชอำนาจนั้นทำไม่ถึงแบ่งกันไว้ทั้งในหมวดพระมหากษัตริย์และหมวดคณะรัฐมนตรีครับ

นายอัคร วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ เรื่องพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์นั้น ถ้าเป็นพระราชอำนาจที่เป็นไปตามหลักของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีใช้เกี่ยวกับองค์พระมหากษัตริย์โดยตรงก็จำเป็นที่จะต้องไปกล่าวไว้ในหมวดที่ว่าด้วยอำนาจนั้น ๆ เพราะเหตุว่าเรามีบทบัญญัติซึ่งเป็นแบบทฤษฎีว่าพระมหากษัตริย์ทรงใช้อำนาจอธิปไตยในทางศาล ทม ฝ่ายบริหารและทางฝ่ายนิติบัญญัติ พระราชอำนาจที่บัญญัติไว้ในหมวดที่ว่าด้วยฝ่ายบริหารนั้นหมายความว่า อำนาจนั้นเป็นอำนาจของทางรัฐบาลโดยตรงพระมหากษัตริย์ทรงใช้พระราชอำนาจโดยทางอำนาจบริหาร แต่ส่วนที่กล่าวไว้ในหมวด ๒ ของพระมหากษัตริย์นั้นเป็นพระราชอำนาจส่วนพระองค์ ท่านทรงใช้พระราชอำนาจนั้นตามพระราชอัชฌาศัย จึงแตกต่างกันและต้องจัดไว้ในหมวดในมาตรา ซึ่งแตกต่างกันครับ

พลอากาศเอก บัญชา เมฆวิชัย : ท่านประธานที่เคารพ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ กระแสมอาจจะไม่รอบคอบก็ได้ แต่บังเอิญเห็นพอดีว่าในมาตรา ๑๔๕ "พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจในการถอดถอนฐานันดรศักดิ์

LIRT

และเรียกคืนเครื่องราชอิสริยาภรณ์" ในมาตรานี้ได้บัญญัติไว้ในหมวดพระมหากษัตริย์ที่ว่า "มาตรา ๔ พระมหากษัตริย์ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจที่จะสถาปนาฐานันดรศักดิ์ และพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์" กระแหมกความมาตรานี้กับมาตรานี้เป็นพระราชอำนาจเดียวกัน น่าจะมารวมไว้ในหมวดพระมหากษัตริย์ได้ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณคุณชัชแจ้งให้แจ่มแจ้งอีกครั้ง
ได้หรือไม่

นายอคุณ วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ในหมวดที่ว่าด้วยพระมหากษัตริย์นั้น การที่พระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์นั้นเป็นพระราชอำนาจซึ่งแสดงถึงพระคุณที่จะพระราชทานแก่บุคคลต่าง ๆ ที่สมควรจะได้รับ ถิ่นว่าบัญญัติไว้ในหมวดนี้เป็นการเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์ แต่ว่าถ้าหากจะถอดถอน ก็ไปใส่ไว้ในหมวดนั้น ก็หมายความว่ารัฐบาลเป็นผู้พิจารณาว่าสมควรจะถอดถอนใครก็เป็นอำนาจของรัฐบาล แต่ว่าพระมหากษัตริย์ก็ทรงใช้พระราชอำนาจนั้น เป็นเรื่องที่เราต้องการจะเขียนไว้เพื่อเทิดทูนองค์พระมหากษัตริย์ครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดคัดค้านข้อสงสัยอะไรอีก
หรือไม่ครับ

(ไม่มีสมาชิกคัดค้านข้อสงสัย)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดคัดค้านในหมวดนี้ ก็ถือว่าเราก็ปรายกันไปเสร็จไปแล้วในหมวด ๒ นะครับ ต่อไปเป็นหมวด ๓ สิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย เชิญคุณหญิงนันทภาครับ

คุณหญิงนันทภา สุประภาตะนันท์ : ท่านประธานที่เคารพ ขิฉันอยากกราบเรียนถามท่านกรรมาธิการคั้งนั้นะคะ คือในรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๖๑ นั้นมีถ้อยคำอยู่ตอนหนึ่ง "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" แต่ในร่างนี้ไม่มี

LIRT

จริงอยู่ท่านกรรมาธิการก็คงจะชี้แจงว่าคำว่า "บุคคล" นั้นก็รวมทั้งหญิงและชาย
อยู่แล้ว แต่คิดน้อยอยากกราบเรียนเป็นข้อสังเกตว่า ในหมวด ๓ ที่ว่าด้วยเรื่องสิทธิ
และเสรีภาพของชนชาวไทยนั้น สิทธิและเสรีภาพต่าง ๆ จะมีอยู่ใก้แก่ภายใต้บท
บังคับของกฎหมายทั้งนั้นและที่เป็นหลักอยู่ที่คือในมาตรา ๒๐ ที่บอกว่า "บุคคลยอม
เสมอกันในกฎหมาย" คำนี้เป็นคำที่ซ่อนวัตถุประสงค์หรือเจตนารมณ์ไว้อย่างหนึ่ง
ที่ว่าบุคคลเรานั้นไม่ว่าจะมีสิทธิมีเสรีภาพทำอะไรก็ใก้ตามขอบใจ ของมีกฎหมาย
เขียนเอาไว้ อันนั้นก็เป็นที่ทราบอยู่ดี ที่นี้ถ้าสมมุติว่าจะมีกฎหมายออกมาระบุความ
แยกต่างหรือเห่ล้อมลำใน เรื่องสิทธิของหญิงและชายควยแล้วละก็ ย่อมจะทำได้
ถ้าหากว่าไม่มีข้อความอันนี้ เขียนเอาไว้ให้ชัดว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน"
คิดน้อยจึงอยากกราบเรียนถามว่า เหตุผลที่ท่านไม่ใก้บัญญัติข้อนั้นลงไปควยนั้นเพราะอะไร
ขอพบพระคุณคะ

นายอคุต วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
คณะกรรมาธิการ ไก้พิจารณาปัญหานี้กันแล้ว และก็ไก้พิจารณาเหตุผลที่ว่าสมควร
จะบัญญัติหรือไม่ ทั้งนี้โดยคำนึงอยู่แล้วว่าในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๗ นั้นก็ใก้มีบทบัญญัติ
ระบุดึงผู้ชายและผู้หญิงไว้ เหตุผลในตอนนั้นที่ไก้เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ๒๕๖๗ มี
เหตุผลสมควรอย่างยิ่งที่ควรจะมีและที่ระบุดึงผู้หญิงและผู้ชายไว้ เพราะเหตุว่า
ในขณะนั้นยังมีกฎหมายอยู่หลายฉบับที่ยังมีไก้ให้ความเสมอภาคแก่ชายและหญิง และ
ใก้มีบทบัญญัติกำหนดไว้ว่าใก้แก้ไขกฎหมายเหล่านั้นเสีย บัดนี้เราไก้แก้ไขบท
บัญญัติเหล่านั้นแล้ว ความเสมอภาคกันตามกฎหมายที่มีอยู่ขณะนั้นก็ใก้ครบถ้วน
บริบูรณ์ เมื่อเป็นเช่นนี้แล้วก็ไก้มีความจำเป็นที่จะนำมบัญญัติเอาไว้ใก้ในร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ และก็ไก้ไม่มีเหตุผลที่จะทำคั้งกล่าว นอกจากนั้นผู้ชายและหญิง
ก็ไก้เป็นบุคคลตามกฎหมายเหมือนกัน ถ้าเราาระบุดึงไว้ก็ราวกับว่าเรานี้มีปมค้อยใน
เรื่องความไม่เสมอภาคที่มีอยู่ ซึ่งไม่เป็นที่จริง เรามีอยู่แล้วทุกประการ ยิ่ง
กว่านั้นความเสมอภาคตามทางปฏิบัติโดยพฤตินัยนั้นก็มีอยู่ในสังคมไทยเป็นอันมาก นั้น
คือการที่หญิงมีสิทธิมีอำนาจมีอะไร เห็นผู้ชายเป็นอันมาก เราไม่มีปมค้อย

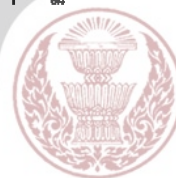

เรามีแค่ผมคนเดียว จึงไม่มีความจำเป็นประการใดที่เราจะต้องมาบัญญัติไว้ "ชาย และหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันตามกฎหมาย" เราเมื่ออยู่แล้วตามกฎหมาย และพฤติกรรมก็มีอยู่มากกว่า เมื่อเราไม่มีความจำเป็นดังกล่าว การนำมามบัญญัติไว้ก็ไม่มีประโยชน์หลักของการเขียนกฎหมายนั้นเมื่ออยู่ว่าเราจะเขียนแต่เฉพาะในสิ่งที่จำเป็นแล้วก็สมควรแค่นี้หญิง ชายก็เป็นบุคคลเช่นเดียวกัน จึงไม่มีความจำเป็นแต่ประการใด และไม่มีเหตุผลที่จำเป็นจะต้องนำมาพิจารณาอย่างที่เราได้พิจารณากัน ในตอนร่างรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ ขอพระคุณครับ

นางกนก สามเสน วิไล ทานประธานสภาที่เคารพ คิณขอ ยืนยันข้อของใจของท่านสมาชิกที่โศกแล้วไปแล้ว ขอประทานโทษขอเอียนาม คือ คุณหญิงนันทา ที่ท่านกรรมาธิการไต่สวนลูกชิ้นชิ้นแจ้อย่างยืดยาวนั้น คิณเห็นว่า ยังมีเหตุผลที่ไม่ลบลา้งข้อของใจของเราซึ่งเป็นสตรี จริงอยู่ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๑ ได้พูดเรื่องนี้ ได้พูดถึงเรื่องสิทธิเท่าเทียมกันระหว่างหญิงและชาย และได้มีการแก้กฎหมายหลายฉบับที่จะให้เกิดความเป็นธรรม เกิดความเสมอภาคแก่หญิงและชาย แต่คิณก็ไม่ทราบว่าท่านผู้คอนั้นไต่สวนหรือไม่ว่าขณะนี้ก็ได้มีการเรียกร้องที่จะให้แก้กฎหมายซึ่งได้มีการแก้ไปแล้วนั้นอีกครั้งหนึ่ง เพราะปรากฏว่าสภาพบุรุษนั้นไม่สามารถจะทนทานต่อความเท่าเทียมกันของสตรีได้ จึงได้มีการเรียกร้องให้มีการแก้กฎหมายประมวลแพ่งและพาณิชย์ บรรพ ๕ ซึ่งบังเอิญคิณก็ได้ได้รับเกียรติแต่งตั้งให้เป็นกรรมาธิการด้วย แต่ว่านักนี้ยังไม่ถึงมาตราที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้จึงไม่อาจจะนำมาชี้แจงได้ว่าในเรื่องใด แต่อย่างไรก็ตามเราคงยอมรับว่าในบ้านเมืองของเรานั้นประเพณีและวัฒนธรรมที่เป็นมาตั้งแต่ยาวนานได้ทำให้คนทั้งหลายประพฤติปฏิบัติ และมีทัศนคติถึงแม้จะมีโคปรากฎในคัมภีร์กฎหมายปัจจุบันนี้ แต่การประพฤติปฏิบัติและทัศนคติยังเป็นอย่างดั้งเดิมมีโคมีอีกเพี้ยน ท่านจะเห็นได้ว่าในหมวดเมื่อสักครู่นี้ที่พูดถึงเรื่องการสืบราชสมบัติ ทำไมจึงต้องบอกว่าถ้าในกรณีหากไม่มีพระราชโอรส รัฐสภาอาจให้ความเห็นชอบในการให้พระราชธิดาสืบราชสันตติวงศ์ได้ อันนี้คิณคิดว่าเป็นการแสดงอย่างแจ่มแจ้งแล้วว่าเรายังเห็นพระราชธิดา ขอประทานโทษ

ถ้าจะพูดกันง่าย ๆ ก็คือผู้หญิงนั้นยังมีความไม่เหมาะสมไม่ควร จะเหมาะจะสมควร หรือไม่ต้องให้รัฐสภาให้ความเห็นชอบ หากได้เป็นไปโดยอัตโนมัติร่วมกับพระราชโอรสไม่ อันนี้ก็มองเห็นอยู่แล้วว่าในสังคมของไทยเรานั้นทัศนคติเกี่ยวกับสตรี เป็นอย่างไร เคยมีการกล่าวเมื่อได้มีการขอให้มีการเขียนในรัฐธรรมนูญ ฉบับ ๒๕๑๗ ว่าหญิงและชายมีสิทธิเท่าเทียมกันมีคนบอกกล่าว "บุคคล" นั้นก็เป็นที่รู้กันอยู่แล้วว่าหมายความว่าหญิงและชาย เราก็ก็นึกถึง แต่ก็ยังมีการปฏิบัติที่คนทั่ว ๆ ไปจะโดยเจตนาหรือไม่เจตนาที่ตามก็จะไปอยู่ในหมวดที่เกี่ยวกับหน้าที่ของชนชาวไทยที่บอกว่า "บุคคลมีหน้าที่รับราชการทหาร" เขาก็บอกว่า ผู้ชายเท่านั้นที่มีหน้าที่รับราชการทหาร ผู้หญิงไม่ได้มีหน้าที่รับราชการทหาร เพราะฉะนั้นผู้หญิงก็ไม่ใช่มุบุคคล ก็เป็นข้อแย้งได้ ที่ได้มีการแย้งมาแต่ดั้งเดิม ในปัจจุบันนี้เพราะเหตุว่าเสียงผู้หญิงอาจจะดังเหมือนอย่างเสียงของคิงนั้นก็ได้ เพราะฉะนั้นการแย้งนั้นก็ยังไม่หายไปไหน แต่คิงนั้นก็มั่นใจว่าถ้าเสียงของผู้หญิงไม่ได้ดังอยู่ที่ไหนแล้ว ความคิดความนึกอย่างนั้นก็คงจะยังมีอยู่ นี่ก็เป็นข้อหนึ่งซึ่งคิดนึกคิดว่าจำเป็นเหลือเกินที่เราควรจะคงเขียนไว้ในที่นี้ นอกจากนั้นถ้าเราจะพูดถึงความจำเป็นที่เราควรจะให้สิทธิสตรีเสมอภาคหรือไม่ เราควรจะเขียนหรือไม่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คิดนึกไม่ได้พูดในฐานะที่ว่าเพราะเป็นสตรีและอยากจะได้สิทธิพิเศษอันนั้น แต่ถ้าเราจะดูโดยทั่ว ๆ ไปในสภาวการณ์บ้านเมืองของเราในปัจจุบันนี้ เราพูดถึงเรื่องความมั่นคง ความมั่นคงของชาตินั้นมีได้เกิดจากอาวุธ มีได้เกิดจากทหาร มีได้เกิดจากเศรษฐกิจ แต่เพียงอย่างเดียว แต่คิดนึกว่าคุณภาพของคนนั้นเป็นสิ่งสำคัญของความมั่นคงของชาติ ถ้าหากว่าคุณของเรายังเป็นคนที่ไม่ดีคุณภาพอย่างที่เป็นอย่างในปัจจุบันนี้ เราจะมีความมั่นคงไม่ได้เป็นอันขาด เพราะฉะนั้นยอมรับกันมานานแล้วสตรีของเรานั้นขาดคุณภาพ เมื่อสตรีขาดคุณภาพ เยาวชนที่สตรี เป็นผู้ดูแลเป็นผู้ให้กำเนิดนั้นก็ เป็นเยาวชนที่ขาดคุณภาพ อย่างที่เราเห็นและเราก็ต้องยอมรับกันอยู่ในปัจจุบันนี้แล้ว ถ้าเราไม่ยอมกำหนดไว้ในแม่บทสำหรับการประพฤติกฎปฏิบัติ สำหรับการที่จะกำหนด

ในคัมภีร์กฎหมาย สำหรับกฏที่จะบริหารราชการแผ่นดินแล้ว ก็ฉันก็เชื่อว่าสตรียังจะต้องถูกปล่อยให้เป็นผู้ที่ไม่มีคุณภาพอยู่ เช่น เคนี และเยาวยชนกนั้นจะต้องได้รับผลจากการที่สตรีถูกปล่อย โดยไม่ได้รับโอกาสที่จะพัฒนาให้เท่าเทียมกันกับบุรุษอย่าง เคนี เคนี และผลร้ายที่จะเกิดขึ้นไม่ได้เกิดขึ้นแก่ตัวสตรี แต่หากเกิดขึ้นกับประเทศชาติเป็นส่วนรวม ก็ฉันจึงมีความเห็นว่าคำว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" จึงจำเป็นที่จะต้องให้ปรากฏในรัฐธรรมนูญฉบับนี้ มิใช่เพื่อประโยชน์ของสตรี แต่เพื่อประโยชน์ของความมั่นคงของชาติเป็นสำคัญ

อีกประการหนึ่งที่ฉันอยากจะกราบเรียนในหมวดนี้มีอยู่ ๒ มาตรา คือ มาตรา ๓๕ เราได้กล่าวไว้ในย่อหน้าวรรคที่ ๓ "การเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักร หรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักร จะกระทำมิได้" ก็ฉันไม่ทราบว่าทำไมจึงมาเขียนอยู่ในวรรคสุดท้ายของมาตรา ๓๕ อันนั้นจะเขียนอยู่ในวรรคสองของมาตรา ๓๕ เพราะเหตุว่ากฎหมายทุกฉบับทุกมาตราที่เราเขียนมานั้น เราจะมีข้อยกเว้นว่าอย่างนี้ทำได้ยกเว้นไม่ได้ แต่เราที่จะทำได้มันต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย ก็ฉันคิดว่า การจะเนรเทศบุคคลผู้มีสัญชาติไทยออกนอกราชอาณาจักรหรือห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นจริงอยู่โดยหลักนั้นไม่ควรจะกระทำเพราะ เป็นการดักสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยซึ่งได้กำหนดไว้แล้ว แต่ว่าในวรรคสองเรากล่าวไว้ว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการเดินทางและเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในราชอาณาจักร" แต่เรามีข้อยกเว้นไว้ว่า "การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือความสงบเรียบร้อยของประชาชน หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง หรือเพื่อสวัสดิภาพของผู้อยู่เยาว์" ก็ฉันคิดว่า การจะเนรเทศหรือการจะห้ามมิให้บุคคลผู้มีสัญชาติไทยเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นจะกระทำมิได้ แต่ก็น่าจะมีข้อยกเว้นโดยบทบัญญัติแห่งกฎหมายตามที่เขียนไว้ในวรรคสองนั้น เช่นเดียวกับวรรคหนึ่ง เพราะฉะนั้นจึงใคร่จะขอให้ท่านกรรมาธิการได้โปรดชี้แจงในข้อนี้ มาตรา ๓๕

"บุคคลซึ่งเป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานองค์การ
 ของรัฐ ย่อมมีสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ เช่นเดียวกับประชาชนพลเมือง" คิฉัน
 ไม่เข้าใจว่าเราเขียนวรรคนี้ไว้เพื่ออะไร เพราะเหตุว่าทหาร ตำรวจ ข้าราชการ
 พนักงานส่วนท้องถิ่นและพนักงานของรัฐไม่มีได้ เป็นประชาชนพลเมืองโดยกำเนิดหรือคะ
 มีได้เป็นประชาชนพลเมืองโดยอัตโนมัติตั้งแต่เขาเกิดมาหรือคะ ทำไมเราต้องมา
 บอกว่าเขาคือพลเมือง ก็มีใช้เรากลัวกันอย่างไรหรือ ท่านทั้งหลายเหล่านี้จึงได้
 ทำตัวเป็นนายประชาชนจนเกิดปัญหาอยู่ทุกวันนี้ ถึงได้ทำตัวเป็นอภิสิทธิ์ชนจนเกิดปัญหา
 อยู่ทุกวันนี้ ถ้าเราไม่เขียนไว้อย่างนี้ ทุกคนแน่ละเขาจะต้องเป็นประชาชนพลเมือง
 ไปโดยอัตโนมัติตั้งแต่เกิดมา การที่เขียนเอาไว้แบบนี้คิฉันก็ไม่เข้าใจ คิฉันก็อยาก
 จะขอประธานกรรมาธิการเรียนต่อท่านประธานสภา ได้โปรดให้คณะกรรมการไต่สวน
 ขอของใจที่คิฉันได้กรรมาธิการเรียนตั้งข้างต้นด้วย ขอขอบคุณคะ

นายบรรหาร ศิลปอาชา : กระผมใครขอประธานกรรมาธิการเรียนว่า
 ถ้ามหาความทรงจำของกระผมไม่ผิด อยากใครขอเรียนทบทวนความทรงจำของท่าน
 กรรมาธิการบางท่านที่ได้เคยมีโอกาสร่วมร่างรัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๑๗ ซึ่งใน
 รัฐธรรมนูญ ฉบับปี ๒๕๑๗ นั้น ในมาตรา ๒๕ วรรคสอง มีเขียนไว้ว่า "ชายและหญิง
 มีสิทธิเท่าเทียมกัน" กระผมจำได้ว่าวาระแรกที่เข้าสภานั้นไม่มีข้อนี้ แล้วก็มีกรรมา
 ธิการผู้คิดกันในวาระที่ ๒ ซึ่งในขณะนั้นยังไม่มีการเสนอกฎหมายสิทธิสตรีให้ทัดเทียม
 กับชาย ถ้ามหาว่ากระผมจำไม่ผิด ฉะนั้นในเมื่อมีการอภิปรายกันแล้วคณะกรรมการ
 ซึ่งกระผมจำได้ว่าท่านอาจารย์ ไพโรจน์ ชัยนาม เป็นประธานคณะกรรมการ
 จึงได้ยินยอมให้มีการแปรรูปคดีในข้อนี้ ฉะนั้นตอนหลังมีกฎหมายออกมาเกี่ยวกับเรื่อง
 สิทธิสตรีแล้วกระผมจึงมีความเห็นว่าคณะกรรมการชุดนี้จึงไม่ได้บัญญัติไว้ในร่าง
 รัฐธรรมนูญ ซึ่งจะเป็นการซ้ำซ้อนกัน กระผมมีความเข้าใจว่าอย่างนี้ ขอขอบคุณครับ

นางแรม พรหมโบล บุญประสพ (กรรมาธิการ) : ท่านประธาน
 ที่เคารพ คิฉันใครจะขอเรียนแจ้งขอของใจของท่านสมาชิกผู้เกี่ยวข้อง

มาตรา ๑๕ ในเรื่องที่เกี่ยวข้องชายและหญิงมีสิทธิเสมอกันหรือมีสิทธิเท่าเทียมกันตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ ซึ่งในขณะนั้นคิดค้นเองก็เป็นกรรมาธิการคนหนึ่งในการร่างรัฐธรรมนูญ สำหรับในเรื่องรัฐธรรมนูญฉบับที่กล่าวถึงนั้นขณะนั้นประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งเราไม่ได้แก้ไขก็ไม่ได้ให้สิทธิของสตรีเท่าเทียมกับผู้ชาย จึงได้มีการขอร่างให้ใส่ข้อความในวรรคสองของมาตรา ๒๔ ลงไปว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" นอกจากนั้นยังได้มีบทเฉพาะกาลว่าจำเป็นต้องแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ให้เสร็จภายใน ๒ ปี แล้วในวันที่ ๖ ตุลาคม ๒๕๑๘ นั้นเอง คือครบกำหนด ๒ ปีพอดี ก็ได้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ฉบับที่ให้สิทธิสตรีเท่าเทียมกับชาย โดยท่านอธิบดีนายกรัชมงคลหม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการ ซึ่งนับว่าสตรีในขณะนั้นมีสิทธิเท่าเทียมกันเป็นส่วนใหญ่กับฝ่ายชาย แต่ถึงกระนั้นก็เป็นขณะที่ร่างกฎหมายฉบับนี้คิดค้นไม่ได้ละเว้นในการที่จะเสนอขอให้ส่งไป เช่นเดียวกับครั้งร่างรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๑๗ โดยขอให้เพิ่มเติมคำว่า "ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน" อีก ดังที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้พูดไว้แล้วว่าในขณะนั้นยังมีบางสิ่งบางอย่างซึ่งเรากำลังจะพิจารณาแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งออกไปในขณะนั้น แต่คิดค้นก็ได้รับการชี้แจงโดยเสียหุ้ม ๆ และแนะนำจากท่านกรรมาธิการชายหลายท่านว่าอย่าใส่ลงไปเลย เพราะเหตุว่าเวลานี้เรากำลังแก้ไขประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ว่าด้วยครอบครัวเป็นที่เรียบร้อยแล้ว ขอให้คงไว้เถอะ มิฉะนั้นจะเกิดเป็นปัญหาขึ้นมาว่าผู้หญิงเรายังไม่มีสิทธิเท่าเทียมกับผู้ชายอย่างนั้นหรือ คิดค้นเองก็ยังได้ยืนยันขอให้ประชุมคณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญให้ครบเป็นคะแนนขึ้นมา ซึ่งคิดค้นเองก็แพ้แต่ไม่ได้แพ้มากมายอะไร คือยังมีท่านกรรมาธิการผู้ชายหลายท่านซึ่งเห็นด้วยในการที่จะเติมข้อความอันนี้ไว้ในร่างรัฐธรรมนูญ คิดค้นก็ใครจะขอประธานเรียนท่านสมาชิกผู้มีเกียรติทั้งหลายว่าคิดค้นเองมีความกลัวอย่างแบบที่พูดแล้วคือกลัวว่าท่านทั้งหลายจะไม่แก้ไข เพราะฉะนั้นก็ขอฝากความดีอันนี้ไว้ให้ท่านแปรญัตติและแก้ไขด้วยจะเป็นพระคุณมาก ขอพระคุณค่ะ

นายกนธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ท่านประธานสภาที่เคารพ
 ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ บทบัญญัติในหมวด ๓ นี้ แคมขอกฎในหมวด ๔ กวย ทั้ง ๒
 หมวดนี้เป็นบทบัญญัติที่ฉวมจัด เขาอยู่ในหลักการของฉวมที่บอกวา เป็นบทบัญญัติที่ไม่นาจะ
 จำเป็น ทำให้รัฐธรรมนูญของเราขยายโดยไม่มีควมจำเป็น เพราะเหตุใดฉวม
 จึงกล่าวเช่นนี้ ก็เพราะเหตุว่ารัฐธรรมนูญของเราที่มีมา ๑๒ ฉบับ บางฉบับก็ว่ามี
 กวยสิทธิและหน้าที่ของคนไทย บางฉบับก็ไม่มี ที่นี้ถ้าเรามาเขียนขึ้นในระหว่างที่ใช้
 รัฐธรรมนูญที่เรามีบทบัญญัติอย่างนี้ แล้วคนไทยเรามีสิทธิและหน้าที่อย่างนั้น ๆ แล้ว
 ที่นี้ในระหว่างที่ใช้รัฐธรรมนูญบางฉบับที่ไม่มีบทบัญญัติอย่างนี้ คนไทยเราไม่มีสิทธิและ
 หน้าที่หรือครับ สิทธิและหน้าที่เป็นของที่เกิดขึ้นมาโดยธรรมชาติ อยู่กับตัวเราอยู่แล้ว
 จำเป็นหรือไม่ที่จะตองมาเขียนอีก ที่นี้เขียนอีกเราทำอย่างไร เราไปเอาหลักกฎหมาย
 อาญา หลักวิธีพิจารณาความอาชญา มาใส่เข้าไปในนี้ เพิ่มจำนวนเข้าไปเป็นตั้ง ๒๐
 กว่ามาตรา มีความจำเป็นหรือไม่ครับ แล้วที่เราเพิ่มเข้าไปนี้ เราแน่หรือไม่ว่าเรา
 คลุมทุกกรณีแล้ว หลักกฎหมายที่มีอยู่ข้างนอกที่ยังไม่อยู่ในนี้ เราไม่ตามไปเอามาควย
 หรือครับ ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ รัฐบาลไทยได้เป็นภาคีของปฏิญญาว่าควยสิทธิมนุษยชน
 ซึ่งสหประชาชาติได้จัดร่างขึ้นมี ๓๐ มาตรา เราเป็นภาคี เรามีความผูกมัดตามนี้แล้ว
 นอกจากสิทธิมนุษยชนแล้ว เรายังเป็นภาคีของปฏิญญาว่าควยสิทธิของสตรีซึ่ง
 สหประชาชาติได้จัดทำขึ้นเหมือนกัน ได้เป็นสมาชิก ได้เป็นภาคีของปฏิญญาว่าควย
 สิทธิของเด็ก ซึ่งสหประชาชาติได้จัดทำขึ้นเหมือนกัน และเราไม่เอามาลงในร่าง
 รัฐธรรมนูญของเราฉบับนี้ควยหรือครับ ทำไมเราถึงเอาฉบับเดียวมาลงเมื่อเป็น
 เช่นนี้แล้วจะเป็นไปไคหรือไม่ว่าวันหนึ่งพวกสหประชาชาติเขาจะ เชมบอกว่า
 รัฐธรรมนูญของไทยเรามีเท่านั้นเอง ยังขาดอีกตั้งเยอะแยะ จะหาว่าเราฉวมควม
 ผูกพันของเราที่เราทำไว้ไคหรือไม่ เพราะฉวมฉวมจึงสงสัยว่ามีความจำเป็น
 อยางไรที่จะตองมากำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ที่นี้ถ้าหากว่าเราอยากจะทำ
 เขียนจริง ๆ นะครับ ก็เขียนเป็นกฎหมายอีกฉบับหนึ่งจะไคหรือไม่ จะไคไม่ใช่นัย
 ที่ว่าเวลาที่ เราจะตองเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญแล้ว เชมเคยมีปัญหว่าสิทธิหน้าที่

ของประชาชนชาวไทยมีจริงหรือเปล่า ในเมื่อถ้าหากรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ฉบับหนึ่ง
ก็ตามไม่ได้เขียนขึ้น นี่แหละครับที่ผมอยากจะขอเสนอให้บรรดาท่านสมาชิกทั้งหลาย
ได้พิจารณาว่ามีความจำเป็นหรือไม่ที่จะเขียน แต่ผมไม่คิดใจครับ ถ้าอยากจะ
เขียนก็เขียนได้ แต่ผมคิดว่าเพื่อความรอบคอบแล้ว ที่เราไปเป็นภาคีเขาไว้เนี่ยเอา
มาเขียนเสียให้หมด แล้วอยู่ในกฎหมายอีกฉบับหนึ่ง อย่าให้มาผูกพันกับร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ถึงแม้รัฐธรรมนูญจะเลิกกันไป กฎหมายนั้นก็ยังมีอยู่ ขอพระคุณ
ครับท่านประธาน

พันเอก ประสาน คุลยธรรมาภิรมย์ : ท่านประธานที่เคารพ
กระผม พันเอก ประสาน คุลยธรรมาภิรมย์ ความที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้
อภิปรายเมื่อสักครู่นี้ กระผมมีความเห็นสนับสนุนด้วย เพราะว่ากฎหมายรัฐธรรมนูญ
นี้เป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศไม่ว่าจะกำหนดในเรื่องสิทธิเสรีภาพ
อะไรให้เป็นรายละเอียดปลีกย่อย ควรจะกำหนดเป็นหลักการใหญ่ ๆ ไว้เท่านั้น
๒ - ๓ มาตรา ก็พอ ถ้ายังเขียนไปมากก็อย่างที่ท่านสมาชิกได้อภิปรายไปแล้ว
รู้สึกว่าจะไม่ครอบคลุมไปถึงทั้งหมดที่มีอยู่ในกฎบัตรสหประชาชาติ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ท่านกรรมาธิการชี้แจงหน่อยครับ
นายอัคร วิเชียรเจริญ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผมจะขอชี้แจงในประเด็นเดียวที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติท่านหนึ่งได้ตั้งเป็นข้อสงสัย
และก็เป็นเหตุผลที่สนับสนุนความเห็นของท่านเกี่ยวกับข้อสังเกตที่ว่าควรเขียน
กำหนดให้ระบุถึงความเสมอภาคของชายและหญิง ในประเด็นที่ท่านถามและ
เป็นข้อข้องใจนั้น ท่านกรรมาธิการท่านอื่นอาจจะเป็นผู้ตอบท่านสมาชิกผู้มีเกียรติ
ท่านนั้นได้กล่าวถึงร่างในมาตรา ๑๗ ที่ว่าด้วยการสืบราชสมบัติ ท่านเองเหตุผลว่า
การที่มาเขียนไว้อย่างนี้แสดงถึงความไม่เท่ากัน และก็แสดงถึงวิธีการที่จะให้
พระราชาสืบราชสมบัตินั้นจะต้องให้สภาพพิจารณาเสียก่อน ทำไมไม่ได้เป็นเสียเลย
ใครจะขอกราบเรียนชี้แจงว่า การสืบราชสมบัตินี้มีกฎหมายเฉพาะเป็นกฎหมายพิเศษ

ซึ่งออกในปี ๒๔๖๗ และจะต้องเป็นไปตามนั้น ถ้าเป็นไปตามนั้นแล้วก็เฉพาะแต่พระราชโอรสเท่านั้นที่จะสืบราชสมบัติได้ การที่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้เขียนไว้ อย่างนี้ซึ่งก็เป็นอย่างเดียวกันกับที่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗ เขียนไว้ก็โดยเห็นว่าอาจจะมีวาระ มีความจำเป็นที่จะต้องพิจารณาถึงการสืบราชสมบัติในกรณีที่ไม่มีพระราชโอรสก็อาจจะให้พระราชธิดาสืบราชสมบัติได้ แต่ถ้าจะเป็นอย่างนั้นซึ่งไม่เป็นไปตามกฎหมายเทียบบาลก็จะคงให้รัฐสภาเป็นผู้ให้ความเห็นชอบ การที่เขียนไว้เช่นนี้มันมีนัยแก่ประการใดเลยหรือไม่ก็ว่าถึงไม่ได้เคารพในฐานะของสตรี มีใจเช่นนั้น ตรงกันข้ามที่เดี๋ยวลกลับเป็นแนวโน้มนั้นชี้ให้เห็นว่าเราจะเชิดชูสตรี ถ้าเมื่อถึงความจำเป็น เรื่องการจะสืบราชสมบัติก็เป็นสิ่งซึ่งจะเป็นไปได้ที่พระราชธิดาจะสืบราชสมบัติ อันนี้เป็นนัยที่ไม่เป็นไปตามกฎหมายเทียบบาล ในประเด็นสำคัญที่ว่า เป็นเรื่องของกฎหมายเทียบบาลซึ่งเป็นกฎหมายพิเศษเฉพาะ และการที่จะแก้ไขกฎหมายดังกล่าวนั้นก็เป็นเรื่องใหญ่สำคัญมาก ไม่เหมือนกับการแก้ไขกฎหมายธรรมดา

ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ขอให้ตอบข้อของใจในมาตรา ๓๕

ด้วยครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอกราบเรียนชี้แจงถึงข้อซักของในมาตรา ๓๕ และมาตรา ๓๕ ดังนี้ครับ ในมาตรา ๓๕ ที่ว่าทำไมถึงไม่เขียนวรรคสามไว้ว่า "ให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย" ก็เพราะคณะกรรมการพิจารณาเห็นว่าสิทธิอันนี้เป็นสิทธิขั้นมูลฐานที่จะไม่ยอมให้รัฐสภาออกกฎหมายมาจำกัดได้ เพราะถ้าหากว่ายอมให้รัฐสภาออกกฎหมายมาจำกัดได้ วันทีคนตีก็อาจจะมีการออกมาเนรเทศคนไทย แล้วคนไทยนั้นก็ไม่รู้จะไปอยู่ที่ไหน จะเห็นว่าในหมวกควายสิทธิของประชาชนนั้น ถ้าอะไรเป็นสิทธิขั้นมูลฐานแล้วจะไม่มอบหมายให้ว่า "ให้อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย"

ส่วนมาตรา ๓๕ ที่เขียนเอาไว้ซึ่งทำให้คลุมเครือ ๆ กับว่าข้าราชการ

ตำรวจ ทหารนั้นเป็นอภิสิทธิ์ชน มิได้เป็นชนชั้นครับ ความจริงแล้วมาตรา ๓๕ เป็นบทที่เขียนขึ้นมาเพื่อที่จะจำกัดสิทธิของบุคคลเหล่านั้น กล่าวคือว่าโดยปกติแล้วข้าราชการก็ ทหาร ตำรวจอะไรก็ ก็เป็นประชาชนธรรมดาที่มีสิทธิและเสรีภาพเท่าเทียมกับคนอื่น ๆ เพียงแค่ว่าในบางเรื่องในบางกรณีนั้นอาจจะต้องถูกจำกัดสิทธิมากกว่าประชาชนธรรมดา ถ้าไม่เขียนยกเว้นเอาไว้ให้แล้วการออกกฎหมายก็ออกข้อบังคับที่จะไปจำกัดสิทธิอย่างนั้นก็จะทำไม่ได้ อย่างเช่นในเรื่องการเข้ามาสมัครรับเลือกตั้ง หรือการเข้าไปเป็นตัวกระทำกรในพรรคการเมือง อย่างนี้เป็นต้น ถ้าหากไม่เขียนเอาไว้แล้วก็จะทำไม่ได้

ที่นี้กระผมขอถามเรียนชี้แจงถึงเรื่องว่าทำไมถึงจำเป็นต้องมีบทบัญญัติว่าด้วยสิทธิและหน้าที่ของปวงชนชาวไทย ซึ่งบางท่านเห็นว่าเป็นเรื่องของการฟุ้งเฟ้อ ไปออกกฎหมายเอาก็ได้ กระผมก็อยากจะกราบเรียน หัยข้อนี้ไปถึงว่ารัฐธรรมนูญนั้นเป็นกฎหมายสูงสุดที่จะเป็นกรอบในการบริหารงานและการคุ้มครองสิทธิของราษฎร ถ้าหากว่าเราไม่มีอะไรไว้เลย นี้ก็เป็นเรื่องของความกลัว วันดีคืนดีอาจมีรัฐบาลซึ่งมีเสียงข้างมากในสภาจะออกกฎหมายอย่างไรก็ได้ เพราะว่าเสียงข้างมากนั้นยังสามารถที่จะออกกฎหมายตามที่รัฐบาลต้องการได้ ทั้งนี้หากไม่มีบทบัญญัติที่การกระทำอย่างนั้นก็สามารถที่จะทำได้ง่าย กฎหมายที่ว่ามันก็จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ง่าย เมื่อเรามีบทบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญประกอบกับบทบัญญัติที่ว่ากฎหมายใดขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแล้วกฎหมายนั้นใช้บังคับไม่ได้ก็เป็นเรื่องอันใจว่ารัฐบาลหรือรัฐสภาแล้วแต่ จะไปออกกฎหมายจำกัดสิทธิขั้นมูลฐานที่กำหนดเอาไว้ในรัฐธรรมนูญไม่ได้ แต่ความจริงเรื่องนี้น่าเห็นใจ เพราะเหตุที่ว่าโดยที่รัฐธรรมนูญเรานั้นมีอายุส่วนมากสั้นกว่ากฎหมายที่เป็นหลักอยู่ในปัจจุบัน เช่นประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ทำให้เราล้มเลือนกันไปว่าดูอย่างนั้นทำไมเรารถึงมาเขียนไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำไมไม่ยอมปล่อยให้ไปเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ก็ต้องขอเรียนชี้แจงว่า ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความอาชุนั้นจะแก้เมื่อไรก็แก้ได้ ไม่ใช่เป็นของยากเลย เสียข้างมากธรรมดา
แก้ได้ แต่รัฐธรรมนูญนั้นแก้ยาก ถ้าจะแก้ก็ต้องใช้เสียงมากกว่าปกติ ขอขอบคุณครับ

นายเฉลิม ประจวบเหมาะ : ทานประธานสภาที่เคารพ กระผม
ใครขอเสนอความคิดเห็นบางประการเกี่ยวกับหมวดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนนี้
คือกระผมขอเรียนว่า โคเคยอยู่ในสมัยเมื่อร่างรัฐธรรมนูญปี พ.ศ. ๒๕๑๒ เหมือนกัน
แล้วเคยโคพูดและโคขอความคิดเห็นจากนักกฎหมายที่เป็นเพื่อนกันในครั้งนั้น กระผม
เองเห็นว่าในการที่บัญญัติสิทธิและเสรีภาพไว้เป็นส่วนมาก แล้วก็มีข้อกำหนดใน
ตอนท้ายบอกว่าจะต้องเป็นไปตามกำหนดหรือ เป็นไปตามเงื่อนไขคือต้องอาศัยอำนาจ
ตามกฎหมาย ซึ่งในการกระทำครั้งนั้นก็ถือว่ากฎหมายที่ให้อยู่แล้วนั้นมีบทบัญญัติอยู่
เรียบร้อยแล้ว กระผมก็เห็นว่า การที่จะบัญญัติโทษเสียโดยที่ท่านถือว่าเป็นสิ่งที่ให้
ประชาชนทั้งหลายได้ทราบสิทธิและหน้าที่โดยชัดแจ้งนั้น กระผมรู้สึกว่าเป็นสิทธิที่
พึงเพียรและยาวเกินไป ควรจะกล่าวในหลักใหญ่ ๆ เกี่ยวกับสิทธิและเสรีภาพ แต่
ว่าทั้งหมดนั้นก็คงเป็นไปตามกฎหมายในขณะนั้น กระผมมีความเห็นว่าในบทนี้ควร
จะสั้นลงไ้มาก และควรจะให้สั้นกว่านี้ ขอขอบคุณครับ

นายไพโรจน์ ชัยนาม (กรรมาธิการ) : ทานประธานสภาที่เคารพ
ในเรื่องสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่นำมาบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ความ
จริงผมก็เห็นด้วยเหมือนกันว่าทำไมเขียนไว้มากมาย แต่เมื่อเราพิจารณาคืออีก
ครั้งหนึ่งแล้วก็รู้สึกว่ามีความจำเป็นอยู่มากเหมือนกัน จึงอยู่ในรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๗
ซึ่งผมเป็นประธานคณะกรรมการ ก็ได้พูดกันในเรื่องนี้มากกว่า เราควรจะจำกัด
หรือควรจะเขียนลงไปอย่างเต็มที่หรือไม่ แต่เมื่อพิจารณาแล้วก็เห็นว่าจำเป็น
ที่จะเขียนลงไป เพราะสถานการณ์อย่างประเทศเรานี้ น่าจะเขียนลงไปเพื่อจะไต่
รู้กันทั่ว ๆ ไปถ้าหากว่าจะให้มีปรากฏอยู่แต่เพียงกฎหมายธรรมดาแล้วรู้สึกว่าจะน้อย
ไป และจะหาหรือตรวจคนตรวจสอบไต่ถาม ถ้ามีบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วจะ
ชัดแจ้งยิ่งขึ้น

อีกประการหนึ่ง ในรัฐธรรมนูญปี ๒๕๖๗ นั้นที่หลายท่านได้นำมาอ้าง
 ผมก็ยอมรับว่าเป็นรัฐธรรมนูญที่ให้สิทธิและเสรีภาพมากมายเต็มที่ แต่ถ้าวเราจะพูดถึง
 ว่าผู้ที่เขาจะดำเนินคดีก็มีเหมือนกัน ก็เป็นแค่เสรีภาพและความเสมอภาคในทาง
 เสรีนิยม ยังไปไม่ถึงขั้นสังคมนิยมซึ่งมีเพียงบางประการเท่านั้น ซึ่งก็นับว่าเหมาะสม
 กับฐานะของประเทศของเราแล้ว ที่นี้ถ้าวเราจะพูดถึงในปัจจุบันนี้ว่าเราก็เป็นสมาชิก
 ขององค์การสหประชาชาติ และถ้าวเราไม่นำเรื่องเหล่านี้มาบัญญัติไว้ให้ครบถ้วน
 แล้วเขาจะว่าไต่ ก็มีทางหลีกเลี่ยงได้เหมือนกันนะครับ เพราะว่าคำประกาศของ
 องค์การสหประชาชาติเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๘ ว่าควยสิทธิมนุษยชนนั้นเราลงนามไว้จริง
 แต่ต่อมาสหประชาชาติได้พยายามที่จะทำอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อรับรองในเรื่อง
 เหล่านี้ แต่ประเทศไทยเรายังไม่ได้เข้าเป็นสมาชิกในอนุสัญญาทั้งสองฉบับนั้น จน
 กระทั่งปัจจุบันนี้ และผลสุดท้ายในต่างประเทศเอง เขาก็ต้องแยกเรื่องนี้ออกเป็น
 อนุสัญญาอย่างนั้นอย่างหนึ่ง อย่างน้อยอย่างหนึ่งและทั้งสองอย่างนี้ผมสงสัยว่ายังไม่ไต่
 ใช้เสียด้วยซ้ำ เพราะอะไร เพราะว่ายังไม่มียประเทศที่ให้สัตยาบันครบตามที่เข
 กำหนดไว้ อย่างไรก็ตามความคิดเห็นในเรื่องนี้ที่ทักท้วงมากที่สุด แต่ก็เป็นเรื่องที่รัฐบาล
 ค่อยไปข้างหน้าจะพิจารณา ผมมีหน้าที่เพียงแต่แถลงขอเท็จจริงให้ท่านสมาชิก
 ผู้มีเกียรติได้ทราบในเรื่องนี้เท่านั้น ขอพระคุณครับ

นางกนก สามเสน วิไล : ท่านประธานที่เคารพ เมื่อกี้ดิฉันได้รับ
 ฟังคำชี้แจงของท่านเลขาธิการคณะกรรมการ ทำให้ดิฉันอยากจะกราบเรียนถาม
 ท่านว่า ที่ท่านว่าสิทธิขั้นมูลฐานนั้นประกอบด้วยอะไรบ้าง เพราะเหตุว่าถ้าหากจะ
 ไล่เรื่องสิทธิขั้นมูลฐานแล้ว ดิฉันอยากกราบเรียนถามท่านว่า การทำมาหากินเป็น
 สิทธิขั้นมูลฐานของประชาชนหรือเปล่า การที่ประชาชนของเราตามของค่าขายอยู่
 บนถนนแล้วตำรวจวิ่งไล่จับเก็บริ้ว ๆ นั้นมีสิทธิเสรีภาพขั้นมูลฐานหรือเปล่า ไม่เห็น
 ปรากฏอยู่ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ด้วย

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมการ) : สิทธิขั้นมูลฐานที่กระแหม่ท่าน

LIART

หมายถึงสิทธิในร่างกาย สิทธิเสรีภาพในเรื่องการที่จะพูดจาแสดงความคิดเห็น และสิทธิในเรื่องที่จะอยู่ในประเทศของตัวเอง ทั้งนี้ในเรื่องของการประกอบอาชีพนั้นก็ เป็นสิทธิอย่างหนึ่งและเสรีภาพอย่างหนึ่ง แต่ลองคิดดูสิครับว่าถ้าเราถือกันว่าสิทธิในการประกอบอาชีพนั้นเป็นขั้นมูลฐาน เราไม่สามารถที่จะกำหนดอะไรกันได้เลย วันทีคนก็ทุกคนก็จะอยากไปคาเฮโรอื่น อยากจะไปคาของอะไรที่ผิดศีลธรรมอันดีของประชาชนทั่ว ๆ ไป เพราะฉะนั้นสิทธิขั้นนั้นก็ เป็นสิทธิที่อาจจะถูกจำกัดได้ แต่การจำกัดสิทธิเช่นว่านั้นจะทำได้เพียงไหนนั้นรัฐธรรมนูญจะบัญญัติเอาไว้ชัดเจนว่าในเรื่องใดบ้างถึงจะจำกัด และจะจำกัดในขอบเขตเพียงใด ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีทนายใดของใจหรือต้องการจะอภิปรายอีกหรือไม่ เชิญคุณสุนทรครับ

นายสุนทร แก้วเนตร : ขอขอบคุณมากครับท่านประธาน กระผมเห็นด้วยกับร่างของคณะกรรมการที่ระบุเรื่องสิทธิของประชาชน ความจริงแล้วกระผมเห็นว่าน่าจะเขียนไว้มากกว่านี้เสียด้วยซ้ำ ทั้งนี้เพราะว่ายังมีประชาชนจำนวนไม่น้อยที่ยังไม่เข้าใจยังไม่ทราบถึงสิทธิของตัวเอง ถ้าเราเขียนไว้อย่างนี้ อย่างน้อยที่สุดก็จะเป็นการเผยแพร่ให้ประชาชนได้ทราบ นี่ประการหนึ่ง

ประการที่ ๒ ก็เป็นการกันรัฐบาลในอนาคตจะมาตัดหรือลดหรือถอนสิทธิของประชาชนลง เพราะฉะนั้นการที่เขียนไว้อย่างนี้ก็เป็นการประกันได้บางอย่างหนึ่ง

ประการที่ ๓ ท่านประธานครับ ร่างของคณะกรรมการที่ใช้คำว่า "บุคคล" นั้น กระผมเห็นว่าน่าจะระบุคำว่า "ชายและหญิง" ให้ชัดเจนไปเพื่อเป็นการเน้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้สภาพสตรีนั้นได้เข้าร่วมในกิจการต่าง ๆ ของประเทศเพื่อพัฒนาสังคมของเรา เราจะเห็นได้ว่าปัญหาที่ใหญ่ที่สุดปัญหาหนึ่งในขณะนี้ คือเราไม่ได้รับความร่วมมือและความร่วมมือเท่าที่ควรจากสภาพสตรี ไม่เหมือนกับบ้านประเทศเขา อย่างในสหรัฐอเมริกาเราจะเห็นได้ว่ามีสภาพสตรีเป็นจำนวนมากได้เข้าร่วมในกิจการต่าง ๆ ทั้งนี้เพราะเขาได้มีการเสริมสร้าง

จริง ๆ แต่ในเมืองไทยของเราที่เราพูดกันว่าประมาณ ๕๐ เปอร์เซ็นต์ ไม่ทราบ
ไม่รู้ ในที่สุดการพัฒนาหรือการรวมมือรวมใจจากสภาพสตรีนี้จึงไม่ได้รับผลเท่าที่ควร
เพราะฉะนั้นกระผมจึงเห็นควรเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องระบุคำว่า "ชาย" และคำว่า
"หญิง" ลงไปให้ชัดในรัฐธรรมนูญฉบับนี้

ท่านประธานที่เคารพ กระผมขอย้อนกลับไปถึงคำถามที่เรียนถาม
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช เมื่อเช้าว่า การร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ยึดหลัก
ความมั่นคงของรัฐบาล ไม่ใช่ความมั่นคงของรัฐ เรื่องความมั่นคงของรัฐนั้นกระผม
เห็นด้วยเป็นอย่างยิ่ง แต่กระผมอยากจะเรียนถามซ้ำอีกครั้งหนึ่งว่าการร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับนี้ยึดหลักความมั่นคงของรัฐบาลเป็นหลักใช่หรือไม่ เห็นอกว่า
ประชาธิปไตยที่จะให้แก่ประชาชน กระผมยังข้องใจว่าประชาธิปไตยนั้นเป็นส่วนช่วย
เป็นซีเตนซ์ (Credence) ที่สำคัญที่สุดที่จะเสริมสร้างให้รัฐบาลแต่ละรัฐบาลนั้น
เกิดความมั่นคงขึ้นมา เพราะเท่าที่ผ่านมาเป็นเวลา ๔๐ กว่าปีนั้นรัฐบาลไม่ได้ยื่น
ประชาธิปไตยให้เลย รัฐบาลหลอกลวงต่อประชาชนรอยแปดพันประการ ประชาชน
จึงไม่ให้ความร่วมมือ เพราะเขาไม่ได้รับประชาธิปไตยแล้วก็เกิดการปฏิวัติ
รัฐประหารมาตลอด ท่านประธานที่เคารพ กระผมก็มาจากกรมกรที่มีความรู้ต่ำ ๆ
เท่านั้น แต่กระผมเข้าใจว่า ประชาธิปไตยนั้นคืออะไร ยกตัวอย่างง่าย ๆ เมื่อ
รัฐบาลก่อนนี้ ท่านประธาน กระผมขอยกยูนิดหนึ่ง แต่ก่อนนั้นประชาธิปไตย หรือ
สิทธิเสรีของสื่อมวลชนในรัฐบาลก่อนนั้นไม่มี พอมาถึงรัฐบาลนี้ท่านให้ เขียนไปเถอะ
จะเขียนว่าอย่างไรก็เขียนไป สิทธิเสรี ซึ่งไม่มีประชาชนคนใด ฉากดีกว่าพรุ่งนี้จะ
เกิดปฏิวัติ จะเกิดอย่างนั้น คนนั้นจะยึด คนนี้จะยึด เขาเกิดความรัก เขาชื่นชมใน
เสรีประชาธิปไตย เพราะฉะนั้นกระผมจึงอยากจะขอกราบเรียนถามเพื่อให้หาย
ข้องใจใจอีกครั้งหนึ่งในคำถามที่กระผมกราบเรียนไปแล้ว ขอพระคุณมากครับ
ท่านประธาน

นายเปล่งศักดิ์ ประกาศเกอัส : ท่านประธานที่เคารพ และท่าน
สมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมอยากจะขอกราบเรียนถามคณะกรรมาธิการซ้ำอีกครั้งหนึ่ง

เมื่อกันคุณมีชัย ไกรฤกษ์อธิบายเกี่ยวกับข้อความที่ว่า สหัชชีมูลฐานนั้นในรัฐธรรมนูญเก่า เราเคยมีเขียนว่า "บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ" แล้วพรอมกันนั้นคุณมีชัย ก็ได้ลุกขึ้นมาบอกว่า ถ้าเสรีภาพในการประกอบอาชีพนั้น เขาอาจจะไปค้าเฮโรอีน ถ้าอะไรอะไร แล้วเขาก็ได้รับการคุ้มครอง หรืออะไรอย่างนี้ พูดที่จริงแล้วเราก็มีกฎหมายอยู่ที่จะจำกัดสิทธิเสรีภาพเขาอยู่แล้วว่าจะเหมาะสมอย่างไร เช่น มีกฎหมายที่จะอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติเพื่อความมั่นคงของรัฐ หรือ เพื่อเศรษฐกิจของรัฐหรือเพื่อความเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือสวัสดิภาพของประชาชน หรือการผังเมือง ถ้าคณะกรรมการจะกรณำใส่เข้าไปในหมวด ๒ หมวด ๓ ในสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทย กระผมเชื่อว่าประชาชนส่วนใหญ่เมื่อเห็นร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้ เขียนข้อความนี้เข้าไป ก็จะทำให้เกิดความสนใจและสบายใจมากกว่าเหตุผลของทนายกรรมาธิการหลายท่านก็ได้บอกว่าจะเหลือเพื่อเกินไป แต่กระผมว่าในสถานการณ์อย่างนี้ เราควรหรือไม่ควรที่จะเพิ่มเติมสิ่งนี้เข้าไป กระผมขอเรียนถามอีกครั้งหนึ่ง ขอขอบคุณครับ

หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ ขอประทานโทษที่ผมไม่ได้ตอบโดยตรงที่ถามเมื่อกัน คำตามคุณเหมือนจะว่าในการพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้คำนึงถึงอะไร เป็นใหญ่ คือ ประชาธิปไตยหรือ เสรีภาพของรัฐบาล ผมขอเรียนต่อไปนี้ คำนึงถึงทั้ง ๒ อย่าง แต่โดยเฉพาะ เรื่อง เสรีภาพของรัฐบาลนั้นก็พุดกันมาก เขาพูดกันว่า รัฐบาลมักจะล้มลุกคลุกคลาน เป็นเพราะเหตุใดจึงพยายามแก้ไขกันมาก ส่วนประชาธิปไตยทั้งกระบวนนี้กับประชาธิปไตยในการที่ให้ราษฎร เลือกตั้งแทนเข้ามาเพื่อมาออกกฎหมายอะไรต่าง ๆ ประชาชนเป็นใหญ่เหล่านี้ก็เป็นกลไกอยู่ในรัฐธรรมนูญทั้งหมด โดยคำนึงถึงเฉพาะว่าจะทำอย่างไรถึงจะไม่ให้รัฐบาลล้มลุกคลุกคลานนัก ก็ขึ้น ถ้าจะตอบตรง ๆ ก็บอกว่า คำนึงถึงทั้ง ๒ อย่าง

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ถ้าไม่มีท่านผู้ใดสนใจอีกแล้ว

ก็จะไต่ถามหมวกนี้ไป

ต่อไปหมวก ๔ หน้าของชนชาวไทย มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายหรือจะซักถามคณะกรรมการอย่างไรหรือไม่ เชิญคุณกนกครับ

นางกนก สวมเส้น วิล ทานประธานสภาที่เคารพ ในหมวก ๔ นี้พูดถึงเรื่องหน้าที่ของชนชาวไทย ข้อ ๑ ได้กำหนดไว้ว่า "มาตรา ๔๔ บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย" จินตนาการที่เขียนไว้ก็เป็นสิ่งที่ถูกต้องแล้ว แต่จินตนาการที่ประเพณีและวัฒนธรรมซึ่งเป็นข้อกำหนดการประพฤติปฏิบัติของเรา จริงอยู่ถึงจะไม่เขียนไว้เป็นลายลักษณ์อักษร แต่ก็เป็นสิ่งที่ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาและเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะสร้างให้เกิดความสงบสันติสุขในสังคมของไทยเรานั้น จินตนาการที่ที่ได้บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ควยว่าเป็นหน้าที่ของชนชาวไทยที่จะรักษาไว้ ซึ่งวัฒนธรรม ถ้าจินตนาการแล้วคนทั้งหลายอาจจะเข้าใจว่าการรักษาวัฒนธรรมนั้นเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่ฝ่ายเดียว ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ซึ่งเรายอมรับกันอยู่ในทุกวันนี้ว่า ปัญหามากมายทั้งความมั่นคงก็ค้ำหรือว่าในคานาสังคมก็ค้ำนั้น ส่วนหนึ่งก็ควยว่าเราได้ละเลยวัฒนธรรมที่ค้ำงและได้รับวัฒนธรรมที่ไม่ถูกต้องเข้ามา

อีกประการหนึ่งซึ่งจินตนาการว่าเป็นหน้าที่สำคัญของประชาชนทุกคน ก็คือการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันนี้ เราต้องยอมรับว่าการที่เราถือว่าไม่ใช่หน้าที่ของเรานั้น เราได้คิดไม่ไกลไปกว่ากันจนกระทั่งเกิดปัญหาทั้งในคาน เศรษฐกิจ สังคม และความมั่นคงทางการเมืองมากมาย เพราะฉะนั้นจินตนาการหน้าที่ข้อ ๒ หน้าที่นี้ก็กำหนดไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ควย เพื่อว่าจะได้เป็นหลักถือเป็นแบบที่ จะเห็นรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลได้คำนึงถึงมาตรการที่จะออกมาเพื่อที่จะรักษา ทั้งสองสิ่งนี้ไว้เพื่อความมั่นคงของประเทศ อยากจะกราบเรียนถามคณะกรรมการว่า ได้คำนึงถึงในเรื่องนี้อย่างไร ขอพระคุณะ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) ทานประธานที่เคารพ ถ้าจะสังเกตให้ถี่นะครับว่าในหมวก ๔ นี้เรากำหนดหน้าที่ของชนชาวไทยนั้นจะกำหนด

LIRT

เป็นหน้าที่ในทางที่จะต้องปฏิบัติในสิ่งที่มีตัวคนแน่นอนที่จะรู้แน่นอนว่าหน้าที่ที่แท้จริงของ
เขาคืออะไร อย่างเช่นหน้าที่ในการป้องกันประเทศ หน้าที่ในการปฏิบัติตามกฎหมาย
ที่หน้าที่ที่ว่าจะต้องปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้นบอกกันไม่ได้ว่าวัฒนธรรมอันไหนถึงจะต้อง-
ปฏิบัติตาม อันไหนไม่ต้องปฏิบัติตาม เพราะถ้ายกตัวอย่างของท่านสภาพสตรีเป็นหลัก
เดี๋ยวก็สั้นเดี๋ยวก็ยาวคนก็ไม่แน่ใจว่าอันไหนถึงจะเป็นวัฒนธรรมที่ถูกต้อง แล้วก็เลย
ไม่รู้ว่าจะทำกันอย่างไร เขียนเอาไว้ก็รังแต่จะเป็นเครื่องโต้แย้งกันไม่มีที่สิ้นสุด สำหรับ
หน้าที่ในการรักษาสีงแวดล้อมนั้นปัจจุบันก็มีกฎหมายว่าด้วยการกำหนดมาตรฐานสิ่งแวดล้อม
ลอมอยู่แล้ว ถ้าใครทำผิดกฎหมาย ซึ่งบุคคลมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย โดย
เฉพาะอย่างยิ่งเรื่องบ้านนั้นก็กฎหมายบังคับไว้ว่าไม่ให้ไปตัดไม้ทำลายป่า ก็เป็นเรื่อง
ที่อยู่ในมาตรา ๔๔ แล้ว ขอพระคุณครับ

นายสง่า วงศ์บางซวด : ท่านประธานที่เคารพ กระผม นายสง่า
วงศ์บางซวด กระผมยังสงสัยในมาตรา ๔๑ ในหน้าที่ของชนชาวไทย "บุคคลมีหน้าที่
รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตาม
รัฐธรรมนูญ" แต่บางมาตรา บุคคลมีหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมายบุคคลมีหน้าที่รับราชการ
ทหารตามกฎหมายบัญญัติ ที่นี้มาคิดถึงชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครอง
ระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ กระผมอยากจะให้มีบทบัญญัติว่าถ้าไม่รักษา
รัฐธรรมนูญไว้ ถ้าจะยึดอำนาจขึ้นมาเราจะทำอย่างไรบ้าง ไม่มีบทบัญญัติหรือกฎหมาย
ที่จะบังคับ เพราะร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เขียนมากี่ครั้งก็หาไม่ได้เอาหลักเขียนหรือ
เอาอะไรไปลงไว้เมื่อเขียนได้ก็ทำได้ กระผมอยากจะทราบว่าในมาตรานี้เขียนไว้
เพื่ออะไรครับ อยากจะถามท่านกรรมาธิการ ร่างมาตราอื่นกระผมก็ไม่สงสัยครับ
บุคคลมีหน้าที่เสียภาษีอากรตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ มาตราในมาตรานี้ก็มีกฎหมาย
บัญญัติไว้ แต่มาตรานี้ให้รักษาระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ กระผมไม่ทราบ
ว่าเอาอะไรบัญญัติท่านประธานที่เคารพ ท่านกรรมาธิการช่วยชี้แจงหน่อยเถิดครับ
หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ

นี่เป็นปัญหาโลกแตก คือรัฐธรรมนูญจะเขียนไว้อย่างไรก็ตามตั้งแต่สมัยกรีกก็มี เรียกว่า ลอ ออฟ โซลอน (Law of Solon) ใครมาทำลายประชาชาติโดย ละก็ คนนั้นอาจจะถูกฆ่าได้โดยพลอภัยไม่ว่ากฎหมายบ้านเมือง แล้วทำลายลง จนได้ ของเราปี ๒๕๑๗ ก็มีบอกไว้ไม่ชัดหรือว่า ถ้าใครมาล้มรัฐธรรมนูญ เรา ก็ห้ามไม่ให้ออกกฎหมายนิรโทษกรรม ก็ล้มกันจนได้ นี่ก็กรรมของสัตว์หรืออยากทำ กรรมอะไรก็แล้วแต่เป็นความจริงที่หลีกเลี่ยงไม่พ้นว่าเป็นอยู่อย่างนี้ เพราะฉะนั้น ถ้าจะมาเขียนก็ซ้ำกันเปล่า ๆ เขียนรัฐธรรมนูญทั้งที่แล้วบอกว่าประชาชาติโดย ทำลายไม่ได้ ทำลายลงไปแล้วอย่างไรละก็นิ่งเฉยไปต่อกัน ไม่คอยนาดู เพราะฉะนั้นผมว่าอย่าเขียนดีกว่า ปล่อยให้ตามเรื่อง

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนุชธรรม : ท่านประธานที่เคารพ ท่าน สมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมอยากจะเรียนถามท่านกรรมาธิการผู้ร่างว่า รัฐธรรมนูญ ทุกฉบับ กระผมก็สงสัยจนกระทั่งมาถึงฉบับนี้ว่าหน้าที่ของชนชาวไทยนั้นเรา เรียกร้องประชาชาติไทยให้สิทธิเสรีภาพในทางประชาชาติไทย สิทธิในทางรัฐธรรมนูญ ทุกอย่าง แต่ทำไมเราไม่กำหนดหน้าที่ของประชาชนพลเมืองให้มีหน้าที่ไปใช้สิทธิ เลือกตั้งบ้าง เล่าครับ แล้วเราจะร่างประชาชาติไทยกันได้อย่างไร เพราะว่าจาก สถิติในการเลือกตั้งนั้นเราขอเสนอให้ประชาชาติไทยแล้วมีประชาชาติไทยเรา เรียกร้อง ประชาชาติไทย แต่คนจะไปเลือกตั้งนั้นนับว่าน้อยมาก บางทีก็ไม่ไปคนไปเลือกตั้ง อย่างนี้เป็นต้น กระผมว่าถ้าเรา เขียนหน้าที่ของชนชาวไทยให้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้วยจะเป็นอย่างไรครับ กระผมอยากเรียนถามว่า ทำไมถึงไม่เขียนอย่างนั้น ขอขอบคุณครับ

หม่อมราชวงศ์เสนีย์ ปราโมช (กรรมาธิการ) : ท่านประธาน ที่เคารพ นี่ที่ท่านเองก็เกี่ยวกับปัญหาเรื่องการให้สิทธินี้บังคับยาก โบราณว่าอย่า ข่มขืนใคร เขาให้กินหญ้า วัวไม่กินหญ้าไปข่มมันถึงจะกิน อันที่จริงมันไม่กิน ปัญหา เรื่องคนที่เขาจะไปใช้สิทธิก็แล้วแต่หน้าที่ที่โครงสร้างขึ้น ถ้ามีอะไรที่ยืนยันจริง ๆ

เขาเห็นพรรคเห็นผล เขาก็ไปกันเอง แต่ว่าถ้าไม่ไปกันลงโทษ ยิ่งจะไม่ไปกันใหญ่ จะเกาะกันใหญ่ แล้วก็ไม่มีความศรัทธาในรัฐธรรมนูญก็จะมี เราพูดกันว่าให้ สิทธิเสรีภาพแก่คน ในเวลาเดียวกันบอกว่าจะถึงเวลาของบังคับให้ไปใช้สิทธิ ไม่ อย่างนั้นก็ถกลงโทษปรับบ้าง เอาใส่คุกบ้างอะไรต่าง ๆ แล้วความเสื่อมศรัทธาใน ประชาธิปไตยจะเกิดขึ้น แมแต่เมื่อเร็ว ๆ นี้พูดถึงว่าพวกที่จะไปเลือกตั้ง ทาง กระทรวงมหาดไทย เขาก็คิดกันว่าจะต้องไปจดทะเบียน นี่ทางคณะกรรมการเอง ก็เอาข้อนี้มาคำนึง ถ้าเป็นอย่างนั้นคนจะไม่ไปเลือกตั้งกันใหญ่ เพราะว่าขาดความ เชื่อมั่นใส่ศรัทธา ศรัทธาเกิดขึ้นจากการปฏิบัติ ถ้าเรามีการรักษาประชาธิปไตยไว้ ได้และให้เกิดมรรคผลเป็นประโยชน์จริง ๆ คนก็เกิดเชื่อมั่นใส่ของเขาเอง เขาก็ไป กันเอง นี่ก็เป็นปัญหาโลกแตกกว่าใครจะไปบังคับอย่างนี้ ทางคณะกรรมการ เห็นว่าจะทำให้เกิดเสื่อมศรัทธาในประชาธิปไตย จึงไม่ได้เขียนไว้

รอยคำรวจโท ชาญ มนุธรรม : ท่านประธานที่เคารพ รัฐธรรมนูญ มีตั้ง ๒ ฉบับ และมีมาตั้งหลายปีแล้ว ถ้าพูดถึงว่าเป็นเด็กที่ได้รับความนิยมโดย ก็นุ่มพอสสมควร โดนแล้วครบจวนจะตายควยเข้าไป แต่กระผมไม่เห็นว่าคุณศรัทธา จะเกิดขึ้นที่จะไปใช้ประชาธิปไตยให้หน้าที่ยอดเสียงเลือกตั้งเสียไหน ๆ เราจะส่งเสริมให้ประชาธิปไตยพัฒนาและสร้างรากฐานให้มันแล้ว การจะเพิกกำหนด หน้าทีไว้ในรัฐธรรมนูญไปประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้ง นี่กระผมว่าน่าจะท่านะครับ กระผมว่าอย่างนั้น

นายเปล่งศักดิ์ ประกาศเกสิทธิ์ : ท่านประธานที่เคารพ ท่าน สมาชิกผู้มีเกียรติ กระผมมีความคิดเห็นแบบเดียวกับคุณชาญว่า ขณะนี้รัฐธรรมนูญ เราได้เริ่มเป็นหนุ่มขึ้นมาบ้างแล้ว ฉะนั้นที่เราไขว่มาตลอดเวลานั้นเราไม่เคยระบุ ให้บุคคลมีหน้าที่ที่จะต้องไปใช้สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้ง และออกเสียงประชามติ ทำไมเราไม่ทดลองดูบ้างละครับว่าต่อไปนี่คือเป็นหน้าที่ของประชาชนชาวไทย ที่ จะ ต้องไปออกเสียงประชามติ แล้วก็จะต้องมีสิทธิมีเสียงในการเลือกตั้ง ถ้าเราเขียน

ไว้ในรัฐธรรมนูญแล้วก็เป็นหน้าที่ใหม่ของคนไทยคงทำอย่างนั้น เราอาจจะไต่ผลที่ชัดเจนกว่าที่เราปล่อยให้ไปอาจจะพูดได้ว่าขมขื่นไว้หนักหนา หรืออะไรก็อะไร แต่เมื่อเป็นหน้าที่แล้วเราก็คงยอมรับหน้าที่นั้นมิใช่หรือ ธรรมดาอยากจะขอกราบไปสักไว้ และก็เห็นควบคู่กับความคิดเห็นของคุณชาญอยากจะขอความกรุณาท่านสมาชิกและท่านกรรมาธิการได้โปรดลองพิจารณาหรือประกอบถึงมโนนี้สักครั้งหนึ่ง โดยเราเพิ่มมาตรานี้ไปในหน้าที่ของชนชาวไทยเสียว่า "บุคคลมีหน้าที่ต้องกระทำโดยสุจริตในการใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งและออกเสียงประชามติ" ส่วนกฎหมายอะไรจะเขียนลงไปที่ว่าเขาไม่ทำแล้วจะต้องเป็นอย่างไร ก็อย่าให้หนักนักเอาเบา ๆ กันเสียก่อนค่อย ๆ ไปอาจจะเป็นผลดีแก่ประชาธิปไตยของประเทศไทยเราก็ได้ ขอขอบพระคุณครับ

นายสุนทร แก้วเนตร : ขอขอบคุณมากครับท่านประธาน ธรรมดาเห็นควบคู่ในร่างของคณะกรรมการนี้ แต่ธรรมดาเพียงเกิดความคิดขึ้นมาเมื่อสักครู่นี้เองว่า เนื่องจากรัฐธรรมนูญของเราบังคับมาตลอด เพราะฉะนั้นธรรมดาอยากจะกราบเรียนคณะกรรมการและสมาชิกเมื่อเกียรติทุกท่านว่า หากเราจะเติมลงไปอีกข้อหนึ่งจะไต่หรือไม่ว่า "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันรักษารัฐธรรมนูญ" คือให้ทุกคนมาช่วยกันป้องกันรักษาไม่ให้มีการฉีก ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : อันนี้ผมตอบแทนคณะกรรมการก็ได้เช่นครับ เพราะท่านบอกอยู่แล้วว่าจะแก้ไขเพิ่มเติมอย่างไรได้ทั้งนั้นในชั้นแปรญัตติแทรกเข้าไปว่า "บุคคลมีหน้าที่ป้องกันไม่ให้ใครบ่อนทำลาย" ก็ได้ หรือว่าจะแปรญัตติเป็นว่า "บุคคลมีหน้าที่ที่จะฉีกเมื่อเห็นสมควร" ก็ได้ ในหมวดนี้มีท่านผู้ใดจะขออภิปรายอีกหรือไม่ เชิญครับ

พลตรี ประกอบ จารุมณี : ท่านประธานสภาที่เคารพ ธรรมดาอยากจะขอเรียนตามสัณนิษฐานหนึ่ง จะเรียนตามคณะกรรมการว่า สำหรับมาตรา ๖๘ ที่เขียนว่า "และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้" ถ้าจะเขียน

ให้ชัดเจนลงไปว่า "การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" อันไหนจะดีกว่ากันครับ

นายมีชัย ฤชุพันธุ์ (กรรมาธิการ) : น้อยูข้างหน้าแล้วนะครับว่า "ระบอบการปกครองประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข" เพราะฉะนั้นที่ว่า "และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้" จึงคลุมถึงอันนั้นด้วย— แยกต่างหากนะครับ คือหมายความว่าในเรื่องอื่น ๆ ทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญนี้ครับ

นายसानนท์ สายสว่าง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพครับ การที่มาตรานี้บัญญัติ พวกเราไปพูดเรื่องฉีกรัฐธรรมนูญ จะฉีกอย่างไรก็ตาม ต้องมีระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข นี่หมายความว่ารักษาระบอบนี้ไว้ไม่ให้มันเป็นระบอบอื่นครับ ปฏิวัติ รัฐประหาร อย่างไรก็ตามเถอะ ต้องให้มีการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หมายความว่าอย่างนั้น หมายความว่าใครจะปฏิวัติรัฐประหารอย่างไรก็ตามอยู่ในระบอบประชาธิปไตย เช่นที่แล้วมาก็มีรัฐธรรมนูญการปกครอง ฯ แล้วก็นำร่างรัฐธรรมนูญนี้คือลักษณะไม่ได้ทั้งระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข ไม่ได้หมายความว่าเขียนในนี้ไม่มีความหมายนะครับ มีความหมาย จะแก้ไขเปลี่ยนแปลงอย่างไร ต้องยึดถือระบอบประชาธิปไตยโดยมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขไว้ ย้ำอย่างนั้นครับ ไม่ได้หมายความว่ารัฐธรรมนูญนี้ฉีกหรือไม่ฉีก ไม่ได้หมายความว่าอย่างนั้น

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : หมวดนี้มีท่านผู้ใดข้องใจ หรือขออภิปรายอีกหรือไม่ เชิญครับ

พลโท ชำนาญ นิลวิเศษ : เท่าที่ฟังการอภิปรายมานี้ กระผมได้ฟังอาจารย์เสนีย์พุกศรีก็จะเข้าใจรัฐธรรมนูญ แล้วก็เข้าใจลักษณะประชาธิปไตย แต่ปรากฏว่าเมื่อฟังเพลิน ๆ ไป กระผมคิดว่าประชาธิปไตยคือตีหัวสุนัข คามารถาจีนได้ ส่วนความมั่นคงเป็นอีกเรื่องหนึ่ง กำลังต่อสู้กับประชาธิปไตย กระผมเลยไม่เข้าใจว่าความมั่นคงกับประชาธิปไตยนั้นจะแยกกัน หรือจะรวมกันก็ไม่เข้าใจ

LIRT

แต่อย่างไรก็ตามมันผ่านไปแล้ว กระผมก็มีข้อคิดใจอยู่นิดหนึ่ง แต่ที่คิดใจนี้ไม่ใช่จะถาม คณะกรรมาธิการ แต่จะฝากความรู้สึกให้เห็นว่าที่กระผมมานั่งอยู่ ณ ที่นี้ เราจะเห็นว่าเรา เรียกเรื่องสิทธิเสรีภาพกันมากเหลือเกิน เรามีบทบัญญัติถึง ๒๐ ประการ แล้วก็บอกว่าเป็นเสรีภาพพื้นฐานจะกระทบกระเทือนไม่ได้ แต่ปรากฏว่าหน้าที่ของเรา มีประมาณ ๑๐ หน้าที่ แล้วหน้าที่ที่สั้น ๆ นี้หรือเราจะทำไปประเทศเจริญ ประเทศพัฒนา ในเมื่อเราไม่ได้ทำหน้าที่ให้แก่รัฐเลย เรามีบทบัญญัติอะไรที่จะมาพิจารณาหน้าที่ คนไทยให้ละเอียดลออบ้างที่จะทำให้แก่รัฐ เราไม่เคยทำกันเลย แล้วเราจะว่าพัฒนา แล้วเราจะบอกว่าเราจะช่วยคนจน เราจะช่วยยกระดับ แล้วเราไปตีกลองกัน เสรีจ สรรพเรามีหน้าที่เพียง ๑๐ ประการแค่นี้ เราไม่เคยบอกว่าหน้าที่ของคนไทยนั้นยังมีอีกเยอะแยะมากมาย เราจะไ้มีความรู้สึก เราจะไ้มีความสำนึกกว่าพวกเรานี้ ยังมีหน้าที่อีกหลายประการนะประชาชนคนไทย แค่นี้เราไม่ทำกัน เราก็คิดว่าเขียน มากมายไม่ได้ เพราะว่าจะมีบทบัญญัติอะไรต่าง ๆ มากมาย เป็นคนว่าใครมีหน้าที่- เมตตากรุณาแก่คนที่ต่ำกว่า ทั้ง ๆ ที่ไม่มีกฎหมายบัญญัติก็ตาม แต่เป็นหน้าที่ของเรา จะต้องกระทำ แต่เราก็ไม่เขียน หาวว่าเป็นเรื่องของศีลธรรม ไม่มีเรื่องกฎหมาย บังคับ เพราะฉะนั้นจึงไม่เขียน ทำไมเราไม่ทำบ้าง แล้วเสรีภาพอื่น ๆ ทำไมจึง เยอะแยะ กับอนันต์เสรีภาพตามกฎหมาย แค่นี้บรรทัดเดียวกันพอ อยุ่ที่ว่าอาจารย์ กนตธีร์ ศุภมงคล ว่า ซึ่งท่านก็เป็นหลักทางกฎหมาย กระผมว่ารัฐธรรมนูญบัญญัติไว้ไม่ต้องมากหรอก ถ้าเราบังคับและเราเชื่อใจกัน แต่ถ้าเราไม่เชื่อใจกัน เราจะ เขียนมาก ๆ ก็ทำไมหน้าที่ไม่เขียนมาก ๆ เพื่อประเทศชาติ อันนี้ก็เป็นความคิด เห็นส่วนตัวที่กระผมฝากท่านประธานที่รัก และท่านสมาชิกที่นับว่าเอ็นดูครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : มีท่านผู้ใดจะคิดใจอีกหรือไม่ครับ

ในหมวดนี้ ขอเชิญคุณกนตธีร์ครับ

นายกนตธีร์ ศุภมงคล (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ

นึกเดี่ยวแหละครับ คือว่าหน้าที่ที่เรากำหนดกันก็อย่างที่ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติซึ่งได้

LIRT

กล่าวเมื่อขึ้นกำหนดไว้ไม่ถึง ๑๐ หน้าหรือครบ ๗ หน้าเท่านั้น ถ้าเขียนตามนี้
หมายความว่าอย่างไร หมายความว่าคนไทยไม่มีหน้าที่กับประเทศชาติอย่างอื่นเลย
มีอยู่ ๗ หน้าเท่านั้น ถ้าขึ้นไปออกกฎหมายใหม่หน้าที่อื่นก็ขัดรัฐธรรมนูญ นี่แหละ
ครบที่กระผมอยากจะเสนอให้ท่านสมาชิกผู้เกียรติใดคำนึงถึงว่าสมควรหรือไม่ที่จะ
มาเขียน ถ้าเขียนอย่างนั้นแปลเป็นอย่างนั้นครับ เขาบอกว่าถ้าหากไม่ใ้กำหนดไว้ใน
ร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ เขาไม่มีหน้าที่ ออกกฎหมายก็ไม่ได้ ถ้าออกกฎหมายก็ผิด
รัฐธรรมนูญ ขอบพระคุณครับท่านประธาน

นายสวัสดิ์ คำประกอบ (กรรมาธิการ) : ท่านผู้เป็นประธาน
ที่เคารพ กระผมเองก็เป็นคนหนึ่งในการกรรมาธิการนี้ แล้วก็มีความรู้สึกอีกที่ใจ
มานาน เพราะว่าการกรรมาธิการเองก็ไม่ค่อยจะลงรอยกัน เราที่เสนอร่าง
รัฐธรรมนูญเข้ามาในนามของคณะกรรมาธิการฉบับหนึ่ง แล้วก็มาเสนอในนามส่วนตัว
อีกฉบับหนึ่ง ก็เลยทำให้สมาชิกเกิดความยุ่งยาก เกิดปัญหาต่าง ๆ ก็อยากจะขอ
ประธานกราบเรียนว่า ในการกรรมาธิการนั้นเราได้พิจารณาทบทวนกันหลายครั้ง
หลายหนในมาตราและปัญหาประเด็นต่าง ๆ เราได้ยกประเด็นสำคัญ ๆ ในการร่าง
รัฐธรรมนูญขึ้นมาเป็นหลัก แล้วเราก็ลงมติกันว่าเราจะเอาอย่างไร กระผมขอ
ประธานกราบเรียนว่า ก่อนเริ่มต้นที่จะร่างรัฐธรรมนูญนั้นที่ประชุมได้ตกลงให้กรรมา
ธิการทุกท่านได้แสดงแนวความคิดความเห็นของตนว่าจะร่างรัฐธรรมนูญ ไปในแนว
ไหน เพราะเรารู้สึกกันว่ารัฐธรรมนูญของเรามีมาไม่น้อยกว่า ๑๐ ฉบับแล้ว ก็รู้สึก
ว่าถุกฉีกไปทุกฉบับ จึงอยากจะขอความเห็นจากกรรมาธิการทุกท่านว่าใครมี
ความคิดเห็นที่จะร่างรัฐธรรมนูญให้ถาวรยั่งยืนไม่ถูกปฏิวัติ ให้แนวความคิดกันขึ้นมา
ที่จะเป็นประโยชน์ต่อชาติบ้านเมืองต่อประชาชนอย่างที่สุด ทุกคนก็เสนอแนวความคิด
มา กระผมเองก็เสนอแนวความคิดมา แต่แนวความคิดของกระผมนั้นไกลเกิน
ขอบเขตไป ในที่สุดก็ไม่มีใครรับการพิจารณาในการกรรมาธิการเสียกันทั้งไป แต่
อย่างไรก็ตามท่านประธานที่เคารพ การพิจารณาว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้น เมื่อเราเห็น

ในที่ประชุมแล้ว เราก็ต้องถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เมื่อเสียงข้างมากตกลงกัน
 ว่าร่างรัฐธรรมนูญนั้นต้องถือหลักรัฐธรรมนูญแบบมีรัฐสภา เมื่อเรายึดหลักนั้นเราก็
 ต้องยอมรับตามหลักนั้น เมื่อตั้งประเด็นว่าเมื่อเป็นรัฐสภาแล้วจะมีกี่สภา ก็ลงมติกัน
 ในที่สุดก็ ๒ สภา ในจำนวน ๒ สภานั้นจะมีจำนวนเท่าไร ก็ได้โต้เถียงขัดแย้งกัน
 อยู่เป็นอันมาก จึงใคร่ขอประทานกราบเรียนทุกท่านสมาชิกว่า การพิจารณาใน
 คณะกรรมาธิการร่างรัฐธรรมนูญนั้นไม่ได้ว่าจะไร่ว่าตามกัน ใ้มีมีการโต้เถียงขัดแย้ง
 กันอยู่ตลอดเวลา แต่ในที่สุดเราก็มายุติเอาตรงที่ว่าเสียงข้างมากเป็นอย่างไร เราก็
 เอาอย่างนั้น เพราะฉะนั้นจึงอยากจะขอประทานกราบเรียนสักนิดหนึ่งว่า การที่ท่าน
 สมาชิกได้เสนอร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาอีกฉบับหนึ่ง กระผมก็เห็นพ้องควยว่าเป็นแนว
 ความคิดของท่านอันหนึ่งซึ่งเราควรเคารพนับถือ และกระผมเองก็ได้สนับสนุนใน
 คณะกรรมาธิการว่าคณะกรรมาธิการควรจะได้รับฟังความคิดเห็นของท่าน ไม่
 ควรจะตัดเสียทีเดียว ซึ่งคณะกรรมาธิการก็ได้ฟังความเห็นของท่าน แต่ส่วนใหญ่
 ไม่ได้เห็นคล้อยตามไปอย่างนั้น แต่อย่างไรก็ตามความคิดเห็นของคณะกรรมาธิการ
 นั้นต้องถือเสียงข้างมากเป็นประมาณ เสียงข้างมากเอาอย่างไรก็ต้องเอาอย่างนั้น
 แม้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้คงจะมีสมาชิกหลายท่านไม่เห็นควยในปัญหาต่าง ๆ ใน
 ความสำคัญบางเรื่อง กระผมเองก็ไม่ได้เห็นควยในปัญหาบางประเด็นที่สำคัญ ๆ แต่
 ว่าเมื่อเสียงส่วนใหญ่ว่าอย่างไร เราก็ต้องเอาอย่างนั้น แล้วกระผมขอยอมรับว่า
 ถ้าหากร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้จะมีการถูกคำหั้นตีเคียนควยประการใด ๆ โดยสมาชิกนี้
 กระผมขอรับผิดควยว่ากระผมเองมีความเห็นทุกอย่างทุกมาตราตามร่างรัฐธรรมนูญ
 ฉบับนี้ แม้ว่าจะไม่ตรงจิตใจประการใดก็ตาม เราก็ต้องยอมรับในปัญหานั้น และยอม
 รับผิดชอบรับถูกคำหั้นตีเคียนไม่ขอต่อรองใด ๆ ทั้งสิ้น แต่ขอประทานกราบเรียน
 อย่างเดียวว่า รัฐธรรมนูญฉบับนี้เราเสนอเข้ามาขอสภาไม่ใช่ว่าหวังจะให้ได้ใช้
 เติ้ตามรูปทุมมาคราอย่างนี้ เราเสนอเข้ามาเพื่อให้ท่านทั้งหลายได้มีโอกาสแก้ไข
 ปรับปรุงใหม่มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เราในฐานะคณะกรรมาธิการเป็นผู้รับใช้ เป็น
 ผู้ที่ท่านใช้ให้ไปร่างมา เมื่อเราร่างมาแล้ว ท่านพิจารณาเห็นว่าอะไรบกพร่อง

ควรแก้ไข อะไรไม่เหมาะไม่ควร แก้ไขได้ทุกประการ เราไม่ได้ตั้งใจแน่วแน่ว่า
 เราถือเสียว่าเราทำคามหน้าที่ที่ท่านมอบหมายให้เท่านั้น อยากจะขอประท
 ษณกร วเรียนอีกทีหนึ่งว่า พกถึงหน้าที่ของชนชาวไทยนั้นอย่างใดสมาชิกหรือพ
 ษณกร วเรียนได้กล่าววว่าควรจะได้เขียนใหม่มากกว่านั้นหรือหน้าที่คนไทยมีมากกว่า
 นั้น ก็อยากจะขอประทษณกร วเรียนว่า หน้าที่ของชนชาวไทยคือสิ่งซึ่งมีมากกว่า
 กองเหลือเกินครับ ที่เรานับดูดีไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้เฉพาะหน้าที่ที่สำคัญ ๆ -
 เท่านั้น เรามีหน้าที่ตามศีลธรรมต่าง ๆ อีกมากมายกองเหลือเกิน เรามีหน้าที่
 ต้องปฏิบัติด้วยความเมตตาปรานีต่อเพื่อนมนุษย์ หน้าที่เหล่านี้เราไม่ได้มานับดูดีไว้
 ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ ก็เพราะเห็นว่า เป็นหน้าที่ตามศีลธรรมซึ่งทุกคนมีหน้าที่ปฏิบัติ
 อยู่แล้ว ข้อสำคัญที่สุดก็คือในมาตรา ๔๔ "บุคคลมีหน้าที่ตามกฎหมาย" อันนี้เป็นเรื่อง
 สำคัญ เพราะว่ากฎหมายนั้นกว้างขวาง รัฐสภาได้จะออกกฎหมาย บัญญัติหน้าที่ของ
 ประชาชนคนไทยอย่างไรยอมบัญญัติได้ทั้งสิ้น รัฐสภาย่อมเป็นตัวแทนของประชาชน
 ชาวไทยทั้งชาติ เมื่อตัวแทนของประชาชนชาวไทยทั้งชาติมีความปรารถนาต้องการจะ
 ให้หน้าที่ของประชาชนชาวไทยได้อย่างไร ต้องการจะบัญญัติบัญญัติไว้ในกฎหมาย
 ซึ่งเราได้เปิดโอกาสให้ตรากฎหมายบัญญัติถึงหน้าที่ของคนไทยไว้แล้ว เพราะฉะนั้น
 จะอ้างว่าหน้าที่ของคนไทยตามร่างรัฐธรรมนูญน้อยเหลือเกิน ไม่น้อยหรือครับ
 ในมาตรา ๔๔ นี้ได้บัญญัติไว้อย่างกว้างขวาง ก็สุดแต่รัฐสภาซึ่งเป็นตัวแทนของ
 ประชาชนจะกำหนดอย่างไรในโอกาสต่อไป

ในที่นี้ท่านถามหลายครั้งหลายหนว่าการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ คณะ
 กรรมการได้ยึดหลักประชาธิปไตยหรือหลักความมั่นคงของรัฐบาล หรือความมั่นคง
 แห่งรัฐ กระผมใคร่จะขอประทษณกร วเรียนว่า เราได้ยึดหลักประชาธิปไตยเป็น
 ประการสำคัญ สำหรับตัวกระผมว่าอะไรที่จะเป็นหลักประชาธิปไตยแล้วเรายึดในหลัก
 นั้น แล้วเราก็ได้ร่างในหลักนั้น รัฐธรรมนูญของเรามีมาไม่น้อยกว่า ๑๑, ๑๒, ฉบับ
 แล้ว ก็ถูกฉีกไปทุกฉบับ บางฉบับก็ขายสุกคือเป็นเผด็จการ บางฉบับก็ขายสุก

คือเป็นประชาธิปไตย ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เต็ม คือรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๓ ซึ่งได้มีการ
 เลือกตั้งเมื่อปี ๒๕๑๔ แล้วก็มีการตั้งรัฐบาลเมื่อปี ๒๕๑๕ รัฐธรรมนูญที่เป็น
 ประชาธิปไตยที่สูงสุดนั้นได้ไปแล้วและก็ได้ถดถอยไปแล้ว ก็อยากจะขอประธา
 นกราบเรียนว่า พวกเราเองก็ทบทวนกันอยู่มากเหมือนกันว่าจะร่างรัฐธรรมนูญอย่างไร
 จึงจะเหมาะสมสอดคล้องสภาพของประเทศไทย เราพิจารณากันอย่างรอบคอบ
 รัฐธรรมนูญอย่างที่ประเทศไทยที่สุดก็ได้ประสบความสำเร็จมาแล้ว รัฐธรรมนูญ
 ที่เป็นเผด็จการมีสมาชิก ๒ ประเภท อยู่ในสภาเดียวกัน ก็ประสบความสำเร็จหรือ
 ถูกกำหนดเสียมาแล้ว เพราะฉะนั้นจึงเกิดว่ามีรัฐธรรมนูญอีกฉบับหนึ่งคือฉบับนี้ ซึ่ง
 ก็ขอประธาณกราบเรียนว่า เป็นรัฐธรรมนูญประชาธิปไตยเกือบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์
 เหมือนกันแม้จะไม่ใช่ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์แบบรัฐธรรมนูญ ปี ๒๕๑๓ ก็ตาม แต่ส่วนใหญ่
 ก็เป็นรัฐธรรมนูญเกือบจะเรียกว่าเป็นประชาธิปไตย คืออำนาจสูงสุดเป็นของปวงชน
 ชาวไทย กระผมใคร่จะขอประธาณกราบเรียนว่า ที่ว่าอำนาจสูงสุดเป็นของปวงชน
 ชาวไทยนั้นอยู่ตรงไหน มีบางคนบอกว่าถ้าวางรัฐธรรมนูญแบบนี้ไม่ต้องพึ่งสภาผู้แทน
 ราษฎร ราษฎรไม่มีความหมาย ผู้แทนไม่มีความหมาย กระผมอยากจะขอประธา
 นกราบเรียนว่า ในมาตราต่าง ๆ นี้บุคคลซึ่งจะเป็นรัฐบาลตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้
 ย่อมต้องคำนึงถึงสภาผู้แทนราษฎรเป็นหลัก ถ้าไม่ไต่เสียงของผู้แทนราษฎรสนับสนุน
 แล้วรัฐบาลนั้นอยู่ไม่ได้ บุคคลนั้นจะเป็นนายกรัฐมนตรีไม่ได้ ถึงแม้ว่าในร่างรัฐธรรมนูญ
 ฉบับนี้จะไม่ได้บัญญัติไว้ว่านายกรัฐมนตรีต้องมาจากผู้แทนราษฎรก็ตาม การเป็นรัฐบาล
 จะต้องเสนอกฎหมายเมนโพลีซี (Main policy) หรือกฎหมายสำคัญ ๆ เข้าสภา
 อยู่ทุกเมื่อเชื่อวัน ทั้งกฎหมายสำคัญและกฎหมายไม่สำคัญ วันหนึ่ง ๆ ต้องพิจารณา
 กฎหมายของรัฐบาลไม่น้อยกว่า ๕ - ๖ ฉบับแต่ละครั้ง ถ้ารัฐบาลไม่มีเสียงข้างมาก
 ไม่ได้รับการสนับสนุนจากผู้แทนราษฎรส่วนใหญ่แล้ว กฎหมายของรัฐบาลนั้นจะผ่าน
 ไปได้หรือไม่ เมื่อกฎหมายของรัฐบาลผ่านไม่ได้ รัฐบาลจะอยู่ได้อย่างไรครับ
 เพราะฉะนั้นจึงขอประธาณกราบเรียนว่า แม้ว่าจะให้สมาชิกวุฒิสภามีส่วนมีสิทธิเข้าไป

เกี่ยวข้องกับแผนราษฎรก็เพียง ๑. พระราชบัญญัติงบประมาณเท่านั้น หรือ ๒. กรณีที่เบ็ดเตล็ดไม่ไว้วางใจ ๒ ประการเท่านั้น ซึ่งมีหนึ่งก็มีพระราชบัญญัติงบประมาณครั้งเดียว ส่วนเบ็ดเตล็ดทั่วไปนั้นอาจจะไม่มีเลยตลอด ๔ ปีก็เป็นได้ ตลอดระยะเวลา ๔ ปีนี้รัฐบาลต้องพึ่งสภาผู้แทนราษฎรทั้งสิ้น เมื่อสภาผู้แทนราษฎรเป็นตัวแทนของประชาชนชาวไทยทั้งชาติ และรัฐบาลต้องพึ่งเสียงของสภาผู้แทนราษฎรจึงจะอยู่ได้แล้ว เพราะฉะนั้นอันนี้จะไม่ใช้ระบอบประชาธิปไตยหรือครึ่ง-ระบอบจึงขอประทานกราบเรียนว่า เราไทยก็หลักประชาธิปไตย ถึงแม้จะไม่สมบูรณ์แบบ ๑๐๐ เปอร์เซ็นต์เหมือนปี พ.ศ. ๒๕๑๗ ก็ตาม แต่ที่ใกล้จะสมบูรณ์แบบอยู่แล้ว เราจะต้องคำนึงสภาพความมั่นคงของชาติบ้านเมืองประกอบไปด้วย ทุกท่านที่นั่งอยู่ที่นั่นเป็นบุคคลสำคัญของชาติบ้านเมืองเป็นอย่างมาก ทุกท่านยอมรับกันเป็นนัยว่าเมืองไทยไม่ได้อยู่ในภาวะปกติ เราอยู่สภาพแห่งสงคราม ไม่ใช่สงครามระหว่างประเทศ แต่เป็นสงครามภายในประเทศ ไม่ใช่สงครามซึ่งประชาชน แต่เป็นสงครามปกป้องประชาชนและเป็นแผ่นดินไทยอยู่ คณะกรรมาธิการทุกท่านได้คำนึงถึงการร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้ว่า ทั่วอย่างไร เราจึงจะได้ระบอบประชาธิปไตยที่ดีที่สุด และบ้านเมืองของเราจะมีสันติสุขที่สุด และรักษาปกป้องประชาชนของเราไว้ได้ดีที่สุด เราได้ร่างแล้วคือฉบับนี้ จึงขอให้ท่านสมาชิกผู้มีเกียรติได้โปรดพิจารณาโดยรวมคอบและโปรดกรุณาแก้ไขตามอัยยาศัยของท่าน ขอขอบพระคุณครับ

นายชนะ รุ่งแสง (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ กระผม

ขอประทานอนุญาตท่านประธาน ว่าสิ่งที่ผมขอสภาพสังคมในปัจจุบันนี้สักประเด็นหนึ่งก็คือ การขอแก้ภาพพจน์ของคณะกรรมาธิการ ท่านกรรมาธิการผู้มีเกียรติที่นั่งอยู่ข้างกระผมนี้ท่านได้พูดสิ่งซึ่งกระผมอยากจะพูดว่าไม่เป็นความจริง คือท่านพูดว่า คณะกรรมาธิการไม่ลงรอยกันนั้น กระผมคิดว่าสิ่งนั้นไม่เป็นความจริง และยังไปกว่านั้นกระผมต้องกราบประทานขออนุญาตท่านประธานว่า สิ่งที่ท่านพูดว่าคณะกรรมาธิการทะเลาะกันนั้น กระผมขอกราบเรียนต่อท่านประธานว่าสิ่งนั้นไม่เป็นความจริง

คณะกรรมการฯ มีความรับผิดชอบ รู้สึกว่าเป็นภาระหน้าที่ที่จะต้องทำสิ่งที่ดีที่สุดตาม
ที่ประธานและสภาแห่งนี้ได้มอบหมาย และเราก็ได้ทำสิ่งนั้นอย่างดีที่สุดโดยปราศจาก—
อคติใด ๆ และความกลัวใด ๆ ก็ขอกราบเรียนต่อสภาแห่งนี้และท่านประธานว่า ไม่มี
ในคณะกรรมการฯ ชอบพระคุณครับ

(นายสง่า วงศ์บางซวด ไต่ถามและยกมือขึ้น)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คุณสง่าจะประท้วงว่าอย่างไร

นายสง่า วงศ์บางซวด : กระผมขอประท้วงครับท่านประธาน อันนี้
อยู่ในหมวดหน้าที่ของชนชาวไทย ที่ท่านประธานปล่อยให้หายไปเกี่ยวกับเรื่อง
ของคณะกรรมการฯ เพราะฉะนั้นกระผมจึงขอทักท้วง ท่านประธานครับ

นายแสวง พุทธิสถิตย์ (กรรมาธิการ) : ท่านประธานที่เคารพ
กระผมขอรบกวนเวลาสักนิดหน่อย จะไม่ขอกล่าวในเรื่องที่เกี่ยวกับท่านที่กล่าวมาแล้ว
๒ - ๓ ท่านนี้ กระผมอยากจะเรียนเสนอความคิดเห็นในเรื่องหน้าที่ของชนชาวไทย
ที่ท่าน มีท่านสมาชิกและท่านกรรมาธิการบางท่านได้แสดงความคิดเห็นว่า การบัญญัติ
หน้าที่ของชนชาวไทยไว้เพียงไม่กี่มาตรา และจะออกกฎหมายนอกเหนือไปจากนี้ไม่ได้
กระผมมีความคิดเห็นตรงกันข้าม คือว่าหน้าที่ของชนชาวไทยนั้นถ้าจะว่ากันไป เราใช้
มาตรา ๕๑ มาตราเดียวก็ได้ แต่ที่บัญญัติหน้าที่อื่นมาอีกเพื่อเน้นให้เห็นเด่นชัด
เพราะฉะนั้นในการที่เราบัญญัติไว้เพียงแค่นี้ไม่ใช่หมายความว่าหน้าที่มีเพียงแค่นี้เท่านั้น
หน้าที่เราให้ความสำคัญอยู่ที่มาตรา ๕๑ คือบุคคลมีหน้าที่รักษาไว้ซึ่งชาติ จะทำอย่างไร
หน้าที่อย่างใดรักษาไว้ซึ่งศาสนา จะทำอย่างไร รักษาไว้ซึ่งพระมหากษัตริย์ จะทำ
อย่างไร และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญนี้ เราจะรักษาไว้ด้วย
อย่างไร การที่เราจะออกกฎหมายประการหนึ่งประการใดก็ตามแต่ อาศัยมาตรา ๕๑ นี้
ได้ทั้งหมด ถ้าหากว่าเป็นการรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการ
ปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญฉบับนี้ กระผมจึงเห็นว่าการที่กำหนด
ไว้เพียงนี้ไม่ใช่หมายความว่าจะมีเรื่องเพียง ๗ หน้าที่เท่านั้น แต่ว่าหน้าที่ ๑ นี้

คลุมหมก จะทำอย่างหนึ่งอย่างใดก็ได้ จะออกกฎหมายอย่างไรก็ได้ แต่ว่าให้เป็นไปตามมาตรา ๔๑ รักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญเท่านั้น ขอคุณครับ

ร้อยตำรวจโท ชาญ มนูญธรรม : ทานประธานครับ กระทบขออนุญาต เมื่อกันกระทบฟังแล้ว เห็นพูดถึงเรื่องคณะกรรมการที่ว่าแตกต่างกันหรือไม่แตกต่างกัน คือกระทบเห็นว่าการพิจารณานั้นเป็นเรื่องที่สภาพิจารณาเพื่อจะวินิจฉัยว่า ร่างรัฐธรรมนูญที่คณะกรรมการร่างมานั้นจะรับไว้พิจารณาหรือไม่ ไม่ใช่เรามาโต้เถียงกันว่าการรรมการทานนั้นเห็นอย่างนั้น ทานนี้เห็นอย่างนี้ หรือเราจะเอาแพะชนะกับคณะกรรมการนี้ได้ กระทบว่าเราจะเปิดสิทธิให้กับคณะกรรมการซึ่งมีผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นผู้อภิปรายได้ ในเหตุผลของท่านซึ่งไม่เห็นด้วยกับร่างกันจะทำให้ เพราะเหตุว่าสมาชิกแห่งสภานี้ ไม่จำเป็นที่จะต้องไปฟังความคิดเห็นของคณะกรรมการส่วนมากที่ได้ลงมติแล้วไปเขียนเป็นคำอักษรมานำให้เราดูนั้นไม่จำเป็น เราอาจจะแก้ไขได้ เพราะฉะนั้นความคิดเห็นของกรรมาธิการส่วนน้อยที่ท่านคัดค้านนั้นน่าจะมีประโยชน์แก่สมาชิกแห่งสภานี้จะนำมาเพื่อวินิจฉัยว่าเราจะรับร่างรัฐธรรมนูญฉบับนี้หรือไม่ กระทบมีความคิดอย่างนี้ กระทบก็ขอให้คณะกรรมการล้มเลิกคิดว่ามันค้านทานเป็นกรรมาธิการจะทะเลาะกันหรือไม่ ทานนั้นจะไม่เห็นด้วยหรือไม่ กระทบว่าขอความกรุณาขอความคิดเห็นนะครับ

กระทบจะเข้าไปประเด็นต่อไปว่า ในหมวดว่าด้วยหน้าที่ของชนชาวไทย นั้น กระทบอยากจะฝากหรืออยากจะเรียนถามว่า ปัจจุบันนี้เราจะออกกฎหมายตามมาตรา ๔๑ ได้ก็จริง แต่ว่าไม่แน่นหนา ในทางเศรษฐกิจ กระทบว่าประเทศชาติเราจะอยู่รอดก็ด้วยคนมีงานทำ ทำไมเราไม่เขียนไว้ในรัฐธรรมนูญว่าทุกคนจะต้องหางานทำหรือต้องมีงานทำหรือจะต้องทำงานอย่างนี้เป็นคน กระทบว่าเราควรที่จะแยกแยะแนวทางออกไปให้ผิดแผกไปจากรัฐธรรมนูญฉบับก่อน ๆ ทั้งนี้เพื่อจะให้เห็นว่าเมื่อทุกคนมีงานทำแล้ว ประเทศชาติจะมีความมั่นคงขึ้นมา มีฉะนั้นแล้วเราจะปล่อยให้ประชาชน

เป็นกาปากสังคม บางคนก็มีงาน มีเงินมาก บางคนไม่ทำงาน นอนเฉย ๆ อย่างนี้
จะดีหรือ กระผมคิดว่าถ้าเรา เขียนเปิดแนวทางไว้ บางทีรัฐบาลอาจจะมีแนวทางที่
จะหาทางไปประชาชนเมืองไหนทำได้บ้าง ขอขอบคุณครับ

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : คงจะหายของใจแล้วนะครับ สำหรับ
หมวดนี้ที่ท่านผู้ใดจะขงใจอีกหรือไม่
(ไม่มีสมาชิกขงใจ)

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ : ก็เป็นอันว่าเราผ่านหมวดที่ ๔ ไป
นะครับ วันนี้ซึ่งเป็นวาระสำคัญเราก็ได้ผ่านไปถึง ๔ หมวดในร่างรัฐธรรมนูญ
คำปรารภก็ผ่านไปแล้วก็เข้าไปเกือบครึ่งแล้ว ปรากฏว่าได้ผลเป็นที่พอใจ ได้รับทั้ง
ความคิดความเห็นทั้งฝ่ายสมาชิกทั้งฝ่ายคณะกรรมาธิการ ผมก็ขอขอบพระคุณท่าน
กรรมาธิการทุกท่านที่กรุณาชี้แจงให้ความสว่างแก่พวกเรา แล้วในส่วนที่เหลือก็จะ
ได้ไปพิจารณาในการประชุมวันพฤหัสบดีหน้า เวลา ๘.๓๐ นาฬิกา วันนี้สมควรแก่
เวลาแล้วขอปิดประชุม ขอขอบคุณทุกท่านครับ

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๒๕ นาฬิกา

ผู้ทรงงานถาวรประชุม

พรธมบุบผา วิไลวงษ์	เรณู อรัญญิก
กรรองกาญจน์ เม่าจินดา	สัมพันธ์ คงเลิศ
กาญจนาลักษณ์ อู่แก้ว	ชลอ สักขณ ธรรมผล
กรรณิการ์ สิงหะผลิน	สรรพศิริ อรรถวุฒิวงศ์
ภูษชงค์ เอกบุตร	กรรณา พิมพ์สุวรรณ
สมชาย ทาวอุคม	สมศรี ใจอนนอม
อาภรณ์ พงษ์นาค	เปรมจิต บุญหล่อ
อุทุมพร แก้วสถิตย์	สายสุนีย์ พันชนะ
รัชนี ธานีโชติ	กัญญา สวรรุทธิศิลป์

คณะกรรมการตรวจรายงานการประชุม

พันตำรวจเอก สุธรรม วรวิเชียรวงษ์

นายสุชาติ เทชะเสน

นางวิมล เจียมเจริญ

นางอนงค์ อิศรภักดี

พันเอก อัมพร ศรีแสง

นายสมพงษ์ ศรีสุธี

นายเสนาะ เทียนทอง

นายเฉลิมชัย เล็กชม

ตรวจแล้ว วันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๑

สภารับรองในคราวประชุม

ครั้งที่ ๕๑ /.....(.....)

วันที่ ๒๒ กันยายน ๒๕๒๑

พลอากาศเอก หะริน หงสกุล

ประธานสภานิติบัญญัติแห่งชาติ